

Icɛi Woo Bɛ Nja

À cea Woo bɛ nja kuwāi Hundei Ilaaḽ

¹ Baakɔɔm, Teofili,

Si tia sintem n̄ kɔ mii iyi Jesu í ce do cio iyi í ya maa kɔa inɛ n̄a si fei hai sinteɛ, ² hee í koo í to ajɔ iyi Ilaaḽ í soo lele. Hee ku maa nɛ, inɛ n̄a iyi í cica wo à jɛ woo bɛ nja, í ba n̄a ide ku fɔ do gbugbāi Hundei Ilaaḽ í s̄ɔ n̄a bei aa ce. ³ Si anyii ikuɛ í nyisi n̄a arae si afei ajɔ ciiji isɛ fɛɛfelo ku jɛ n̄n̄a sɛɛda iyi kù nɛ sika sika iyi n̄n̄u í wɛɛ. À yɔɔ nɔ í ce n̄n̄a faajii bommai Ilaaḽ. ⁴ Ajɔ n̄n̄u ɔɔ, si bei Jesu do mɔcɔɛ n̄a à wa inya akā í s̄ɔ n̄a í ni, i maà tekí hai Zeruzalɛmu n̄a, amma i degbe amua iyi Ilaaḽ Baaba í wāɔ n̄ɛu, amua iyi n̄ tako n̄ s̄ɔ n̄ɛ ideɛu. ⁵ Zāa n̄n̄u, inyii í dasi n̄ɛ wo, amma si ajɔ minjiu ihɛ aa da n̄n̄ɛ si Hundei Ilaaḽ.

Jesu í nyi lelei Aḽ

⁶ N̄ɔi woo bɛ n̄a iyi aḽaḽ Jesu n̄a à wa inya akāu à beɛɛ à ni, Lafɛɛ, bebɛii aa teese i jilɛ bommai Izireli? ⁷ N̄ɔi Jesu í jɛ n̄n̄a í ni, kù jɛ baa n̄n̄ɛ i mà ajɔu walakɔ i mà yaase bei mii n̄au bɛ á na ku ce n̄a. Ilaaḽ Baabai í jilɛ iyi bɛ n̄a do yiikoɛ. ⁸ Amma aa ba gbugbā n̄a waati iyi Hundei Ilaaḽ á naa si n̄ɛ. Aa jɛa inɛ n̄a sɛɛdam n̄a si ilui Zeruzalɛmu, do si ilei Zudee fei, do si ilei Samari hee ku bɔ do kɔɔi andunya fei. ⁹ Iyi Jesu í fɔ ideu í tā, n̄ɔi à waa cɔɔ nɔ à ba wee Ilaaḽ í soo ikpa lele nɔ kudūi iji ɔɔ í jɔ a kù yɔɔ má.

¹⁰ Waati iyi à waa cɔɔ wa nɛ ikpa lelei Aḽ, n̄ɔi gbakā à yɛ woo dasi ibɔ fūfū minji ɔɔ n̄a bɛ à waa leekí kɔkɔ

nya. ¹¹ Nɔi ine ɲau à ni, inɛ inei Galilee ɲa, na mii í ce ì leekí ì waa cɔ lele ɲa. Jesuu be iyi Ilaaḏ í so ikpa lele hai bi tu ɲeu á nyi wa má do yaase bei ì yɔɔ í nɛð leleu ɲa.

Nsũi Zudasi

¹² Iyi ine ɲau à fɔ beɛbe à tã, ɲɔi woo be ɲau à sinda wa hai iri kutai Olivie bii à wau à nyi wa Zeruzalemu. Iri kutau í wa kɔkɔi iluu zakai kilo akã. ¹³ Iyi à to Zeruzalemu ɲɔi à gũ lelei ile ku kpeke bii à ya maa wau. Aɲa iyi à tɔtɔ beu wee, Píɛ do Zãa, do Zaaki, do Anderee, do Filipu, do Tomaa, do Baatelemi, do Matie, do Zaaki amai Alifee, do Simɔɔ iyi í ya jabua ilɛ do Zudu amai Zaaki. ¹⁴ Do anu akãi ine ɲau fei à ya tɔtɔ a maa ce kutɔ do himma, aɲa do ifɔi Jesu ɲa do Maari iyee do inaabo gɔ ɲa má.

¹⁵ Ajɔ ɲɲu gɔ woo dasi Jesu naane ɲau à tɔtɔ má. Kukpɔ ɲa í to zakai amanɛ cifa. Nɔi Píɛ í dede í leekí si anini ɲa í ni, ¹⁶ inɛ kpaasim ɲa, Hundei Ilaaḏi í jɔ Davidi í fɔ idei Zudasi wo, ɲɲu iyi í cuaa ine ɲa iyi à mu Jesuu, nɔ ideu kù ne bei á ce iyi kù ce. ¹⁷ Zudasiui í tako í je ine akã nwa wo, ɲɲu mɔ í ya dasi icɛ nwa awɔ.

¹⁸ Fia iyi í ba na laalɔ iyi í ceu í rað iko gɔ. Nɔi í cuku, iriɛ í tako í to ile nɔ inɔɛ í la, ifũɛ fei í fita. ¹⁹ Nɔi ine ɲa iyi à wa Zeruzalemu fei à gbɔ ideu. Na ɲɔi í jɔ do fee ɲa à waa kpe ikou Akedama, waatɔ Ikoi njè.

²⁰ Ideɛ iyi à kɔ si tiai iri kukɔu wee.

A jɔ ideɛu ku kpɔð bomma.

Inɛ gɔ ku maà buba be má.

Nɔ à kɔɔ má à ni,

A jɔ ine gɔ ku je nsũɛ si icɛu.

21-22 Debei, ka dasi inε gɔ si inɔ nwa ku je nsūi Zudasiu. Nɔ í gbe lafɛε ku je inε iyi í ye kujli Lafɛε Jesu hai si bale bei awa mɔ. Nɔ lafɛε ku je inε akāi inε ηa iyi à ba wa kuwεε ajɔ si waati kāma fei iyi Jesu í wεε do awa si andunyau ihɛ, hai waati iyi Zāa í dasiε inyi hee í koo í bɔ lele. ²³ Nɔi à cica amanε minji gɔ ηa, irii inε akāi Zozefu iyi à ya kpe Baasaba, walakɔ Zusitu, inε minjisiau mɔ Matiasi. ²⁴ Nɔi à ce kutɔɔ à ni, Lafɛε, awɔ iyi ì mà idɔi inε fei, nyisi wa inε iyi ì cica. Si inɔi mɔcɔ minjie ηau ihɛ ²⁵ nyisi wa inε iyi ì bi ku je nsūi Zudasi si icεi woo be ηau, icε iyi Zudasi í jɔ nɔ í koo í lɔ tengi bii í jɔ à dasiε. ²⁶ Nɔi à ta nηa kpasau. Nɔ kpasau í so Matiasi. Nɔi à dasiε si inɔi woo be maatakā ηau.

2

Kunaaí Hundei Ilaaɔ

¹ Iyi ajɔi Pantekotu í to, ηɔi woo dasi Jesu naanε ηau fei à tɔtɔɔ inya akā. ² Gbakā ηɔi à gbɔ iba gɔ í naa hai lele, í jɔ bei fufu nla, nɔ si inɔ ileu fei inε ηa à gbɔ ibau. ³ Si anyiε ηɔi à ye ngɔgɔ bei amεi ina í na í lesi irii aηa fei akā akā. ⁴ Nɔi aηa iyi à wa be fei à kɔ̀ò Hundei Ilaaɔ nɔ à waa fɔ fee mmu gɔ ηa, si bei Hundei Ilaaɔ í mu nηa aηa fei ikā ikā.

⁵ Wee waati beεbeε Zuifu gɔ ηa iyi à mà beεrei Ilaaɔ à naa hai ile fei à wa Zeruzalemu. ⁶ Iyi à gbɔ ibau, ηɔi zamaa nkpɔ nkpɔ í sei í koo í tɔtɔɔ be nɔ à biti jiida jiida si na iyi í jɔ̀ à gbɔ woo dasi Jesu naanε ηau à waa fɔ feei aηa ikā ikā. ⁷ Nɔi í mu ηa biti hee í caa, nɔ à bee nje à waa ni, inε ηa iyi à waa fɔ ideu be, n jɔ aηa fei inεi Galilee ηai mεε. ⁸ Nɔ beirei í ce awa fei à gbɔ à waa fɔ ide do fee nwa ikā ikā. ⁹ Si inɔ nwa

ine gɔ ɲa à naai hai ilei Paati do hai Mɛdi do Elami, do hai ilei Mezopotami do Zudee do Kapadosi do Pontu do hai ilei Azii. ¹⁰ Ine gɔ ɲa mɔ hai ilei Firizii à naa do Panfili do Ezibiti do hai ikpa Libi iyi í wa kɔkɔi Sireni. Ine gɔ ɲa mɔ à naa hai Rɔmu. ¹¹ Ine gɔ ɲa Zuifu ɲai à bí ɲa, ine gɔ ɲa mɔ à waa too kucei Zuifu ɲa. Ine gɔ ɲa à naa hai ilei Kereti do hai Arabi. Do ɲɲu fei, awa fei à gbɔ à waa fɔ fee nwa ɲa ikā ikā à waa sisiò mii nla ɲa iyi Ilaaɔ́ í ce. ¹² Nɔi aɲa fei à bití hee a kù mà bei aa lasabu nɔ à bee nje à waa ni, yoomai í je yaasei mii nɔu ihě. ¹³ Amma ine gɔ ɲa à yaako ɲa à waa ni, ine ɲau à mɔ atěi hee í caa.

Waaɔo iyi Piɛɛ í ce

¹⁴ Nɔi Piɛɛ í dede do woo be maatakā ɲau ajó nɔ wa la hee lele í sɔ zamaau wa ni, inɛ Zuifu ɲa do inɛ mɔ iyi ì wa Zeruzalɛmu fei, i sotí i gbɔ ɲa. ¹⁵ N̄ bi i mà ɲa iyi ine ɲau ihě a kù mɔ atě si bei ì waa tamaa ɲau be, domi à wɛɛ si daadaakɔ, baa isɔ mɛɛsā kù lɔ titā. ¹⁶ Amma iyi ì waa ye daakɔɔyiu ihě ɲa, iyi walii Zoeli í fɔu mbe iyi í ni,

¹⁷ Ilaaɔ́ í ni, si ajɔi ankāanyi ɲau an daa ine fei si Hundem.

Ama inemɔkɔ do ama inaabo nɲe ɲa aa ce walii.

Awaasū nɲe ɲa aa ya maa ce kuyɛ ɲa,

Nɔ mɔkɔ ngbo nɲe ɲa mɔ Ilaaɔ́ á ba ɲa ide ku fɔ si ala.

¹⁸ Waati bɛɛbe, an dasi Hundem si inemɔkɔ do inaabo woo ce icɛm ɲa,

Nɔ aa ce walii.

¹⁹ An nyisi mii maamaake ɲa ikpa lelei Aɔ,

Nɔ an jò ine ɲa a ye mii maamaake ɲa má si ilɛ.

Ine ɲa aa ye nje do ina do cuai ina.

20 Inunu á kuku inya
Nɔ cukpa ku kpã bei njè.

Si anyii nɔui ajɔi Lafɛɛ á to wa, ajɔ nla ilu amboeu.

21 Amma inɛ ɔa iyi à waa kpe Aɔ Lafɛɛ fei aa ba faaba.

22 Inɛ inɛi Izireli ɔa, i soti i gbɔ ideu ɔa. Ilaaɔ í jò ì mà yíikoi Jesu inɛi Nazaretiu ɔa na maamaake do nyinda ɔa iyi í jò Jesu í ce si anini nɔɛ, si bei inɛ taka nɔɛ ì mà ɔa. 23 Jesuu, Ilaaɔ takaei í lasabu hai sinte í jilɔ si a daa inɛ ɔa si awɔ. Nɔ inɛi ì daa ilu dulum ɔa si awɔ ì jò à kpakpae si jii ku gaau à kraa ɔa. 24 Amma Ilaaɔ í jũu hai si bale, í nyaa hai si wahalai iku domi iku kù nɛ gbugbã kãma sie hee ku geeɛ be. 25 Idei Davidi í kɔ í ni,

N̄ wa n ye Aɔ Lafɛɛ ajɔ fei,
Domi í wa awɔ njem ku ba n mà n yaya.

26 Na ɔai í jò idɔm wa dɔ, nɔ n̄ wa n fɔ ide do inɔ didɔ.

Nɔ baa bii í je an ku n̄ nɛ kpãa ku cɔ,

27 Domi awɔ Ilaaɔ i kaa jò hundem bi ku wai iku ɔa.
Beɛbe mɔi i kaa jò arai Inɛ Kumáe ku sãmi.

28 Ì nyisim kpãa iyi wa bɔɔm si kuwɛɛ.

An wɛɛ do awɔ si inɔ didɔ.

29 Si anyii nɔu nɔ Píɛɛ í ni má, inɛ kpaasim ɔa, n̄ wa n sɔ ɔɛ nɔ kù nɛ sika kãma, Davidi bala nwa í ku nɔ à suu. Baleɛ mɔi í wa si anini nwa ihɛ hee do nnyi fei, mà irei. 30 Amma si bei í je walii, í mà iyi Ilaaɔ í cea nɔu kuwãi ide gɔ do kugbasi í ni tɔkuɛ gɔ á na ku buba si kitãi bommaɛ. 31 Davidi í mà mii iyi á na ku ce. Na ɔai í jò ide iyi í fɔ, iyi í ni Ilaaɔ kaa jò hundee bi ku wai iku ɔa nɔ araɛ kaa sãmi, idei kujii inɛ iyi Ilaaɔ í cicaui wa fãa. 32 Jesuu iyi n̄ wa n fɔ ideɛ, Ilaaɔ í jũu hai si bale nɔ awa fei à je seɛda. 33 Ilaaɔ Baaba í soo lele nɔ í muaa Hundee iyi í wãaò wo. Nɔ nɔu

mə́ í mua awa mə́ Hundeu. Nηui ì waa ye nə́ ì waa gbə́ ηa be. ³⁴ Davidi takae kù bə́ lelei Ađ amma í ni, Ađ Lafēe í sđ Lafēem í ni, Buba awə́ njem,

³⁵ Hee n ce mbēēē ηa

Bi ku lesi isēē.

³⁶ Na ηə́i í jđ́ í sŕa inje inei Izireli ηa fei i mà́ iyi ihḗ ηa sāa sāa. Jesu iyi ì kpakpa si jŕi nə́u be ηa, nηui Ađ́ í ce Lafēe do Kirisi.

³⁷ Iyi inḗ ηau à gbə́ bēēbe ηə́i ideu í to si ηa ntə́ ntə́, nə́ à bee Piēē do woo be iyi à gbe ηau à ni, inje kpaasi nwa ηa, beirei aa ka ce. ³⁸ Nə́i Piēē í sđ́ ηa í ni, inje fei i kpaasi idə́ nηe i jđ́ a dasi ηe inyi do irii Jesu Kirisi ku ba Ilaađ́ ku kpa ideu dulum du ηe, nə́ aa ba amuai Ilaađ́ ma ηa iyi í je Hundee. ³⁹ Bēēbei á ce si na iyi í jđ́ Ilaađ́ í ce nηe kuwāe, inje do ama nηe ηa do inḗ ηa iyi à wa hee jŕi jŕi fei, inḗ ηa iyi Ađ́ Lafēe nwa á kpe fei.

⁴⁰ Do ide ikā́ ikā́ nkpə́ nkpə́i Piēē í je nηa do sēēda nə́ í mu nηa gbugbā́ í ni, í nya ara nηe ikā́ hai bi inḗ laalə́i nsei ηau ihḗ ku ba i ba faaba ηa. ⁴¹ Nə́i à dasi inḗ ηa iyi à gba ideu Piēēu inyi. Ajə́ nηu zaka bei amanḗ dubu mēeta í kđəsi si inə́i woo dasi Jesu naanḗ ηau. ⁴² Nə́ à ya gbə́ cio iyi woo be ηau à ya maa kə́ ηa siu fei, nə́ à ya maa wēē do anu akā́, à ya maa je ije iyi aa yeđ́ gigii ikui Jesu, nə́ à ya maa ce kutə́ ajə́.

Kuwēēi inḗ ηa iyi à dasi Jesu naanḗ

⁴³ Nə́i ideu í to si inḗ fei, nə́ Ilaađ́ í jđ́ woo be ηau à wasi maamaake nkpə́ nkpə́ ku ce. ⁴⁴ Woo dasi Jesu naanḗ ηau fei à ce anu akā́ nə́ mii iyi à ne fei tí aηa feii í je. ⁴⁵ Waati iyi inḗ gə́ í ne bukaatai ngə́gə́ fei à ya ta iko nηa ηai do mii ndu ηa ηa nə́ a na lafēē fiau zaka bei í ne bukaatae. ⁴⁶ Ajə́ fei à ya tətə́i si bantumai

kpasēi Ilaaḏ. À ya tətəḡ a maa jei si inḡ kpasē nḡa nḡa do inḡ didḡ. Muafiti ci ya wa si. ⁴⁷ À ya maa saabu Ilaaḏ nḡ inε fei í mà bεεε nḡa. Ajḡ fei inε nḡa à ya dasi naane nḡ a ba faaba. Bεεbei Lafēε Jesu í ya maa kḡḡsi kukpḡi woo dasiε naane nḡau waati kāma fei.

3

Wεεge gḡ í ba iri

¹ Nḡi ale ajḡ nḡu gḡ zakai isḡ mεeta Piεε do Zāa à waa bḡ kutḡḡ bantumai kpasēi Ilaaḏ. ² Nḡi à yε mḡkḡ gḡ bε iyi à bí do wεεge. Ajḡ fei à ya na a jilḡḡi andei bantumai kpasēi Ilaaḏ iyi à ya kpe andε Ku sḡau, ku maa bara waati iyi inε nḡa à waa lḡ. ³ Iyi í yε Piεε do Zāa à waa lḡ bantumai kpasēu nḡi í tḡḡ nḡa a mua nḡu ngḡḡḡ. ⁴ Nḡi Piεε do Zāa à kāsie iju, nḡ Piεε í ni, cḡ wa. ⁵ Nḡi í cḡ nḡa do laakai domi wa tamaa ngḡḡḡ si nḡa. ⁶ Amma Piεε í sḡḡ í ni, n kù nε fia hee má je wura, amma iyi ñ nε an muue. Do irii Jesu Kirisi inei Nazaretiu, dede i nε. ⁷ Nḡi í mu awḡ njei mḡkḡu í dedeε. Bε gbakā, isei inεεu do ikḡi isεε nḡau í ce gbugbā. ⁸ Nḡi í fo í dinga wa nε. Nḡi aḡaḡ nḡa fei à lḡ bantumai kpasēi Ilaaḏ ajḡ, nḡi í fo í dinga wa nε wa saabuḡ Ilaaḏ. ⁹ Nḡi inε fei í yε wa nε wa saabuḡ Ilaaḏ. ¹⁰ Si bei à mà iyi nḡui í ya tako ku maa buba andε kusḡai bantumai kpasēi Ilaaḏ ku maa barau, nḡi biti í mu aḡa fei nḡ ideu í to si nḡa.

Waazo iyi Piεε í ce

¹¹ Nḡi mḡkḡ iyi í ba iriu kù je kù nε hai bi Piεε do Zāa. Aḡaḡ nḡa à wa ikpa akāi kpasēi Ilaaḏ iyi à ya kpe bantumai Salomḡḡ. Nḡ inε nḡa iyi ideu í mu nḡa bitiu à sei à bḡ bi tu nḡa. ¹² Iyi Piεε í yε nḡa nḡi í sḡ nḡa í ni, inε inei Izireli nḡa, beirei í ce ì biti ì waa cḡ wa bεεbe

ηα. Ì tamaa bei gbugbã nwai walakõ daa jiiida nwai í jò mækõu wa ne ηα? ¹³ Aburhamu do Izaaki do Zakõbu aηα iyi à je bala nwa ηαu, Aõ Lafẽε nηai í jò Jesu woo ce icεε í ne amboe. Inηi ì muu ì na ine ngbo ηα nõ ì kõsie ηα si wajui Pilati, baa do iyi Pilati wa bi ku jò wo. ¹⁴ Amma inηi ì kõsie, nηu iyi í je Ine Kumá do Ine Dee deeu nõ ì tõ Pilati ku jò nηe woo kpa ineu si agbεε ηα. ¹⁵ Si bεεbe ì kpa ine iyi í je irii kuwεεu ηα. Amma Ilaaõ í jũu hai si bale, nõ awa à yõ. ¹⁶ Jesuu do naane iyi mækõu ihẽ í dasie nηui í jò í ba gbugbã. Mækõ iyi ì waa ye nõ ì mà ηau ihẽ, naane iyi í dasi Jesuui í jò í ba iri mam mam si wajui inε fei.

¹⁷ Nsei kpaasim ηα, ì mà mii iyi ì cea Jesuu ηα, ì cooi si ngõgõ hai mà ηα, bεεbei do ine ngbo nηe ηα fei. ¹⁸ Ilaaõ í jò walii ηau fei à tako à fõ ideε wo. Nõ bεεbe mõi bei à fõu fei í kõ. Ide iyi à fõu nηui í je à ni, kù ne bei á ce iyi ine iyi Ilaaõ í cicau kù ye ijuukpã. ¹⁹ Na nηu, i kpaasi idõ nηe i sinda si Ilaaõ ηα ku ba ku kpa idei dulum du ηε. ²⁰ Nõ Ilaaõ ku mu nηe kusimi jiiida, nõ ku be Kirisi iyi í cicau wa ku je tu ηε, nηu iyi í je Jesuu. ²¹ Tilasii Jesu Kirisi ku maa wa lele hee awaati koo toð mii fei ku je titõ si bei Ilaaõ í jò walii kumáε ηau à tako à fõ wo. ²² Moizi, ine akã nηa, í ni, Aõ Lafẽε nηe á jò walii gõ ku fita hai si anini nηe iyi á ye bei amu. Nõ á sía i gbõ mii iyi á sõ ηε fei. ²³ Ine iyi kù waa too si idei waliu fei aa nyaa hai si inoi zamaai Ilaaõ a kpa. ²⁴ Bεεbe mõi Samueli do walii ηα iyi à naa si anyiε, aηα fei à tako à fõ idei mii ηα iyi wa ce nseiηu ihẽ. ²⁵ Mii iyi walii ηau à ni Ilaaõ á ceu, inηi wa cea. Nηui í je akabuu iyi Ilaaõ í ði do bala nηe ηα si waati iyi í sõ Aburhamu í ni, hai si dimiei an jò inei andunya fei ku ba kuwee. ²⁶ Bεεbei Ilaaõ í jò

woo ce icee í fita hai bi tu ne nò í bəə wai ku ba ku
wee ne ku ba inɛ fei i sinda i jè laalə ku ce ne.

4

Piɛ do Zãa à wa bi igbei woo kiiti na

¹ Si waati iyi Piɛ do Zãa à waa sɔ zamaau ideu
beɛbe, nɔi woo weei Ilaaɔ nau do inɛ ngboi inɛ na iyi
à ya maa degbe kpasɛi Ilaaɔ do Sadusi na à sekeɛ si
na wa. ² Idɔ nna í kɔ si na iyi í jè mɔcɔ minji nau à
waa kɔ inɛ na si cio à waa sɔ na iyi Jesu í jɪ hai si balɛ,
waatɔ iku na aa yɔkɔ a nyi wa si kuweɛ má. ³ Nɔi à
mu na à cimbo na si ile piisɔɔ hee iju kumá domi
alɛ í lɛ tã. ⁴ Do nɔi fei, inɛ nkɔ iyi í gbɔ ideu í dasi
naanɛ. Nɔ kukɔ nna í kɔɔsi hee í to zakai amanɛ
dubu miu.

⁵ Iju kumáɛ nɔi inɛ ngboi Zuifu na do inɛ ngbo
bubu na do woo kɔ inɛ na si wooda nau à tɔtɔ
Zeruzalɛmu. ⁶ Nɔi à tɔtɔ aɔa do woo wee nlau iyi
à ya kpe Ani, do Kaifu do Zãa do Alesandu do inɛ
na iyi à gbe si nyaanzei woo wee nlau fei. ⁷ Nɔi à
nya Piɛ do Zãa wa hai ile piisɔɔ à naa à leekɪ na si
waju nna nɔ à lɔsi ku bee na à waa ni, do gbugbãi
yooi, mà do irii yooi ì ceɔ mii nɔu be na. ⁸ Nɔi Piɛ
í kɔɔ Hundi Ilaaɔ nɔ í sɔ na í ni, inɛ ilaalu do inɛ
ngbo nau, ⁹ i waa bee wa idei ice jiida na iyi à cea
weɛgeu ihɛ do bei í ce í baɔ iri. ¹⁰ Na nɔi, í sɪa inɛ fei
do inɛ Izireli nau fei i mà na, mɔkɔ iyi wa leekɪ si
waju nɔu be, í ba irii do saabui irii Jesu Kirisi inɛi
Nazarɛti, inɛ iyi ì kpakpa si antai jɪi ku gaauu na nɔ
Ilaaɔ í jɪu hai si balɛ. ¹¹ Jesui kukɔu wa fãa iyi í ni,
Kuta iyi woo ma na à cau,
Nɔi í baa í je kuta sintei icui ile.

12 Woo faaba gɔ̀ kù wɛɛ má bii kù jɛ nɲu akã, domi Ilaaã kù na irii inɛ gɔ̀ má si andunya iyi aa ka kpe ka baò faaba.

13 Iyi inɛ ɲau à gbɔ̀ ideu ɲɔ̀i à bitidi domi à yɛ wɔ̀kɔ̀i Piɛɛ do Zãa nɔ̀ à mà gbakã iyi táaka ɲai iyi a kù ce baa cio. ɲɔ̀i à mà iyi aɲai à wɛɛ wo do Jesu. 14 Amma si bei à yɛ mɔ̀kɔ̀ iyi í ba iriu wa leekí do Piɛɛ do Zãa, nɲui í jò a kù ba ide gɔ̀ iyi aa ni má. 15 ɲɔ̀i à ni a fita hai ile kiitiu. Iyi à fita, inɛ ɲa iyi à gbe beu à waa busi nje aɲa duusɔ̀. 16 ɲɔ̀i à waa ni, beirei aa ka cea mɔ̀kɔ̀ ɲau ihẽ. Wee inɛi Zeruzalemu ɲa fei à mà iyi à ce maamaake nla nla gɔ̀, nɔ̀ a kaa ka yɔ̀kɔ̀ ka jã. 17 Amma ka ganji ɲa ku ba ideu ku maà fangaa si inɛ ɲa iyi à gbe má, ka kò ɲɲa do ijuukpã ku ba a maà sɔ̀ inɛ kãma ide do irii Jesu má. 18 ɲɔ̀i à kpe ɲa má nɔ̀ à kò ɲɲa a fɔ̀ ide do irii Jesu má hee má jɛ a kò inɛ ɲa si cioi ideɛ.

19 Amma Piɛɛ do Zãa à sɔ̀ ɲa à ni, i bee ara nɲɛ ide bii á jɛ dee dee si wajui Ilaaã ka gbɔ̀ ide nɲɛ nɔ̀ ka jò ti Ilaaã. 20 Awa de a kaa ka yɔ̀kɔ̀ ka coko do mii iyi à yɛ do iyi à gbɔ̀. 21 ɲɔ̀i à gbagba si ɲa má ntɔ̀ ntɔ̀ à bei à jò ɲa. A kù ba yaase bei aa ce a fa ití ɲɲa si na iyi í jò inɛ fei wa saabu Ilaaã do mii iyi í ceu, 22 domi mɔ̀kɔ̀ iyi à faaba do maamaakeu, adðɛ í re baa ciiji.

Woo dasi Jesu naane ɲa à waa tɔ̀ wɔ̀kɔ̀

23 ɲɔ̀i Piɛɛ do Zãa à nyi bi kpaasi ɲɲa ɲa si waati iyi woo kiiti ɲau à jò ɲa. Nɔ̀ à koo à sisi ɲɲa ide iyi inɛ ngbo ɲa do inɛ ngboi woo weei Ilaaã ɲa à sɔ̀ ɲau. 24 Iyi à gbɔ̀ ideu ɲɔ̀i aɲa fei à tɔ̀ Ilaaã do anu akã à ni, Aã Lafẽɛ, awɔ̀i ì taka lele do ile do tenku do mii iyi í wa si fei. 25 Hundɛi í jò bala nwa Davidi woo ce icɛɛ í fɔ̀ wo í ni,

Na mii í ce idəi inei dimi mmu ŋa í kǎ.

Na mii í ce inε ŋa à waa ce anu tǔəsi a ba a cea Ilaaǎ
laalə, nə wee mii gəi iyi kaa yǔkə ku ce mǔm.

²⁶ Amanlui andunya ŋa do ilu iri ŋa à dede nǔ à tǔtǔə
Ku ba a ce igǔ do Ilaaǎ do inε iyi í cica.

²⁷ Ilaaǎ Baaba, ide iyi Davidi í fəu be ntəi, domi
Herodu do Pǎnsu Pilati à ce anu akǎ. À tǔtǔə do dimi
mmu ŋa do inei Izireli ŋa si iluu ihǔ à yε taalei Jesu
woo ce icε kumáε iyi ì cica ì nya ikǎu. ²⁸ Bεεbei à
ce, nə nŋu be í jǔ mii iyi ì jile fei hai tako do iyi í je
idəəbiε í kǎ. ²⁹ Na nŋu nsei, Lafǔε, ce laakaii ide ku
fə nŋa nǔ i jǔ awa woo ce icεε ŋau ka sisi ideεu do
wǔəkə nla nla. ³⁰ Nyisi gbugbǎε ku ba maamaake ŋa
ku ce nǔ inε ŋa a ba iri do saabui irii Jesu woo ce icε
kumáεu.

³¹ Iyi à ce kutǔəu à tā ŋəi inya bii à tǔtǔəu í yaya.
Ŋəi aŋa fei à kǔð Hundei Ilaaǎ nǔ à wasi ku waazo
idei Ilaaǎ bebei do wǔəkə.

Mii iyi woo dasi Jesu naane ŋau à ne ti aŋa feii

³² Akpəi woo dasi Jesu naane ŋau í kǔəsi nǔ aŋa
fei à ne anu akǎ. Inε gə ci ya ni mii iyi nŋu í ne ti nŋu
akǎi amma mii iyi à ne fei ti aŋa feii. ³³ Do gbugbǎ
nla nlai woo be ŋau à waa sisið kujli Lafǔε Jesu hai
si bale, nǔ didǔ nla nlai Ilaaǎ í wa si aŋa fei. ³⁴ Inε gə
kù je are si inǔ nŋa, domi aǰə minji do aǰə minji fei
inε ŋa iyi à ne iko do kpasǔ ŋa fei à ya taai nǔ a naað
fiaw wa, ³⁵ a naa a na woo be ŋau, nǔ a ce ikpǔε si bei
bukaatai inε fei í to.

³⁶ Bεεbei Jozefu, inei Levi gə iyi à bí Sipu, í ce. Nŋui
woo be ŋau à ya kpe Baanabasi, waatə woo mua inε
gbugbǎ. ³⁷ Í ta ikoε gə í naað fiaw wa í naa í na woo
be ŋau.

5

Idei Ananiasi do Safira

¹ Amma məkə gə í wεε iyi à ya kpe Ananiasi, aboe mə à ya kpoo Safira. Məkəu í ta ikoε gə, ² nə í jilε ikə akāi fiaw ndεε, iyi í gbeu mə í koo í na woo be ηau. Nə wee aboe í wεεò kumàsiε. ³ Iyi í na ηa fiaw ηəi Piεε í beεε í ni, Ananiasi, beirei í ce ì jə Seetam í lə si idəe hee ì waa səa Hundei Ilaađ ibo nə ì jə bubui fiaw ikou ndεε. ⁴ Iko iyi ì tau awə si ì nəə ba. Iyi ì taa ì tā, fiaw kù je titεei? To, na mii í jə ì ce dimii lasabuu ihē. Kù je amanε ηai ì səa ibo, Ilaađi ì səa. ⁵ Iyi Ananiasi í gbə ideu gbakā ηəi í cuku tengi be í ku. Nəi inε ηa iyi à gbə ideu fei njo í mu ηa hee í caa. ⁶ Nəi awaasū ηa à naa à wo ikuu do acə à koo à suu.

⁷ Si anyii isə mεeta má, ηəi aboe mə í lə wa. Wee kù mà mii iyi í ce məkəi nηu titā. ⁸ Nəi Piεε í beεε í ni, fiaw iyi məkəε í naaə wau ihē, beεbei ì ta iko nηeu ηa? Nəi Safira í jεaa í ni, beε mbε. ⁹ Nəi Piεε í beεε í ni, beirei í ce inε minji fei ì ce anu akā i cə laakaii Hundei Ađ Lafēε beεbe ηa. Cə, inε ηa iyi à si məkəε à wa andε koofa be, aa si awə mə. ¹⁰ Be gbakā ηəi abou mə í cuku si wajui Piεε be í ku. Nəi awaasū ηau à lə be à koo à ba í ku, ηəi à soo wa à naa à suu kəkəi məkəε. ¹¹ Nəi njo í mu inei igbei Jesu ηau ntə ntə do inε ηa iyi à gbə ideu fei.

Maamaake nkpo

¹² Nəi woo be ηau à jə maamaake do nyinda nkpo í wasi ku ce si wajui inε ηa. Nə woo dasi Jesu naanε ηau à ya tətəə bantumai Saloməə. ¹³ Inε kāma kù bi ku lə inə nηa do muafiti domi à waa ce njo, amma do nηu fei à waa saabu ηa ntə ntə. ¹⁴ Amma kukpəi

ine n̄a iyi à dasi Lafēe Jesu naane nt̄o nt̄o í k̄õsi wa koo, hai inem̄ak̄o do inaabo n̄a. ¹⁵ N̄oi ine n̄a à wasi ku naaò b̄õ n̄a wa si kp̄ã n̄a. À ya naa a jile n̄ai si daayi n̄a do si s̄ē n̄a ku ba bii Piēē wa l̄o ayae ku bii ine ḡo n̄a si in̄o n̄a. ¹⁶ N̄oi ine nkp̄o í wasi ku naaò b̄õ n̄a wa do ine n̄a iyi à ne inei in̄ok̄o n̄a hai ilēkoi Zeruzalēmu n̄a, a n̄a fei à n̄o à ba iri.

À kp̄ã woo be n̄au iju

¹⁷ Amma woo wee n̄lai Ilaaõu do ine n̄a iyi à wa si igbei Saduse n̄a iyi à wa bi t̄ēu fei à dedeò igu si ḡamei woo be n̄au. ¹⁸ N̄oi à mu n̄a gbak̄ã à dasi n̄a piis̄õ. ¹⁹ N̄oi idũu amalekai Aõ Lafēe í naa í c̄i gamboi ile piis̄õu í nya n̄a n̄o í s̄õ n̄a í ni, ²⁰ i b̄o bantumai kpas̄ei Ilaaõ i koo i leek̄i be n̄a n̄o i sisia ine n̄a idei kuw̄ēu fei. ²¹ N̄o woo be n̄au à gb̄o ideu. Am̄ejuma gbak̄ã n̄oi à b̄o bantumai kpas̄ei Ilaaõ be à wasi ku k̄o ine n̄a si cio.

Wee waati b̄ēbe woo wee n̄lai Ilaaõu do in̄e n̄au à t̄ot̄o n̄o à kpe igbei woo kiiti n̄au do ine ngboi Izireli n̄a fei, à bei à be woo degbe kpas̄ei Ilaaõ n̄au a koo a kpe woo be n̄au wa hai ile piis̄õ. ²² Amma iyi à to a k̄u ye woo be n̄au ile piis̄õ be. N̄o à nyi bi ine ngbo n̄au má ²³ à ni, iyi à to be à ba ile piis̄õu wa c̄imbo dim dim n̄o à ba woo degbe n̄au à waa leek̄i ande be. Amma iyi à c̄i gambo n̄au a k̄u ye ine k̄ama ile be. ²⁴ Iyi ine ngboi woo degbe kpas̄ei Ilaaõu do ine ngboi woo wee n̄au à gb̄o ideu, n̄oi à biti a k̄u mà bei ideu á kpa iri. ²⁵ N̄oi ine ḡo í naa í s̄õ n̄a í ni, i gb̄o n̄a, ine n̄a iyi ì dasi piis̄õ n̄au à wa bantumai kpas̄ei Ilaaõ à waa k̄o ine n̄a si cio. ²⁶ N̄oi ine ngboi woo degbe kpas̄ei Ilaaõu, n̄ju do in̄e n̄a à koo à gb̄ã n̄a à naaò n̄a wa bi ine ngbo n̄au. Amma k̄u je do

gbugbã domi à waa ce njoì zamaau a maa na a ta ña kuta.

²⁷ Iyi à naaò ña wa à leekí ña si wajui igbei woo kiiti ñau nò woo wee nlai Ilaaãu í sã ña ²⁸ í ni, à kò ññe mam mam à ni i maà ya ce waazo do irii m̀̀k̀ou má ña. Amma wee, ì ce waazo ññe ì waa koo ña hee ì kò inei Zeruzalemu ña fei si cio ññe nò ì waa bi i dasi wa taalei ikui m̀̀k̀ou ña. ²⁹ Njoi Piεε do woo be kpaasie ñau à jε à ni, tilasi ideì Ilaaãì aa ka jirima, kù jε ti amanε ña. ³⁰ Aã Lafεei bala nwa ñai í jì Jesuu hai si bale, inε iyi ì kpakpa si jìi ì kpaà ñau. ³¹ Njoi Ilaaã í soo lele í jilɔ awɔ njεε ku jε ilaalu do Woo faaba nò ku muaò inei Izireli ña kpãa a kpaasi idò ñña ku ba ku kpa ideì dulum du ña. ³² Awai à jε σεεdai mii ñau be, awa do Hundei Ilaaã iyi Ilaaã í mua inε ña iyi à waa jirimae.

³³ Iyi à gbò ideu ñoi idò ñña í kã hee à waa de a kpa ña. ³⁴ Amma inε akã ñña iyi à ya kpe Gamaliε í dede í leekí si aninii woo kiiti ñau í ni a nya woo be ñau wa titã. Gamaliεu Farisii wa jε do woo kò inε ña si wooda, nò í ne beεεε ntò ntò bi inε fei. ³⁵ Njoi í sã inε ñau í ni, inε inei Izireli ña, i laakai ña do mii iyi ì waa bi i cea inε ñau. ³⁶ Kù kpe m̀̀m̀ titã iyi m̀̀k̀o gò í naa ihε à ya kpoo Tedasi nò í ya maa so araε lele bei inε nla gò nò amanε bei c̀̀ɔ̀ mεε wa tooε. Amma à kpaà, nò m̀̀c̀c̀ε ñau fei à fangaa, nò à gbeje ideε. ³⁷ Si anyiε, waati iyi à na à waa ce kuka, ñoi m̀̀k̀o gò m̀̀ í naa à ya kpoo Zudasi inei Galilee. Nñu m̀̀ í j̀̀ inε nkp̀ nkp̀ wa tooε. Amma à kpa nñu m̀̀ nò inε ña iyi à waa tooεu fei à fangaa. ³⁸ Na nñu, bii í jε aa gbò idem ña, i j̀̀ inε ñau be a ne ña. Bii í jε ideu do ice ña iyi à waa ceu hai bi amanε ñai wa naa, á na ku kpa

iri. ³⁹ Amma bii kuce nηau hai bi Ilaađi wa naa, i kaa yəkə i kāmia ηa ηa. I ce laakai i maà ti i na i maa ba Ilaađ ku ja ηa.

⁴⁰ Nə à gbə ideε. Nəi à kpe woo be ηau à cã ηa do kpətəə à ni a maà fə ide do irii Jesu má à bei à jè ηa.

⁴¹ Nəi woo be ηau à ne hai bi igbei woo kiiti ηau do inə didə nla nla si na iyi í jè Ilaađ í ka ηa si ine ηa iyi à to a maa yaako ηa na irii Jesu. ⁴² Ajə fei si bantumai kpasēi Ilaađ do si inə kpasē ηa à ya maa ce waazoi laabaau jiidau nə a maa kə ine ηa si cio waati kāma fei a maa ni Jesui í je ine iyi Ilaađ í cicau.

6

À cica amanε mεεje ku sobi woo be ηa

¹ Waati bεεbe kukpəi ine ηa iyi à waa too kpāai Jesuu wa kəəsi. Nəi Zuifu ηa iyi à ya fə Gerekiu à waa gbagba si Zuifu alala ηau domi si ije iyi à ya maa kpēa jaađ ηa waati kāma fei à ya maa gbeje jaađ nηa ηai. ² Nəi woo be maateeji ηau à tətəə ine ηa iyi à waa too kpāai Jesu ηau fei à ni, kù sía ka jè idei Ilaađ ku waazo ka maa ce idei ije ηa. ³ Na nηu, inε kraasi nwa ηa, i cica amanε mεεje si inə nηε, ine ηa iyi à waa je nηa sεeda jiidu, iyi à kəđ Hundei Ilaađ do bisi, nə ka kāa nηa icεu. ⁴ Amma awa taka nwa aa ka maa ce kutəə nə ka maa waazo idei Ilaađ waati kāma fei. ⁵ Inε ηau fei à jesi ideu. Nəi à cica Etieni iyi í kəđ Hundei Ilaađ nə naanεε í la. Si anyii nηu nə à cica Filipu, do Pokəə, do Nikanəə, do Timəə, do Pamenasi, do Nikola inei Antiasi iyi í too kucei Zuifu ηa wo í bei í na í dasi Jesu naanεu. ⁶ Nəi à bəđ ηa bi woo be ηau. Nə woo be ηau à ce kutəə à le nηa awə si iri ku ba a sintiò icε.

⁷ Beεbe moi idei Ilaaḏ í fangaa wa koo nḵ kukpḵi inε nja iyi à waa too kpāai Jesuu í kḵḵsi wa koo si ilui Zeruzalemu, nḵ woo weei Ilaaḏ nkpḵ í dasi naane.

À mu Etiēni

⁸ Wee Etiēni í ne gbugbā ntḵ ntḵ nḵ Ilaaḏ í ceaa didḵ nḵ í ce maamaake do nyinda nla gḵ nja si aninii inε nja. ⁹ Amma inε gḵ nja à ba Etiēni kakḵḵ ku ce. Inε njaḵ gḵgḵ nja hai ilei Silisii à naa do hai ilei Azii, gḵgḵ nja mḵ inei Sireni nja do Alesandiri, aḵai à je inei igbei Zuifu gḵ nja iyi à ya kpe aru nja iyi à jḵ. ¹⁰ Amma a kḵ nḵḵ domi wa fḵ idei do bisi do gbugbāi Hundei Ilaaḏ. ¹¹ Nḵi à mua mḵkḵ gḵ nja fia si asii ku ba a mḵaa ide. Nḵ inε nja iyi à muaa fia njaḵ à sḵ inε nja à ni à gbḵ inεeu ihḵ wa fḵ laalḵi Moizi do Ilaaḏ. ¹² Beεbei à dedeḵ idḵḵkḵi inε nja, do inε ngbo nja do woo kḵ inε nja si wooda nja. À sekeε si Etiēni nḵ à muu à bḵḵe si wajui igbei woo kiiti njaḵ. ¹³ Si anyiε nḵi à naaḵ mḵkḵ gḵ nja wa iyi à naa à mḵaa ide à ni, inεeu ihḵ waati kḵama fei í ya maa fḵ laalḵi kpasḵi Ilaaḵu do woodai Moizi. ¹⁴ À gbḵ iyi í fḵ í ni Jesu inei Nazaretiu á lege kpasḵu ihḵ nḵ ku kpaasi dedemba nja iyi Moizi í sḵ wa fei. ¹⁵ Inε nja iyi à wa si igbeu fei à kḵsi Etiēni iju nḵi à ye wajue wa daana bei wajui amaleka.

7

Waazoi Etiēni

¹ Nḵi woo wee nlai Ilaaḵu í bee Etiēni í ni, ideu ntḵi? ² Nḵi Etiēni í jeaa í ni, inε baam nja do kpaasim nja, i gbḵ iyi nḵ wa n fḵ. Waati iyi Aburhamu bala nwa í wa ilei Mesopotami, Ilaaḏ ilu amboe í naa bi tεε. Waati beεbe, kḵ bḵ Harāa titā. ³ Nḵi Ilaaḏ í sḵḵ í ni, jḵ ilei ideε do nyaanzeε nja nḵ i bḵ ile bii an

nyisie. ⁴ Njoi Aburhamu í fita hai ilei inei Kaladee
 ña nò í koo í buba Harãa. Hai be, si anyii ikui baaeu
 ñoi Ilaaã í jò í naa ile bii ì wa nsei ñau ihẽ. ⁵ Waati
 beεbe kù muaa bii kãma si ileu, baa bii á lesi kute
 titã. Amma do iyi Aburhamu kù bí fei Ilaaã í cee
 kuwã í ni ñju á muaa ileu nò ku je ti ñju do amaε
 ña. ⁶ Njoi Ilaaã í sã Aburhamu má í ni, tøkue ña aa
 wa si ile mmu gə, bei aa mu ña a je aru a wahala ña
 zakai adō cío mee. ⁷ Ilaaã í nò í ni, amui an kiiti dimi
 iyi à mu ña aruu. Si anyii ñju tøkue ñau aa fita hai
 ile be a baa ileu ihẽ bii aa tòm. ⁸ Waati beεbe Ilaaã
 í na Aburhamu woodai bango ku dasi ku je seeda
 akabuue. Si anyie ñoi Aburhamu í na í bí Izaaki nò
 í dasie bango si ajo meejɔsiaε. Beεbei Izaaki mɔ í cea
 Zakabu, nò Zakabu mɔ í cea ama maateejie ña beεbe,
 aña iyi à je balai dimi maateejii Zuifu ña.

⁹ Amai Zakabu ñau à waa ba Zozefu ifo ñja igu
 ku ce nò à muu à taa ine ña iyi à waa bə ilei Ezibiti.
 Amma Ilaaã í wa anyie, ¹⁰ ñoi í nyaa hai si wahalae
 fei. Í muaa bisi nò í jò í ne beεεε bi Faraã ilaalui
 Ezibitiu. Njoi Faraã í coo minjisiaε si ileu nò í jò í je
 ine ngboi kpasεε má. ¹¹ Njoi ari í naa si ilei Ezibiti do
 si ilei Kanaã fei, í kpã ine ña iju ntò ntò. Bala nwa
 ñau a kù ba baa mii iyi aa je. ¹² Njoi Zakabu í gbə iyi
 ije í wa ilei Ezibiti, nò í be amaε ñau be gbakã akã,
 aña iyi à je bala nwa ña. ¹³ Iyi à koo be ise gbeejisia
 ñoi Zozefu í tuse araε bi igbãε ñau do ifoε, nò Faraã
 mɔ í tətəó í mào ña. ¹⁴ Njoi Zozefu í sã ña í ni a koo
 a kpe Zakabu baai ñju wa do nyaanzeε ña fei. Wee
 ine ñau à weei amanε kitað fεewa do miu. ¹⁵ Beεbei
 Zakabu í bəò Ezibiti. Bei í ku, be mɔi bala nwa ñau
 à ku. ¹⁶ Nò à so iku ñja à bəò Sikemu à koo à si ña si

bale iyi Aburhamu í tako í ra bi amai Heməə ηau.

¹⁷ Ide iyi Ilaađ í wāð Aburhamuu, iyi waatii kucee í maai wa ine nwa ηa à kpə à waa kəəsi si ilei Ezibituu. ¹⁸ Si anyii adə nkpə nkpə ine mmu gə í naa í je bomma, ine nηu kù mà Zozefu. ¹⁹ Nηui í dī ijui ine nwa ηa nə í ce nηa laalə, nə í nyi í tilasi ηa má a nyə ama kpətəə nηa ηa a ku. ²⁰ Waati beεbei à bí Moizi. Ama kpətəəi iyi í sīa hee í caa. Nəi à wəo be si kpasēi baae zakai cukpa mēeta. ²¹ Iyi à koo à jiləə, ηəi ama inaaboι Farađ í so ndεε í muu bei amai nηu takae. ²² Nəi à kəa Moizi si bisii inei Ezibiti ηau fei nə í baa í je ilu gbugbā si ide ku fə do si kuceε.

²³ Iyi Moizi í to adə ciiji, ηəi í dasi idə nηu koo cə inei Izireli ηa dimie ηau. ²⁴ Nəi í ye inei Ezibiti gə wa kpā ine akā nηa iju, ηəi í bə inεeu ku faaba nə í cā inei Ezibituu í kpa. ²⁵ Í tamaa bei inei nηu ηa aa mà iyi Ilaađ í be nηu wai nηu ku na ku faaba ηa, amma a kù mà. ²⁶ Iju kumáe ηəi Moizi í ye ine Izireli minji gə ηa iyi à waa ja. Nəi wa bi ku la ηa, nə í ni, kpaasim ηa, iηe iyi ì je nyaanze akā ηa, na mii í ce ì waa wahala nje beεbe ηa. ²⁷ Nəi ine iyi wa wahala kpaasieu í tale Moizi í ni, yooi í ceε ine nηbo i na i kiiti nwa. ²⁸ I bi i kpa amu mə bei ì kpa inei Ezibituu anai? ²⁹ Iyi Moizi í gbə ideu ηəi í sa í ne ilei Madiāa í koo wa je ine njoo be. Bei í so abo nə í bí ama ineməkə minji.

³⁰ Si anyii adə ciiji ηəi aηə nηu gə amaleka gə í naa bi tεe si gbaau kəkəi geetei Sinai. Amalekau í naai si ama wua tūtū gə iyi í ce bei wa jo. ³¹ Iyi Moizi í yəə ηəi í bitii. Nə í sεkεε sie í bə ku cəə, ηəi í gbə ide ku fəi Ađ Lafēε wa ni, ³² amui ñ je Ilaađ, Lafēεi Aburhamu do Izaaki do Zakəbu, balae ηa. Nəi Moizi í yaya do njo, kù waa bi inyau ku cə má. ³³ Nəi Ađ Lafēε í səə

í ni, b́ baatae be, domi inya bii ì waa leekiu be inya kumái. ³⁴ Wee ñ ye wahalai inem ña iyi à wa ilei Ezibiti. Ñ gb̄ kukpata ñña, n̄ ñ kita wa n naa n faaba ña. To, nsei, naa wa, n beE Ezibiti.

³⁵ Moiziu, iyi inei Izireli ña à k̄osi wo n̄ à nia, yooi í ceE ine ngbo woo kiiti, ññui Ilaaḥ í be ku je ine ngbo woo faaba ñña do sobii amaleka iyi í naa bi t̄E si ama wuau. ³⁶ Moiziu ññui í nya inei Izireli ña hai ilei Ezibiti n̄ í ce nyinda ña do maamaake ña si ileu do si Tenku Nkpau do si gbaa zakai ad̄o ciiji. ³⁷ Moizi takae í nyi í s̄o inei Izireli ñau má í ni, Ilaaḥ á be si ñe walii wa bei amu, iyi á je ine ak̄a ññe. ³⁸ Moizii í tako í wa bii inei Izireli ñau à t̄ot̄o si gbaau. Ññui í wa afei bala nwa ña do amaleka iyi í baa ide ku f̄o si geetei Sinaiu. N̄o hai bi t̄ei í gba idei kuweE í na wa.

³⁹ Amma bala nwa ñau a k̄u waa bi ideE ku gb̄o. À k̄osie à waa bi a nyi ikpa ilei Ezibiti ma. ⁴⁰ N̄oi í j̄ò à s̄o Arḥ̄o à ni, ce nwa iw̄e iyi á cua nwa si kp̄aa domi Moiziu iyi í nya wa wa hai ilei Ezibiti a k̄u mà mii iyi í coo. ⁴¹ N̄oi à ce iw̄e ḡo iyi í j̄o ama keE, n̄o in̄o ñña í d̄o na icei aw̄o ññau n̄o à ceaa kuweE. ⁴² Na ññu, Ilaaḥ í fa arae hai bi tu ña n̄o í j̄ò à waa t̄o inunu do cukpa do andaiya ña. Ide ññui à k̄o si t̄iai walii ñau à ni,

Ilaaḥ í ni,

Íñe inei Izireli ña, k̄u je amui í cea dimii kuweE ik̄a ik̄a

Ad̄o ciiji si gbaa ih̄e ña.

⁴³ Amma iw̄e ña iyi íñe taka ññe ì ce ñai ì cea kuweE ña.

Ilei ac̄oi iw̄e M̄ol̄okui ì ya maa so ña do andaiyai iw̄e Ref̄aa.

Na ñoi í j̄ò an j̄ò a mu ñe a neò ñe hee ilei Babil̄oni.

44 Nɔ Etieni í ni mǎ, bala nwa ηau à ne ilei acɔ si gbaau, nηui wa nyisi iyi Ilaaǎ í wεε do aηa. Moizi í cooi bei Ilaaǎ í nyisie í ni ku coou. 45 Ilei acɔu, bala nwa ηa iyi à naa si anyii ine sinte ηau, aηa do Zozue woo cua nηa à soo à nὲd wa ileu ihē. Ilevu Ilaaǎi í lele dimi ηa iyi à tako à wa si wo. Nɔ ilei acɔu í wa ihē hee waatii ilaalu Davidi. 46 Si bei Davidi í ba didǎi Ilaaǎ, nηui í j̀d í tɔεε ku j̀d nηu ku maa ile tengi bii tɔkui Zakɔbu ηa aa ya guleaa *. 47 Amma Salomɔɔi í maa ileu.

48 Amma Ilaaǎ k̀n ne saa. Ci ya wa si ile iyi amane ηa à ma. Beεbei walii gɔ í tako í fɔ wo í ni,

49 Ilaaǎ í ni, lelei í je kitǎi bommam,

Nɔ ile í je bi ku lesi isem.

Debei, dimii ile yoomai aa yɔkɔ i maam ηa.

Mà iwoi inya í wa bii an ya n sími.

50 K̀n je amui ǹ ce fei ndεε?

51 Nɔ Etieni í ni mǎ, ine ine ku gaabu ηai, idɔ nηε do it̄ nηε fei í le. Ì ya maa k̀si Hundei Ilaaǎ ηai waati k̄ma fei. Inε mɔ ì waa ce bei bala nηε ηa à tako à ce wo. 52 Walii yooma ηai bala nηε ηa a k̀n kpǎ iju.

À kpa hee do ine ηa iyi à fɔ kunaai Inε Dee deeu, ine iyi inε taka nηε ì zambae si nsei ì kpa ηau. 53 Inε iyi do saabui amaleka ηau Ilaaǎ, í na ηε woodae, i k̀n too si woodau ηa.

Etieni í ku

54 Iyi ine ηau à gbɔ ideu ηɔi idɔ nηa í k̀ si Etieni hee à waa ηɔ amaawɔ nηa ηa. 55 Amma Etieni í k̀dɔ Hundei Ilaaǎ nɔ í cɔ lele, ηɔi í ye amboei Ilaaǎ nɔ í ye

* **7:46** ku maa ile, tengi bii tɔkui Zakɔbu ηa aa ya guleaa À k̀ɔi si tia nwo gɔ ηa à ni, ku maa ile, nηu iyi í je Ilaaǎ Lafēi Zakɔbu.

Jesu mɔ wa leeki do ikpa awɔ njεε. ⁵⁶ Njɔi í ni, i gbɔ
 ηa, ñ ye lele í cí nɔ Amaí Amanε wa leeki do ikpa awɔ
 njei Ilaaɔ. ⁵⁷ Amma à ði ití nηa à bei à ðɔ anu nla nla
 nɔ à sei ajɔ à koo à wo sie. ⁵⁸ Njɔi à faa hai inɔ ilu à
 koo à nyɔɔ ku ba a taa kuta a kpa. Njɔi ine ηa iyi à
 tako à máa ideu à bɔ kumboo nηa ηa à jɔa awaasũ gɔ
 be à ya kpoo Sɔlu. ⁵⁹ Si bei à waa ta Etieni kutau ηɔi
 Etieni í ce kutɔɔ í ni, Lafεε Jesu, gba hundem. ⁶⁰ Njɔi
 í cuku í gule wa ðɔ anu hee lele wa ni, Lafεε, maà
 mu ηa do dulum nɔu ihε. Iyi í fɔ beεbe í tã ηɔi í ku.

8

¹ Nɔ waatii kukpai Etieniu Sɔlu mɔ í jesi.

Sɔlu í kpã inei igbei Jesu ηa iju

Hai ajɔ nηu bei à sinti ku kpã inei igbei Jesu ηa iyi à
 wa Zeruzalemu iju. Bii kù jε woo be ηau baasi, woo
 dasi Jesu naane ηau fei à fangaai si ilei Zudee do si
 ilei Samari. ² Nɔ ine gɔ ηa iyi à mà beerei Ilaaɔ à si
 Etieni do kukpata.

³ Amma Sɔlu í wasi inei igbei Jesu ηa ku kpã iju.
 Í ya lɔ kpasε do kpasε ηai ku maa mu inemɔkɔ do
 inaabo ηa do gbugbã koo dasi ηa piisɔɔ.

Filipu wa sisi laabaau jiiida si ilei Samari

⁴ Ine ηa iyi à fangaau à koo à waa waazo laabaau
 jiidau bii fei. ⁵ Filipu í bɔ ilu nlai Samari nɔ wa cea
 inei ilu be ηa faajii ine iyi Ilaaɔ í cicau. ⁶⁻⁷ Nɔ í ce
 maamaake ηa. Í lele inei inɔɔko ηa hai si ine nkɔɔ
 nɔ à fita do anu ku ðɔ nla nla, nɔ í jɔ wεεge nkɔɔ do
 ilu kute akã ηa à ba iri. Iyi ine ηa à waa gbɔ waazoεu
 nɔ à ye maamaake ηau, ηɔi aηa fei à teese à de ití
 jiiida. ⁸ Nɔ inei ilu ηau à wεεò inɔ didɔ nla nla.

⁹ Wee mākō gō mō í wa si iluu bε, à ya kpoo Simōō. Í ya maa ce dobu dobu í jò inεi ilu ηau fei à bití nō í ce arae inε nla. ¹⁰ Hai ama keeke do inε ngbo fei à ya gbō ideε ntō ntō nō à ya maa ni, inεεu ihēi í je inε iyi à ya kpe gbugbā nlai Ilaaō. ¹¹ À ya maa gbō ideei domi hai kukpε dobu dobuε ηau í ya maa mu ηa bitii. ¹² Amma iyi inε ηau à dasi naane si laabaau jüida iyi Filípu wa fō si gāmei bommai Ilaaō do si gāmei Jesu Kírísiu, ηōi à dasi ηa inyi hai inεmākō do inaabo fei. ¹³ Simōō takae í dasi Jesu naane nō à dasiε inyi. Í ya maa too Filípu bii fei nō í bití ntō ntō iyi í ye maamaake nla ηa iyi wa ce.

¹⁴ Woo be ηau à gbō iyi inεi Samari ηau à gba ideí Ilaaō. Njoi à be si ηa Piεε do Zāa hai Zeruzalemu be. ¹⁵ Iyi à to ηōi à ce nηa kutōō ku ba a ba Hundei Ilaaō. ¹⁶ À ce beεbei si na iyi í jò Hundei Ilaaō kù kita si kāmā nηa wa titā, aηa de à ce inyi ku dasi nηai do irii Lafēε Jesu nηu akā. ¹⁷ Njoi Piεε do Zāa à le nηa awō si iri, nō à ba Hundei Ilaaō.

¹⁸ Iyi Simōō í ye woo dasi Jesu naane ηau à ba Hundei Ilaaō waati iyi woo be ηau à le nηa awō si iriu, ηōi wa bi ku mu nηa fia. ¹⁹ Í ni a mua nηu gbugbāu be ku ba inε iyi nηu á lea awō si iri fei ku ba Hundei Ilaaō. ²⁰ Amma Piεε í sōō í ni, awō do fiaε fei aa ce nfe, domi ì tamaa bei aa yōkō í ra amuai Ilaaō do fiaí. ²¹ I kù ne kpāai ngōgō ihē domi idεε kù je dee dee si wajui Ilaaō. ²² Na nηu, sinda idεε hai si laalō ku ceε, nō i tōō Ilaaō ku ceε suurui lasabu laalō ku ceε bii á ce. ²³ Ñ wa n fō beεbei si na iyi í jò ñ ye daae í ro nō dulum í ñiε.

²⁴ Njoi Simōō í je nηa í ni, inε taka nηe i ceem kutōō bi Lafēε ku ba ide ηa iyi ì sōm ηau be kāmāε ku maà

bam.

²⁵ Waati iyi à ce waazo à sisia ine ña yaasei ideì Ilaaḥ à tã ñoi à sinda à waa nyi Zeruzalemu. Iyi à waa ne, ñoi à wasi ku sisi laabaau jiidau si ilu nkpoi Samari má.

Idei Filipu do akawe nlai Etiopi gə

²⁶ Njoi ba malekai Lafēe gə í ba Filipu ide ku fə í ni, dede í bə ikpa awə cangai kpāai inunu, too kpāa iyi í wa hai Zeruzalemu ku bə Gaza. Kpāa ñhui í bə ikpa gbabuau be. ²⁷ Njoi Filipu í dede í ne. Si kpāau, ñoi í ye inei Etiopi gə. Ineeu akawe nla nlai. Nñui í ya maa mu amanii inaabo ilaalui Etiopi. Í naa Zeruzalemui Ilaaḥ ku gulea, ²⁸ ñoi í sinda wa bə ikpa idee má. Wa buba si saretii aḥi wa cio tia iyi walii Ezai í kə. ²⁹ Njoi Hundei Ilaaḥ í sḥ Filipu í ni ku bə kəkoi saretii. ³⁰ Njoi Filipu í sei í bə bi saretii, nə í gbə inei Etiopiu wa cio si tiai walii Ezaiu. Nə í beee í ni, ide iyi ì waa ciou be ì waa gbə bei wa fə mbe? ³¹ Njoi ineeu í jēaa í ni, beirei an ce n gbə bii kù je ine gəi í tuseem. Njoi í təə Filipu ku gū wa si saretii ku buba bi ññu. Nə Filipu í gū. ³² Ide iyi məkəu wa cio si kukoi ideì Ilaaḥ wee.

À koode bei angudā iyi aa saka.

Bei ama angudā í ya maa koko waati iyi à waa bu ntoe,

Beebe məi ññu mə kù la gele.

³³ À kayee nə à kə ku kiitie dee dee.

Si bei à kpa irii kuweee, kù wa si ileu ihē má,

Yooi á fə ideì inei anyie ña má.

³⁴ Njoi akaweu í sḥ Filipu í ni, ñ wa n təəe i sḥm ine iyi waliu wa fāa. Nñu takaai wa fāa arae de. Mà ine gəi wa fāa. ³⁵ Njoi Filipu í so ide í sinti do ideì waliu í

sisiaaò laabaau jiidai Jesu. ³⁶ Si bei à waa ne si kpãau n̄ai à to ido ḡo iyi í ne inyi. N̄ai akaweu í ni, c̄o inyi ihē. To, mii á ganjim n ce inyi ku dasim má. [³⁷ N̄ai Filipu í s̄o í ni, bii ì dasi Jesu naane do id̄e fei aa ȳk̄o i ce inyi ku dasie mee. N̄o akaweu í je í ni, ñ dasi naane iyi Jesu Kirisi Amai Ilaaãi.] ³⁸ N̄ai í ni a leek̄i saret̄iu. Iyi à leek̄ie n̄o n̄ju do Filipu à kita āja minji n̄a si inyiu, n̄o Filipu í dasie inyi. ³⁹ Iyi à fita hai si in̄o inyiu, n̄ai Hundei Ās Laf̄eε í neò Filipu. N̄o akaweu k̄u ȳo má, amma í dasi kpãa wa ne do in̄o did̄s. ⁴⁰ N̄ai Filipu í ba n̄ju í wa ilu ḡo iyi à ya kpe Az̄otu, n̄o í ce waazoi laabaau jiiida be do ilu n̄a iyi à wa si kpãau fei hee í toò Sezaree.

9

Ido ku kpaasii Solu

(C̄o IWB 22:6-16; 26:12-18)

¹ Waati beεbe Solu í ya maa kpã inε n̄a iyi à waa too kpãai Jesu n̄au iju n̄o wa bi ku kpa n̄a m̄m nii. Na n̄ai í j̄ò í b̄o bi woo wee n̄lai Ilaaãu, ² í t̄oε ku cea n̄ju tia n̄a. Tia n̄au í koo ku na inε ngboi ile bi ku ce kut̄ot̄o n̄a iyi à wa Damasi. Do saabui tia n̄au í baò gbugbã iyi á koo ku muò inε n̄a iyi à waa too kpãai Jesu, bii inεm̄k̄oi wala bii inaaboi, ku ba ku ȳk̄o ku ñi n̄a ku b̄ò n̄a Zeruzalemu. Iyi í gba tia n̄au n̄o í dasi kpãa wa ne.

³ Si bei Solu wa ne í maai Damasi, n̄ai anu akã inya kuma ḡo í naa sie wa hai lele. ⁴ N̄ai í cuku ile n̄o í gb̄o imui inε ḡo í ni, Solu, Solu, na mii í ce ì waa kpãm iju. ⁵ N̄ai Solu í bee í ni, Laf̄eε, aw̄oi yoo. N̄ai Laf̄eε í jeaa í ni, amui Jesu iyi ì waa kpã ijuu. ⁶ Dede i b̄o in̄o iluu, bei aa s̄e mii iyi aa ce. ⁷ Waati beεbe inε n̄a

iyi à waa ne do Sɔluu à leeki à coko sɔm sɔm, à gbɔ ide ku fɔu amma a kù ye inɛ kãma. ⁸ Nɔi Sɔlu í dede hai ile í cí ijue amma kù ye ilu. Nɔi à mu awɔɛ à bɔðɛ Damasi. ⁹ Í fɛɛju zakai ajɔ mɛɛta, kù je kù mɔ.

¹⁰ Wee mɔcɔi Jesu gɔ í wa Damasi bɛ à ya kpoo Ananiasí. Nɔi Lafɛɛ Jesu í naa sie si kuyɛ í kpoo í ni, Ananiasí. Nɔ í je í ni, Amu wee Lafɛɛ. ¹¹ Nɔi Lafɛɛ í sɔɔ í ni, dede i koo i mu kpãa iyi à ya kpe Kpãa Kutɛu i bɔ ideí Zudasi. Bii ì to bɛ bee mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Sɔlu inɛi Tarusiu. Wa ce kutɔɔ, ¹² nɔ í ce kuyɛ í ye mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Ananiasí í lɔ wa nɔ í lesi nɔu awɔ ku ba nɔu ku ye ilu má. ¹³ Amma Ananiasí í ni, Lafɛɛ, inɛ nkpɔi í sɔm laabaauí mɔkɔu bɛ do laalɔ nɔa iyi í cea inɛɛ nɔa Zeruzalɛmu fei. ¹⁴ Nɔ à gbɔ iyi inɛ ngboi woo wee nɔi à naa gbugbã ku mu inɛ nɔa iyi à waa ce kutɔɔ do iriɛ ihɛ fei. ¹⁵ Amma Lafɛɛ í sɔɔ í ni, koo, domi ñ cica inɛɛu bei ku je woo ce icɛm ku fɔ laabaauí irim bi dimi mmu nɔa do bi ilaalɔ nɔa nɔa do bi inɛi Izireli nɔa. ¹⁶ An nɔ n nyisiɛ bei nɔu mɔ á ye ijuukpã na irim.

¹⁷ Nɔi Ananiasí í dede í koo. Iyi í to, nɔi í lesi Sɔlu awɔ í ni, Sɔlu kpaasim, Jesu Lafɛɛ, nɔu iyi í naa sie si kpãau si waati iyi ì waa naa, nɔui í bɛm wa ku ba i ye ilu má nɔ i kɔ̀ò Hundei Ilaaɔ. ¹⁸ Bɛ gbakã ngɔgɔ í cuku wa hai si ijui Sɔlu í ye bei kpakai cɛɛ, nɔ í ye ilu má. Nɔi í dede nɔ à dasiɛ inyí. ¹⁹ Si anyiɛ nɔi í je sɔnda nɔ gbugbãɛ í baa má.

Sɔlu wa ce waazo Damasi

Nɔ Sɔlu í ce ajɔ minji Damasi bɛ do inɛ nɔa iyi à waa too kpãai Jesu. ²⁰ Gbakã í bɔ ile bii Zuifu nɔa à ya ce kutɔtɔɔ nɔa wa waazo wa fɔ iyi Jesu Amaí Ilaaɔi. ²¹ Inɛ nɔa iyi à waa gbɔ ideɛu fei à bití à bee nje à waa ni, kù

je məkəu iyi í ya maa wahala inε ηa iyi à waa ce kutəə do irii Jesu Zeruzaləmuu mbe ya. Kù je ηηui wa naa ihē wo ku na ku mu inε ηa ku dī ηa koo na inε ngboi woo weei Ilaađ ηau?

²² Amma gbugbāi Səlu í ya maa kōsii, nə Zuifu ηa iyi à wa Damasiu a kù mà bei aa jεaa waati iyi wa sō ηa kam kam iyi Jesui í je inε iyi Ilaađ í cicau.

²³ Zakai ajə minji má ηəi Zuifu ηau à waa busi nje a ba a kpa Səlu. ²⁴ Amma inε gə í koo í sisia Səlu ide iyi inε ηau à dīu. Inε ηau à ya maa degbe iluui hee do andε koofa ηau fei dasā do idū ku ba a kpa. ²⁵ Amma idū gə məcəi Səlu ηa à jə í lə inə kələ à bei à koo à kitae hai do antai bindii iluu.

Səlu í wa Zeruzaləmu

²⁶ Nəi Səlu í bə Zeruzaləmu. Iyi í to be í bi ku tətəə do inε ηa iyi à waa too kpāai Jesuu, amma aηa fei à waa ce njoε si na iyi í jə a kù mà mà ntə ntə wa too kpāai Jesui. ²⁷ Nəi Baanabasi í bəde bi woo be ηau nə í sō ηa bei Səlu í ye Lafēε si kpāa, do bei Lafēε í baa ide ku fə. Nə í sō ηa bei Səlu í ce waazo Damasi do irii Jesu do wəəkə. ²⁸ Hai waati beεbei Səlu wa dabii si ilui Zeruzaləmu do woo be ηau wa waazo do irii Lafēε Jesu do wəəkə. ²⁹ Nə í ce kakəə do Zuifu ηa iyi à waa fə Gerėkiu, amma aηa mə à waa de kpāa bei aa ce a kpa. ³⁰ Iyi kpaasi woo dasi Jesu naane ηau à gbə, ηəi à bəde Sezaree nə à jə í nε Tarusi.

³¹ Inei igbei Jesu ηa iyi à wa ilei Zudee do ilei Galilee do ilei Samari fei à wεεð laakai ku sū, à waa jirima Ilaađ, à mua nje gbugbā nə akpə nηa í kōsi wa koo do sobii HundeI Ilaađ.

Iri ku bai Enee

³² Piεε mα wa dabii bii fei. Nα ί bα bi inei Jesu ηα iyi à wa Lida. ³³ Bei ί ye wεεγε γα à ya kpoo Enee, kù dede hai bi ku sūε hai zakai adō mεεjα. ³⁴ Njai Piεε ί sōo ί ni, Enee dede, Jesu Kirisi ί jò ì ba iri, ka sēεε. Gbakã ηjai ί dede. ³⁵ Njai ine ηα iyi à wa Lidau fei do inei ilεekoi Sarōo ηα à γαα nα à dasi Lafēε Jesu naane.

Dɔ̀kasi í ku nɔ́ í nyi wa si andunya má

³⁶ Wee si ilui Zopee inaabo woo dasi Jesu naane γα ί wa be à ya kpoo Tabita. Nηui à ya kpe Dɔ̀kasi má do feei Gereki, waatα kabua. Í ne daa jiida nα ί ya maa sobi ilu are ηα. ³⁷ Njai ajα nηu γα ί na ί ce bōo ί ku. Iyi à we ikue ηjai à koo à jilōo ile lele. ³⁸ Ine ηα iyi à waa too kpāai Jesu iyi à wa Zopee à gbα iyi Piεε ί wa Lida kākai Zopee be. Njai à be sie ine minji à ni a koo a sōo ku naa wa bi aηa nsei nsei. ³⁹ Njai Piεε ί dede ί too ηα wa. Iyi ί to be, ηjai à bōoε lelei ileu. Njai jaaō ηα fei à naa à kaakoε à waa kpataō nα à waa nyisie ibo do jaaε ηα iyi Dɔ̀kasi ί ce waati iyi ί wεε aηaō ηα. ⁴⁰ Njai Piεε ί nya aηa fei hai ilaawa ί bei ί gule wa ce kutōo. Í sinda si ikuu ί ni, Tabita dede. Njai ί cī ijuε. Iyi ί ye Piεε nα ί dede ί buba. ⁴¹ Njai Piεε ί mu awαε ί dedeε. Nα ί kpe jaaō ηau do inei Jesu ηα iyi à gbe ί nyisi ηα Dɔ̀kasi iyi ί jī má. ⁴² Njai laabaauu ί fangaa si ilui Zopee fei, nα ine nkpα ί dasi Lafēε Jesu naane. ⁴³ Nα Piεε ί ce ajα minji Zopee be bi anà γα iyi à ya kpe Simōo.

10

Piεε do Kōonei

¹ Ine γα ί wa Sezaree, à ya kpoo Kōonei. Nηui wa je ine ngboi wuai sooge γα ηα iyi à ya kpe Inei Itali ηα. ² Mākou wa too Ilaaō nα ί ya maa jirimae ntα ntα, nηu

do nyaanzee na fei. Í ya maa ce kutɔ waati kãma fei, í ya nɔ ku sobi ilu arei Zuifu na ntɔ ntɔ. ³ Nɔi aɔ akã zakai isɔ mɛeta í ce kuyɛ. Í yɛ amalekai Ilaaɔ dee dee. Amalekau í lɔ siɛ wa, nɔi í kɔo í ni, Kɔɔnei. ⁴ Nɔi í cɔ amalekau í kãsiɛ iju nɔi nɔi í muu nɔ í beɛɛ í ni, Lafɛɛ, mii í ce. Nɔi amalekau í jɛaa í ni, Ilaaɔ í gbɔ kutɔɔɛ, nɔ kù gbɛjɛ yaase bei ì sobi ilu are nau. ⁵ Nsei, be inɛ gɔ na Zopee a koo a kpe Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛu wa. ⁶ Inɛ njooi, í wa kpasɛi anà gɔ iyi à ya kpe Simɔɔ. Kpasɛɛ í wa kɔkɔi tenku. ⁷ Iyi amalekau í baa ide ku fɔ í tã í nɛ, nɔi Kɔɔnei í kpe inɛ minji gɔ na si inɔi woo ce icɛɛ nau. Nɔ si inɔi sooge na iyi à ya wa kɔkɔɛu í kpe inɛ akã gɔ má iyi í mà beɛɛɛi Ilaaɔ. ⁸ Nɔi í sisi nna ide iyi í ce fei, í bei í be na Zopee.

⁹ Iju kumáɛ zakai dasã à wa si kpãau nɔ à maai si iluu. Waati beɛbe í ko Piɛɛ í gũ antai ile sikifa wa ce kutɔɔ. ¹⁰ Nɔi ari í na wa kɔaa, nɔ wa bi ku jɛ. Waati iyi à waa tɛkɛa caka nɔi í ce kuyɛ. ¹¹ Í yɛ lelei Aɔ í cɪ nɔ acɔ nla gɔ iyi à waa mu gonta mɛɛɛ wa kita wa ilɛ. ¹² Inɔɛ bei dimii inna kutɛ mɛɛ fei í wa si do iyi wa cã ilɛ do dimii yɛi fei. ¹³ Nɔi Piɛɛ í gbɔ ide ku fɔ gɔ í ni, Piɛɛ dede, kpa i nɔ. ¹⁴ Amma Piɛɛ í jɛaa í ni, jãm, Lafɛɛ. Aɔ kãma n kù nɔ inna iyi í jɛ iwɔ hee mà jɛ iyi í riisi. ¹⁵ Nɔ ide ku fɔu í ni má, mii iyi Ilaaɔ í ni í má mà ti i kɔsi. ¹⁶ Beɛbei í ce hee isɛ gbɛeta. Nɔ gbakã acɔu í nyi lele.

¹⁷ Nɔi Piɛɛ wa bee arae yoomai í jɛ yaasei kuyɛu. Waati beɛbei inɛ na iyi Kɔɔnei í be nau à to Zopee be. Nɔi à bee kpasɛi Simɔɔ nɔ à nyisi na. Waati iyi Piɛɛ í wasi ku lasabu si ideu nɔi à to wa andɛ koofa be. ¹⁸ Nɔi à kpe inɛi kpasɛ nau à bee na mà inɛ njoo gɔ í wa be iyi à ya kpe Simɔɔ Piɛɛ. ¹⁹ Si bei Piɛɛ í wasi

ku lasabu si idei kuyεεu ηοι Hundei Ilaaḏ í sḵo í ni, wee amanε mεeta gḵ ηa à waa dedεε. ²⁰ Dede i kita i koo i ba ηa. Nḵ inεḵ ηa i nε. Maà leekḵ leekḵ, domi amui ñ bε ηa wa. ²¹ Nḵoi Pιεε í kita í koo í ba ηa í ni, inε iyi ì waa de ηau amui ihē mεε. Mii ì bi ηa. ²² Nḵ à ni, Kḵḵnei, inε ngboi sooge ηau i wa dedεε. Inε dee deei, í ya maa jirima Ilaaḏ nḵ Zuifu ηa fei à ya maa fḵ jiiḵa ku jεε. Amalekai Ilaaḏ gḵ í sḵo í ni ku kpeε bi tεε ku ba ku gbḵo ide iyi aa sḵo. ²³ Idūu ηοι Pιεε í dasi inε ηau kpasē í ce nηa yaαε.

Iju kumáε í dasiḵ ηa kpāa, nḵ kpaasi woo dasi Jesu naanεi Zopee gḵ ηa à suu. ²⁴ Iju kumá mmue ηοι à to Sezaree. Wee hee a maa to wa Kḵḵnei í tḵtḵo nyaanzee ηa do kpaasi jiiḵaε ηa à waa degbe ηa. ²⁵ Iyi Pιεε wa bi ku lḵ inḵo kpasεu ηοι Kḵḵnei í bḵ ku koε í koo í seebata si wajuε. ²⁶ Amma Pιεε í dedεε í ni, dede, domi amu mḵo amanεi bei awḵo. ²⁷ Nḵoi wa ba Kḵḵnei ide ku fḵ hee í koo í lḵḵo inḵo ile, nḵ í yε inε nkḵḵo í tḵtḵo bε. ²⁸ Nḵo í sḵo ηa í ni, inε taka nηε ì mḵa ηa iyi woodai awa Zuifu ηa í kḵo nwa ka tḵtḵo do inε dimi mmu ηa, wala ka bḵ kpasē nηε. Amma Ilaaḏ í sḵm í ni kḵ sḵa n kpe inε gḵo ilu riisi hee má jε n kḵsiε. ²⁹ Nηui í jḵo iyi ì kpem ηa n kḵo kḵo. Nsei, ñ bi i sḵm na mii í ce ì kpem wa ηa.

³⁰ Nḵoi Kḵḵnei í ni, í to ajḵo mεε wa ihē nnyi iyi zakai isḵo mεeta bε ihēi ñ wa kpasēm ihē ñ wa n ce kutḵo. Nḵoi inε gḵo í naa bi tom, wa dasi ibḵoi jaε ku daana gḵo. ³¹ Nḵo í sḵm í ni, Kḵḵnei, Ilaaḏ í gbḵo kutḵḵoε nḵo kḵo gbεje jiiḵa ku ceε do bei ì ya maa sobi ilu are ηa. ³² Na nηu, bε inε gḵo ηa Zopee a koo a kpe Simḵḵo Pιεε wa. Inε njooi wa jε. Í wa kpasēi anḵo gḵo iyi à ya kpe Simḵḵo. Kpasēε í wa kḵkḵoi tenku. ³³ Iyi amalekau í fḵo bεεbe,

ηοι ñ be sie ine ηαυ be wa gbakã, ñ nò ñ je ñ naa. Iyi be í s̄la. Nsei awa fei à wa si wajui Ilaaã ihẽ à waa de ití si ide iyi Laf̄ε í s̄ε fei i s̄o wa.

Waazo iyi Piε í ce kpas̄i K̄on̄ei

³⁴ N̄oi Piεε í so ide í ni, ñ mà bebei iyi Ilaaã kù waa c̄o ine kãma dimi mmu. ³⁵ Ine iyi í ya maa jirima Ilaaã fei n̄o wa ce iyi í s̄la dee dee, Ilaaã í ya gba laf̄εi si dimi iyi í je fei. ³⁶ Ì mà laabaau jiida iyi Ilaaã í j̄ò à waazoa inei Izireli ηa à ni ine ηa aa ba laakai ku s̄u do saabui Jesu Kirisi n̄ηu iyi í je Laf̄εi ine fei. ³⁷ Ì n̄o ñ mà ηa mii iyi í sinti si ilei Galilee í bei í ce si ilei Zudee fei waati iyi Zãa í sisi idei inyi ku dasi iyi í ya maa ceu í tã. ³⁸ Ì mà bei Ilaaã í mua Jesu inei Nazaretiu Hundee ηa do bei í muaa gbugbã. N̄o í dabii si ileu fei wa ce jiida n̄o í j̄ò ine ηa iyi à wa si aw̄oi Seetam fei à ba iri. Í ya maa ce bebei si na iyi í j̄ò Ilaaã í wεε do n̄ηu. ³⁹ Awaì à waa jea ine ηa seedaì mii iyi í ce ilei Zuifu ηa do ilui Zeruzalemu fei. N̄o à kpakpae si j̄i à kpa. ⁴⁰ Amma si aj̄o meetasia Ilaaã í j̄u hai si bale n̄o í j̄ò í tusea ine ḡo ηa araε. ⁴¹ Kù n̄o kù je ine feiì ȳo bii kù je awa iyi à je seeda iyi Ilaaã í cica hai tako, awa iyi à je n̄o à m̄o do n̄ηu si anyii kuj̄e hai si bale. ⁴² N̄o í dasi wa ka maa waazoa ine ηa, n̄o ka jea ine ηa seeda iyi n̄ηui Ilaaã í cica ku kiiti ilu hunde do iku ηa. ⁴³ Beεbe m̄oi walii ηa fei à f̄o ideε à ni ine iyi í dasie naane fei Ilaaã á kpa ideì dulum ndii laf̄ε na saabui iriε.

Dimi mmu ηau m̄o à ba Hundei Ilaaã

⁴⁴ Waati iyi Piεε wa f̄o ide má, ηoi Hundei Ilaaã í naa si ine ηa iyi à waa gb̄o ideu fei. ⁴⁵ Zuifu woo dasi Jesu naane ηa iyi à si Piεε beu, à bitì do iyi Ilaaã í mua

dimi mmu na mɔ Hundee, ⁴⁶ domi à gbɔ inɛ nau à waa fɔ ide do fee na iyi à kù waa gbɔ à waa sisiò bei kulai Ilaaɔ́ í to. ⁴⁷ Nɔi Píeé í ni, si bei inɛ nau ihē à ba Hundei Ilaaɔ́ bei awa mɔ, yooi á yɔkɔ ku ganji na a dasi na inyi. ⁴⁸ Nɔi í ni a dasi na inyi do irii Jesu Kirisi.

Nɔi Kɔɔnei na à tɔɔɛ à ni ku buba bi aɲa be ku ce aɲɔ minji.

11

Píeé í sisi inɛi igbei Jesu na iyi à wa Zeruzalemu idei Kɔɔnei na

¹ Woo be na do kpaasi woo dasi Jesu naane na iyi à wa ilɛi Zudee à gbɔ iyi hai je Zuifu na mɔ à gba idei Ilaaɔ́. ² Nɔi Píeé í baa Zeruzalemu nɔ Zuifu woo dasi Jesu naane nau à ye taalee, ³ à ni à lɔ kpasɛi inɛ na iyi a kù ce bango nɔ aɲaò na à je. ⁴ Nɔi Píeé í sisi nɲa ideu hai sintee bei í ce fei.

⁵ Í sɔ́ na í ni, waati iyi n̄ wa Zopee n̄ wa n ce kutɔɔ aɲɔ nɲu gɔ, nɔi n̄ ce kuyɛ. N̄ ye aɔɔ nla gɔ iyi à waa mu gonta mɛɛɛ wa kita wa hai lelei Aɔ́ í naa í leekí kɔkɔm. ⁶ Iyi n̄ wa n cɔɔ do laakai, nɔi si inɔɛ n̄ ye inɲai sako ilu kute mɛɛ na do inɲa ku cã ile na do yei na. ⁷ Nɔi n̄ gbɔ ide ku fɔ gɔ í sɔ́m í ni, Píeé dede, kpa i nɲɔ. ⁸ Amma n̄ ni, jãm Lafɛɛ. Aɲɔ kãma inɲa iyi í je iwò hee má je iyi í riisi kù lɔ gelem. ⁹ Nɔ ide ku fɔu í sɔ́m má hai lele í ni mii iyi Ilaaɔ́́ í ni í má, n maà n kɔsi. ¹⁰ Beɛbei í ce isɛ gbɛeta í bei í nyi lele.

¹¹ Wee hai Sezaree à be sim amanɛ mɛeta gɔ na wa. Be gbakã inɛ nau à to wa andɛ koofai kpasɛ bii n̄ wau. ¹² Nɔi Hundei Ilaaɔ́́ í ni n too na n maà n leekí leekí. Nɔ kpaasi mɛɛfam nau ihē à sim Sezaree be

nɔ à lɔ kpasɛi Kɔɔnei ajɔ. ¹³ Nɔ Kɔɔnei í sɔ wa bei nɔu í ye amaleka si kpasɛi nɔu wa leekɪ nɔ í ni, be ine gɔ ɔa Zopee a koo a kpe Simɔɔ Piere wa. ¹⁴ Nɔui á sɔe bei awɔ do nyaanzee ɔa fei aa ce i baɔ faaba ɔa. ¹⁵ Nɔi n̄ koo. Iyi n̄ sinti ku waazo, ɔɔi Hundei Ilaaɔ í naa si ɔa wa bei í naa si awa mɔ tako wo. ¹⁶ Nɔi n̄ ye gigii ide iyi Lafɛe í fɔu iyi í ni, Zãa í dasi ine ɔa inyi, amma Hundei Ilaaɔi an da nɔe si. ¹⁷ Beɛbe mɔi Ilaaɔ í ce nɔa amua bei í mu nwa wo waati iyi à dasi Lafɛe Jesu Kirisi naane. Na nɔu, beirei amu an ce n ganjiɔ mii iyi Ilaaɔ í ce. ¹⁸ Iyi ine ɔau à gbɔ ideu, ɔɔi idɔ nɔa í tã, nɔ à saabu Ilaaɔ à waa ni, debɛi, Ilaaɔ í mua hee do dimi mmu ɔa mɔ kpãa a kpaasiɔ idɔ nɔa a baɔ kuwɛɛ hai tã.

Igbɛi inɛi Jesu ɔa iyi í wa Antiɔsi

¹⁹ Wee woo dasi Jesu naane ɔa iyi à fangaa bii fei na ijuukpã iyi í naa si waati iyi à kpa Etiɛniu, gɔgɔ ɔa à sa à bɔ hee gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu. Gɔgɔ ɔa mɔ à bɔ ilei Fenisi, gɔgɔ ɔa mɔ à nɛ Antiɔsi. Zuifu ɔa aɔa akãi à ya maa waazɔa laabaau jiidau. ²⁰ Do nɔu fei, ine gɔ ɔa hai si inɔ nɔa à naa hai Sipu do hai Sireni à bɔ Antiɔsi nɔ à waa sisia hai jɛ Zuifu ɔa mɔ laabaau jiidai Jesu Lafɛe. ²¹ Nɔ gbugbãi Aɔ Lafɛe í wɛɛ nɔa, nɔ ine nkpɔ í kpaasi idɔ í dasi Lafɛe Jesu naane.

²² Iyi inɛi igbɛi Jesu ɔa iyi à wa Zeruzalemu à gbɔ ideu, ɔɔi à be Baanabasi Antiɔsi be. ²³ Iyi í to be í ye bei Ilaaɔ í cea ine ɔau didɔ nɔ inɔe í dɔ. Nɔi í mu nɔa gbugbã ku ba a leekɪ dim dim si Lafɛe do idɔ nɔa fei. ²⁴ Baanabasiu ine nɛɛi iyi í dasi Jesu naane ntɔ ntɔ nɔ í kɔɔ Hundei Ilaaɔ. Nɔ akpɔi woo dasi Lafɛe Jesu naane ɔau í nyi í kɔɔsi má.

25 Si anyie n̄oi í b̄o S̄olu ku d̄ede ikpa Tarusi. 26 Iyi í ȳoo n̄oi í b̄ode Antīosi. Ad̄o ak̄ai āna minjiu à ce be à ya t̄ot̄oo do in̄ei igbei Jesu na n̄o à ya k̄oa in̄e nk̄p̄o si cioi ideí Ilaāo. Antīosi bei à tako à kpe in̄e na iyi à waa too kp̄ai Jesuu in̄ei Kirisi na.

27 Waati beɛbe walii ḡo na à b̄o Antīosi hai Zeruzalemu. 28 In̄e ak̄a n̄na iyi à ya kpe Agabusi í dede í leek̄i n̄o í ce walii do sobii Hundei Ilaāo í ni ari nla nla á ce si andunya fei. Beɛbe m̄ai arii í n̄o í ce si waatii Kolodu ilaalu n̄lai Romuu. 29 Si bei in̄e na iyi à waa too kp̄ai Jesuu à gb̄o beɛbe n̄oi à dasi id̄o āna a samba amua na zaka bei in̄e fei í ne, ku ba ku sobi kpaasi n̄na na iyi à wa ilei Zudee. 30 N̄oi à ce beɛbe, n̄o à j̄ò Baanabasi do S̄olu à kooò amua bi in̄e ngbo n̄na n̄au.

12

À kpa Zaaki n̄o à mu Piɛ m̄o à dasi piis̄o

1 Waati beɛbe ilaalu Herodu í sinti ku kp̄a in̄ei igbei Jesu ḡo na iju. 2 Í j̄ò à kpa Zaaki igb̄ai Z̄aa do taakuba. 3 N̄oi í ye ideu í d̄o Zuifu n̄au si, n̄o í j̄ò à mu Piɛ má. Wee waatii jingauí P̄e hai ne lefeeí. 4 Iyi à mu Piɛ n̄oi Herodu í j̄ò à dasi piis̄o n̄o í j̄ò sooge na à waa degbeɛ, āna m̄e ik̄o m̄e. Herodu í bi n̄ju ku ceaa kiiti si wajui zamaa bii jingauí Iku ku kuau í lo. 5 À waa mu Piɛ si ile piis̄o be, amma in̄ei igbei Jesu na à wasi ku ce kut̄oo na iriɛ do himma jiida jiida bi Ilaāo.

Amaleka ḡo í nya Piɛ hai ile piis̄o

6 Piɛ wa sí njoo si aninii sooge minji ḡo na id̄u iyi iju kumáɛ Herodu wa bi ku nyaa hai ile piis̄o ku b̄ode si wajui zamaa. À d̄u do seseɛ minji n̄o sooge

gə ɲa à waa degbe andɛi ile piisɔɔu be. ⁷ Nɔi gbakã amalekai Aɔ Lafɛe gə í naa si ile piisɔɔu, ɲoi inya í má. Nɔi amalekai í cã Piɛɛ si cingae í jũu í ni, dede ɲya ɲya. Be gbakã ɲoi sесе ɲau í cuku hai si awəe ɲa. ⁸ Nɔi amalekai í ni, dasi ibəe do baatae. Nɔi Piɛɛ í ce beɛbe, ɲoi amalekai í sɔɔ má í ni, bii dabiie nɔ i toom wa. ⁹ Nɔi Piɛɛ í fita hai ile piisɔɔu í tooe, amma kù mà iyi mii ɲau be fei amalekai wa cooi ntɔ ntɔ. Í tamaa bei nɲu wa laalaa. ¹⁰ À lɔ woo degbe piisɔɔ sinteu do minjisiau nɔ à tosi gamboi isɔu. Ine nɲu ikpa inɔ ilui wa cɔ. Nɔi í cɪ do arae nɔ à fita à mu kpãa à ne hee à lɔ kpãa kókò sinte, ɲoi gbakã amalekai í ne í jò Piɛɛ.

¹¹ Nɔi Piɛɛ í yɔɔ bebei iyi kù je àlá. Nɔ í ni, ntɔ ntɔ Pɔaɔi í be sim amalekae wa ku na ku nyam hai si awəi Herodu, do laalɔ iyi Zuifu ɲau à bi a ceem fei.

¹² Iyi í ye yaasei ideu ɲoi í bɔ kpasɛi Maari iyei Zãa Maaku. Wee í ko ine nkpɔ nkpɔi í tətə be à wasi ku ce kutə. ¹³ Iyi Piɛɛ í to be ɲoi í cã gamboi ande koofau ɲoi abo woo ce icɛ gə iyi à ya kpe Rodu í koo í bee í ni, yooi. ¹⁴ Iyi í mà imui Piɛɛ ɲoi inɔ didɔ kù jò kù cũu. Nɔi í sei í nyi ile í koo í sɔ ine ɲa í ni Piɛɛ í wa ande koofa. ¹⁵ Nɔi à sɔɔ à ni, ì waa sũmui. Amma í ni, ntɔ ntɔi. Nɔi à ni, á má je ayaei. ¹⁶ Wee Piɛɛ wa leeki be í wasi ku cã gambo. Iyi à naa à cũu nɔ à ba wee nɲui, ɲoi í mu ɲa biti. ¹⁷ Nɔ í ni a coko do awə í bei wa sɔ ɲa bei Lafɛe í ce í nya nɲu wa hai ile piisɔɔu. Nɔi í ni a koo a sɔ Zakəbu ideu do kpaasi ɲa iyi à gbe, í bei í fita í bɔ inya mmu má.

¹⁸ Iju kumáe daadaakɔ ideu í jò sooge ɲau à biti hee à bee nje à waa ni, ikpa iwoi Piɛɛ í bɔ. ¹⁹ Nɔi Herodu í ni a dɛdɛe. Nɔi à dɛdɛe amma a kù yɔɔ. Nɔi í

bee woo degbe ηau ide. Si bei a kù yókə a kù jεaa, nɔ í ni a kpa ηa. Nɔi Herodu í bei í dede hai ilɛi Zudee í koo í buba ikpa Sezaree ajɔ minji titã.

Ikui Herodu

²⁰ Wee idɔi Herodu í kɔ̀ò inɛi Tii ηa do inɛi Sidɔ̀o ηa ntɔ ntɔ, ηɔi inɛ ηau à tɔtɔo nje nɔ à nya inɛ gɔ ηa à be ηa bi Herodu. Nɔ à ce Balatu akaweɪ ilaaluu kpaasi à bei à bɔ bi Herodu a koo a tɔɔe suuru domi inɛi ilɛ nηa ηa si ilɛi Herodui à ya bɔ ijɛ ku dɛdɛ.

²¹ Nɔi Herodu í da nηa ajɔ si bii á ye ηa. Iyi ajɔu í to ηɔi Herodu í dasi ibɔi ilaalue í bei í buba si antai kitãɪ bommaɛ í bei í so ide wa sã inɛ ηau. ²² Nɔi inɛ ηau à dɔ anu à saabue à waa ni, kù jɛ baa amanɛi wa fɔ ideu, Ilaaɔi. ²³ Be gbakã amalekai Ilaaɔ í dasi Herodu bɔɔ í jò kokoo ηa à ηɔ araɛ í ku, si na iyi í jò nηu amanɛ í gba amboei Ilaaɔ, kù kɔsi.

²⁴ Amma ideɪ Ilaaɔ nje í fangaa wa kɔɔsi.

²⁵ Iyi Baanabasi do Sɔlu à ce mii iyi à dasi ηa ku ceu Zeruzalɛmu be à tã ηɔi à sinda à nyi Antiɔsi má. Iyi à waa nɛ à gbã Zãa Maaku í si ηa.

13

À cica Baanabasi do Sɔlu à be ηa

¹ Walii do woo kɔsi cio gɔ ηa à wa si inɔi inɛi igbei Jesu ηa Antiɔsi be. Iri nηa wee. Baanabasi, do Simeã iyi í jɛ amanɛ dūdū, do Lusu inɛi Sireni, do Manahenu, nηu iyi à bí do Herodu ilaaluu inya akã, do Sɔlu. ² Ajɔ nηu si bei inɛ ηau à waa tɔo Lafɛɛ do anu ku dɪ ajɔ, ηɔi Hundei Ilaaɔ í sɔ ηa í ni, i cica Baanabasi do Sɔlu i nya ηa ikã ηa a ce icɛ iyi n̄ kpe ηaò. ³ Iyi à ce anu ku dɪ do kutɔu à tã, ηɔi à lea Baanabasi do Sɔlu awɔ si iri, nɔ à jò ηa à nɛ.

Baanabasi do Sɔlu à bɔ Sipu

⁴ Bεεbei Hundei Ilaaã í be Baanabasi do Sɔlu fei. Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Selesi. Hai bei à lɔ akɔi inyi à bɔ gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu. ⁵ Iyi à to si ilui Sipu gɔ iyi à ya kpe Salamini ηɔi à wasi ku waazo ideɪ Ilaaã si ile ikã ikã bii Zuifu ηa à ya ce kutɔtɔɔ ηηa ηau. Zãa Maaku mɔ í too ηa ku sobi ηa.

⁶ Nɔ à kua gungum nɔu à bei à to Pafɔsi. Pafɔsi bei à yε Zuifu woo ce dobu dobu gɔ iyi í je walii ilu ibo. Iriɪi Baajesu. ⁷ Í wεε do Seejiu Pɔlusi, ilu ilei Sipu ilu bisiu. Ilu ileu í ni a kpe Baanabasi do Sɔlu wa si na iyi í jɔ wa bi ku gbɔ ideɪ Ilaaã. ⁸ Amma woo ce dobu dobuu iyi à ya kpe Elimasi do fei Gεεki wa bi ku ganji ηa. Wa ce kookaai ku sinda ilu ileu hai si kpãai naane ku dasi si Jesu. ⁹ Nɔ Sɔlu iyi à ya nyi a kpe Pɔlu mau í kɔ̀ò Hundei Ilaaã nɔ í kãsi woo ce dobu dobuu iju, ¹⁰ í ni, awɔ iyi ì je ilu bisi laalɔ do woo taki inε, awɔ inei Seetam nii nɔ ì je mbεei mii iyi í je dee dee fei. Hee waati yoomai aa leekìò ide ntɔi Aã Lafɛεu ku kpaasi do ibo má. ¹¹ To, nsei, Ilaaã á to sie awɔ, aa fεεju, i kaa ye ilu má si zakai ajɔ minjiu ihɛ. Be gbakã í fεεju, nɔ í nε wa dabii wa dede inε gɔ iyi á mu awɔε. ¹² Iyi ilu ileu í yε mii iyi í ceu ηɔi í dasi naane si na iyi í jɔ ideɪ Lafɛε Jesu í to sie ntɔ ntɔ.

Pɔlu do Baanabasi à wa Antiɔsi si ilei Pisidi

¹³ Si anyiε ηɔi Pɔlu do kpaasie ηa à lɔ akɔi inyi hai Pafɔsi à nε nɔ à to Pεεzu si ilei Panfli. Amma Zãa Maaku í jɔ ηa hai be í sinda í nyi Zeruzalem. ¹⁴ Hai Pεεzu be Pɔlu ngu ηa à mɔsi à bɔ Antiɔsi si ilei Pisidi. Iyi ajɔi kusimi í to ηɔi à bɔ ile bii Zuifu ηa à ya ce kutɔtɔɔ à buba. ¹⁵ Nɔ inε gɔ í cio si tia iyi Moizi do walii ηau à kɔ. Iyi í cio í tã, ηɔi inε ngboi igbe ηau à

be si ŋa ine gɔ koo bee ŋa ku ni, inɛ kpaasi ŋa, bii ì ne ide iyi aa muað ine ŋa gbugbã i fɔ ŋa.

¹⁶ Ŋɔi Pɔlu í dede í ni a coko do awɔ nɔ í ni, inɛ inɛi Izireli ŋa do inɛ dimi mmu ŋa iyi ì waa jirima Ilaaɔ, i de iti i gbɔ ŋa. ¹⁷ Aɔ Lafɛɛ nwai í cica bala nwa ŋa nɔ í kɔɔsi kukpɔ nɔ waati iyi à waa je ine njoo si ilei Ezibiti. Si anyii nɔ, í nya ŋa hai ilei Ezibiti do gbugbãɛ, ¹⁸ nɔ í yɔkɔð ŋa temua zakai adɔ ciiji si gbaau. ¹⁹ Í kpa dimi ikã ikã mɛɛje si ilei Kanaã nɔ í so ile nɔ ŋa í na ŋa í je tu ŋa. ²⁰ Iyi be ŋa fei í cei zakai adɔ cɔɔ mɛɛ do ciitaa.

Si anyii nɔ, Ilaaɔ í jile nɔ woo kiiti ŋa hee í koo í toð waatii Samuɛli waliuu. ²¹ Ŋɔi à ni aɔa à bi ilaalu, nɔ Ilaaɔ í mu nɔ Sɔlu amai Kisi hai si dimii Benzamɛɛ nɔ í je bommau zakai adɔ ciiji. ²² Nɔ Ilaaɔ í nya bomma í sãsi Davidi. Davidiui í jeaa sɛɛda í ni, nɔ yɛ Davidi amai Izai í je dimi ine iyi nɔ bi, nɔ ŋa á ce idɔɔbim fei. ²³ Hai si dimi Davidi Jesu í fita, ine iyi Ilaaɔ í cica ku je woo faabai inɛi Izireli ŋa si bei í tako í ce nɔ kuwãɛu. ²⁴ Jesu ku bei ku naa, Zãa í cea inɛi Izireli ŋa fei waazo í ni a kpaasi idɔ nɔ a ce inyi ku dasi. ²⁵ Waati iyi icɛi Zãa í maai ku kpa iri í ni, kù je amui ì waa degbe ŋa, amma ine gɔ á naa si anyim iyi n kù to n bate n fũ ikũi baataɛ.

²⁶ To, inɛ kpaasi ŋa, inɛ iyi ì je dimi Aburhamu ŋa, do dimi mmu ŋa iyi ì waa jirima Ilaaɔ, inɛi à sambaa idei faabau ihɛ wa. ²⁷ Wee inɛi Zeruzalemu ŋa do ine ngbo nɔ a kù mà yooi Jesu í je dee dee, a kù nɔ a kù gbɔ yaasei idei walii ŋa iyi à ya maa cio si aɔi kusimi feiu. Amma do nɔ fei à jò ideu í kɔ si waati iyi à yɛ taalei Jesu. ²⁸ A kù yɛ sɛ ngɔgɔ iyi á jò a kpa, amma do nɔ fei à tɔ Pilati ku jò a kpa. ²⁹ Ŋɔi

à ce mii iyi à kò na irièu fei. Si anyiè nò à kitae hai si jũu ku gaauu à dasi ikue si inò bale. ³⁰ Amma Ilaaõ í jũu hai si bale, ³¹ nò si afei ajò nkpò nkpò í nyisi ine gò ña arae. Ine ñau, añaì à tooe wa wo hai ilei Galilee à naa Zeruzalemu. Añaì à waa je seedai idee nsei bi inei Izireli ña. ³² Awa mò ideì kuwã iyi Ilaaõ í cea bala nwa ñau, ññui à waa sò ñe. ³³ Í jò kuwãu í kò si waati nwa. Awa tòku ñña ña, awai à ye kukõì kuwãu waati iyi í jì Jesu hai si bale si bei à kòò si Tiai Iri Kukõ iri minjisia à ni,

Ilaaõ í ni, awòì ì je amam,

Hai nnyi ñ je Baae.

³⁴ Ilaaõ í fò wo í ni ññu á jũu hai bi iku ña ku ba ku mà ña ku sãmi. Beeebei í fò waati iyi í ni,

An wee ññe dee dee bei ñ wãò Davidi wo, kù nò kù ñe sika.

³⁵ Na ñòì í ce Davidi í fò má í ni,

I kaa jò arai Ine Kumáe ku sãmi.

³⁶ Davidi takae í ce mii iyi Ilaaõ í dasie í bei í ku, nò à suu kòkòì balae ña nò arae í sãmi, mà irei. ³⁷ Amma Jesu ine ññu Ilaaõ í jũu hai si bale kù sãmi. ³⁸ Debei, ññe kpaasim ña, i jò ì mà ña iyi na saabuèi à waa sisi ññe iyi Ilaaõ á kpa ideì dulum du ñe. ³⁹ Ine iyi í dasie naane fei, ññui á jò lafèe ku je dee dee bi Ilaaõ. Amma woodai Moizi kaa yòkò ku ce beebe. ⁴⁰ Na ññu, i ce laakai ña mii iyi walii ña à fòu ku mà ba ñe, iyi à ni,

⁴¹ Ine woo yaako amu Ilaaõ, i gbò idem ña.

Aa biti ña nò aa ce nfe ña,

Domì an ce mii gò si waati ññe iyi baa bii í je ine gò í na wa sisi ññe i kaa dasi naane ña.

⁴² Iyi Polu í fò beebe í tã ñòì ññu do Baanabasi à waa bi a fita hai ile bii à ya ce kutòtòu be, ñòì ine ñau à

waa tɔɔ ɲa a nyi wa má a naa a waazo si ide akãu si ajɔi kusimi mmu iyi wa baa. ⁴³ Iyi ine ɲau à fita ɲɔi Zuifu nkpɔ do ine ɲa iyi à waa too kucei Zuifu ɲa nɔ à mà bɛɛɛɛi Ilaaɔu à waa too ɲa. Nɔi Pɔlu do Baanabasi à ba ɲa ide ku fɔ à mu ɲɲa gbugbã ku ba a maa leekɪ dim dim si didɔi Ilaaɔ.

⁴⁴ Si ajɔi kusimi mmuu inei ilu ɲau fei à tɔtɔɔi a ba a gbɔ idei Lafɛɛ. ⁴⁵ Iyi Zuifu ɲau à ye zamaau ɲɔi à dedeò igu ku ja à waa jã ide iyi Pɔlu wa fɔu nɔ à waa buu. ⁴⁶ Amma Pɔlu do Baanabasi à sɔ ɲa do wɔɔkɔ à ni, tilasii ine Zuifu ɲa a tako a sɔ ɲe idei Ilaaɔ. Amma si na iyi í jò ì waa kɔsi ɲa nɔ i kù ka ara ɲɲe si ine ɲa iyi à bi a ba kuwɛɛ hai tã, na ɲɲu, aa ka jò ɲe nɔ ka bɔ bi dimi mmu ɲa, ⁴⁷ domi ɲɲu bei Lafɛɛ í dasi wa ku ce í ni,

N ce ɲei bei fitila bi dimi mmu ɲa

Ku ba i bɔò idei faabau hee kɔɔi andunyau ɲa.

⁴⁸ Iyi hai je Zuifu ɲau à gbɔ ideu, ɲɔi í dɔ ɲɲa si, à waa saabu Aɔ Lafɛɛ na ideu. Nɔ ine ɲa iyi Aɔ Lafɛɛ í jilɔ si a ba kuwɛɛ hai tãu fei à dasi naane.

⁴⁹ Nɔ idei Lafɛɛu í fangaa si ileu fei. ⁵⁰ Amma Zuifu ɲau à dede idɔkɔi ilu irii ilu ɲau do inaabo ilu amani ɲa iyi à waa too kucei Zuifu ɲau. Nɲui í jò à kpã Pɔlu do Baanabasi iju à lele ɲa hai bɛ. ⁵¹ Nɔi woo bɛ ɲau à gbugbã si ɲa sãai baata ɲɲa ɲa à waa nyisiò iyi mii iyi á na ku ba ɲa í je idei iri ɲɲa. Si anyie nɔ à nɛ Ikonimu. ⁵² Amma ine ɲa iyi à waa too kpãai Jesu Antiɔsiu ngu ɲa à wɛɛò inɔ didɔ nɔ à kɔò Hundei Ilaaɔ.

14

Pɔlu do Baanabasi à wa Ikonimu

¹ Ikonimu bei Pɔlu do Baanabasi à lɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔu nɔ à ce waazo hee ine nkɔɔ í dasi naane, hai Zuifu ɲa hee do hai je Zuifu ɲa fei. ² Amma Zuifu ɲa iyi à kɔ ku dasi naaneu à dede idɔkɔi dimi mmu ɲa ku ba a ce lasabu laalo si gãmei kpaasi woo dasi Jesu naane ɲau. ³ Do ɲɲu fei, Pɔlu do Baanabasi à kpe Ikonimu à waa waazoa ine ɲa do wɔkɔ. Lafɛɛ í mu ɲɲa gbugbã à ya maa ceò maamaake ikã ikã ɲa. Maamaake ɲau wa nyisi iyi waazo ɲɲa iyi à waa ce si idei didɔi ɲɲuu ntɔi. ⁴ Amma inei ilu ɲau à kpɛ minji. Ine gɔ ɲa à leekiò Zuifu ɲa, ine gɔ ɲa mɔ à leekiò woo be ɲau.

⁵ Nɔi Zuifu ɲa do hai je Zuifu ɲa do ine ngbo ɲɲa ɲa à ce anu akã a wahala woo be ɲau a ta ɲa kuta a kpa ɲa. ⁶ Iyi Pɔlu do Baanabasi à mà ideu gbakã, ɲɔi à sa à bɔ Lisiti do Dɛɛbu si ilei Likoni do si ilɛkoɛ ɲa. ⁷ Nɔ à wasi laabaau jiidau ku waazo be.

Pɔlu do Baanabasi à wa Lisiti

⁸ Mɔkɔ gɔ í wa Lisiti, isɛɛ ɲa fei í ku nɔ beɛbeɛi à buu do, kù dede kù ne baa ajɔ akã. ⁹ Si bei Pɔlu wa ba ine ɲa ide ku fɔ mɔkɔu wa gbɔ. Nɔi Pɔlu í kã sie iju nɔ í ye iyi naaneɛ á yɔkɔ ku jè ku ba iri. ¹⁰ Nɔi Pɔlu í sɔɔ do gbugbã í ni, dede í leeki si kutɛɛ. Nɔi mɔkɔu í dede í fo í dinga wa ne. ¹¹ Iyi zamaau í ye mii iyi Pɔlu í ce ɲɔi à dɔ anu hee lele do fee ɲɲa à ni, iwɛ nwa ɲau à kpɔð amanɛ à naa si wa. ¹² Nɔi à waa kpe Baanabasi Susi, Pɔlu mɔ Hɛmɛɛzi domi Pɔlu í je woo waazo. ¹³ Wee ilei iwɛ iyi à ya kpe Susiu í wa hai do angulei bi ku lɔi iluu wa. Nɔi ine ɲa à koo à de ketɛ kombo ɲa wa nɔ à ce booda do kokoi jii ɲa à da ɲɲa si kɔɔ. Nɔ woo weei Susiu í naaò ɲa wa andɛ koofai iluu. Nɲu do ine ɲau fei à waa bi a cea woo

be ηau kuwee. ¹⁴ Amma iyi woo be minji ηau à gbò ideu, à ga ibò nja ηa à waa nyisiò iyi anja a kù jesi, nò à dō anu à sei à waa neò bi zamaau à waa ni, ¹⁵ na mii í ce i waa ce beεbe, iηe kpaasi ηa. Awa mò amanɛi bei iηe taka nηe. Laabaau jiidai à naa ku sō ηe ku ba i jò iwē nfe nηe ηau nò i sinda si Ilaaō, nηu iyi í jε icui kuwee. Nηui í ce lele do ile do tenku do mii iyi í wa inò nja fei. ¹⁶ Tako wo í jò dimi fei wa too kpāa iyi í bi. ¹⁷ Amma do nηu fei í nyisi wa iyi nηu í wεε domi wa ce nwa jiidai ηa. Í jò iji wa wò ku ba ka ba iηe si iko si waatii ate ku ba ka ne inò didō.

¹⁸ Amma baa do iyi Pòlu ηa à fò beεbe fei, bei à ce à ganji kuweei zamaau í gaabu.

¹⁹ Njoi Zuifu gò ηa à naa hai Antiòsi do hai Ikonimu à wa inyii itii inε ηau nò à ta Pòlu kuta ku ba a kpa, ηoi à faa à bòò alalai iluu domi à tamaa bei í kui.

²⁰ Amma inε ηa iyi à waa too kpāai Jesu à naa à kaakoe, ηoi í dede í bò inò ilu. Iju kumae ηoi nηu do Baanabasi à dede à bò Dεebu.

À nyi Antiòsi si ilei Siri

²¹ Iyi Pòlu do Baanabasi à to Dεebu à waazo laabaau jiidai si iluu nò inε nkpo í lósi kpāai Jesu ku too be. Si anyie nò à nyi ikpa Lisiti do Ikonimu do Antiòsi iyi í wa ilei Pisidi. ²² Nò à mua inε ηa iyi à waa too kpāai Jesuu gbughã ku ba a leekí si naaneu dim dim. Nò à sō ηa à ni, wahala nkpo nkpoi aa ka ye ka bei ka ló si andunya titōi Ilaaō. ²³ Njoi à cicaa igbei inei Jesu ηa fei inε ngbo ηa. Si anyie nò à ce kutò do anu kudi à so ηa à daa Lafēe si awò, nηu iyi à dasi naaneu.

²⁴ Si anyii nηu nò à ne hai be à koo à ló ilei Pisidi à bò ilei Panfili, ²⁵ nò à to ilue gò iyi à ya kpe Pεezu à

ce waazo be à bei à bə Atali. ²⁶ Hai bei à lə akəi inyi à nyi ikpa Antiəsi si ilei Siri be. Ilu bei à tako à le nja awə si iri wo na ice iyi aa koo a ceu ku ba Ilaađ ku mu nja didə. Nə iceui à ce à kpa irie wa be.

²⁷ Iyi à to Antiəsi nji à tətə inei igbei Jesu nja nə à sisi nja mii iyi Ilaađ í cea nja fei do si bei í ceđ kpāa hai je Zuifu nja mə à dasið naane. ²⁸ Nə à kpe ilu be do ine nja iyi à waa too kpāai Jesu ajə.

15

À ce kutətə Zeruzalemu

¹ Nji ine gə nja à naa Antiəsi be. Ine nja à naai hai ilei Zudee, nə à waa sđ kpaasi woo dasi Jesu naane nja à ni, i kaa ba faaba nja bii a kù dasi nje bango si bei woodai Moizi wa fə. ² Iyi Pəlu do Baanabasi à gbə beəbe nji à ba nja kakəə ku ce jiida jiida si ideu. Nji woo dasi Jesu naane nja à cica Pəlu do Baanabasi do ine gə nja hai ilui Antiəsi be à be nja Zeruzalemu bi woo be nja do ine ngbo nja na irii ideu.

³ Pəlu nja à dasi kpāa à waa ne nə inei igbei Jesu nja à koo à leeki nja. Nji à ce isene nja à koo à lə ilei Fenisi do ilei Samari nə à wasi ku sisia kpaasi woo dasi naane nja bei hai je Zuifu nja mə à sinda idə nja si Jesu. Nji laabaau i ideu í jə inəi nja fei í dš ntə ntə. ⁴ Iyi à to Zeruzalemu, nji inei igbei Jesu nja do woo be nja do ine ngbo nja à gba nja do inə didə. Nji Pəlu do Baanabasi à sisi nja mii iyi Ilaađ í ce fei na icei nja. ⁵ Amma Farisi gə nja iyi à dasi Jesu naane à dede à ni, hai je Zuifu nja iyi à dasi Jesu naane fei, tilasii a dasi nja bango nə a sđ nja a too woodai Moizi.

⁶ Nji woo be nja do ine ngbo nja à tətə a wūa ideu. ⁷ Si bei à waa fa ideu nji Pice í dede í ni, inje

kpaasim nja, ì mà nja iyi hai ku kpe Ilaaḗ í nyam hai si inḗ nne ku ba n koo n sisia hai je Zuifu nja mḗ laabaau jiidau ku ba aḗa mḗ a dasi naane. ⁸ Nḗ Ilaaḗ, nḗu iyi í mà idḗi ine fei, í mu nja Hundee bei í mua awa mḗ ku ba ku nyisi iyi nḗu í gba nja. ⁹ Kù ce nkāma iyi í je ikā si gāme nja do awa. Í jḗ idḗ nja í má na naane iyi à dasie bei í cea awa mḗ. ¹⁰ Debei, na mii í ce ì waa cā idḗi Ilaaḗ nja nsei, ì bi i kāa hai je Zuifu nja iyi à waa too kpāai Jesuu aso iyi bala nwa nja do awa taka nwa à mḗngḗ ku so. ¹¹ À mà iyi na didḗi Lafēe Jesui awa à baḗ faaba, nḗ bebe mḗi baa do hai je Zuifu nja mḗ.

¹² Nḗi ine nja fei à coko à waa desi Pḗlu do Baanabasi itl waati iyi à waa sisi nja yaasei maamaake nja iyi Ilaaḗ í jḗ aḗa à ce fei si wajui hai je Zuifu nja. ¹³ Iyi à fḗ ide à tā nḗi Zaaki mḗ í so ide í ni, inje kpaasim nja, i gbḗ iyi ñ wa n fḗ. ¹⁴ Simḗó í sisi nne bei Ilaaḗ í ce hai sinte í cicad ine gḗ nja hai si inḗi dimi mmu nja à kpe nja inee nja. ¹⁵ Nḗ ideu í je akā do ti walii nja si bei kukḗi idei Ilaaḗ í ni,

¹⁶ Amu Ilaaḗ, waati bebei an nyi wa,

Nḗ n teese ile Davidi iyi í cuku.

An dede ile kúkúú,

Nḗ n maa má,

¹⁷ Ku ba ine nja iyi a kù je inei kpasēu fei a dede amu Aḗ Lafēe.

Aḗai à je ine nja iyi à je titom hai si dimi mmu nja.

¹⁸ Bebei amu Aḗ Lafēe ñ fḗ, amu iyi ñ jḗ à mà mii nja ihē hai ku kpe.

¹⁹ Nḗ Zaaki í ni má, na nḗu, si kuyem, kù sía a sḗ hai je Zuifu nja iyi à sinda idḗ nja si Ilaaḗu wooda ku gaabu nja. ²⁰ Amma ka ce nja tia ka sḗ nja a mà ya

je ijēi kuwee, nɔ a maà ya tɔtɔ sɛɛ do inaabo mmu gɔ walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ mmu gɔ, a maà ya nɔ inja jifa, nɔ a maà ya nɔ kpaai inja. ²¹ Hai tako wo, si ilu fei à ya cio woodai Moizi ile bii Zuifu nja à ya ce kutɔtɔ si ajɔi kusimi fei nɔ a waazo ideɛ.

À sambaa hai je Zuifu woo dasi Jesu naane nja tɔ

²² Iyi Zaaki í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔi woo be nja do inɛ ngbo nja do inɛi igbɛ nja fei à yɛ iyi í sɛa ku je aɲa a cica inɛ gɔ nja hai si inɔi aɲa a be nja Antiɔsi do Pɔlu do Baanabasi ajɔ. Nɔi à cica Silasi do Zudu iyi à ya kpe Baasaba má, aɲa iyi à nɛ bɛɛɛ si inɔi kpaasi woo dasi Jesu naane nja. ²³ Nɔi à ni a kooɔ tɔau. Si tɔau à ni,

Awa woo be nja do inɛ ngbo nja, awa woo dasi naane kpaasi nɲɛ nja, awai à samba nɲɛ tɔau ihɛ wa. Inɛi à sambaa wa, inɛ hai je Zuifu woo dasi naane nja iyi ì wa Antiɔsi do Siri do Silisi. À waa ce nɛ fɔɔ. ²⁴ À gbɔ iyi inɛ gɔ nwa nja à naa bi tu nɛ à fɔ inɔ nɲɛ nɔ à sinda laakai nɲɛ do ide nɲa nja. Amma awa si à dasi nja ideu be wa. ²⁵ Na nɔi í jò à busi nɲɛ nɔ à yɔɔ iyi í sɛa ka cica inɛ gɔ nja ka be si nɛ wa. Aɲai aa si Baanabasi do Pɔlu, baakɔ nwa nja wa, ²⁶ aɲa iyi a kù saalu kuwɛɛ nja ngɔgɔ na irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi. ²⁷ Zudu do Silasi aɲai à je inɛ nja iyi à cica. À waa be nja wai a na a sɔ nɛ ide akãu geledò gele. ²⁸ Awa do Hundei Ilaaɔ í sɛa nwa si ka maà kã nɲɛ aso gɔ bii kù je iyi ihɛ iyi í je asoi tilasi. ²⁹ Nɲui í je, i maà ya je ijēi kuwee nja, nɔ i maà ya nɔ kpa nja, i maà ya nɔ inja jifa nja, nɔ i maà ya tɔtɔ sɛɛ do inaabo mmu gɔ walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ mmu gɔ nja. Bii ì mu ara nɲɛ si mii bɛɛbɛ nja be nja í sɛa. To, ka sukudɔ.

³⁰ Iyi à tɔɔ nje sukudɔ à tã nɔi ine ηau à dasi kpãa à ne Antiɔsi. Bei à koo à tɔtɔɔ inei igbei Jesu ηau fei à na ηa tiauu. ³¹ Iyi à cio tiauu í mu nηa gbugbã nɔ inɔ nηa í dɔ. ³² Zudu do Silasi ηa mɔ walii ηai, à mua kpaasi woo dasi naane ηau gbugbã nɔ à sobi ηa si ide nkpɔ nkpɔ. ³³ Iyi à ce ajɔ minji be kpaasi woo dasi naane ηau à tɔɔ ηa sukudɔ nɔ à ni a to bi ine ηa iyi à be ηa wa baani. [³⁴ Amma Silasi ine nηu í dasi idɔ nηu ku ce ajɔ minji be má.]

³⁵ Pɔlu do Baanabasi à gbe Antiɔsi be. Anɔ̀ò ine nkpɔ ηa ajɔ à waa kɔa ine ηa si cioi idei Lafɛɛ nɔ à ce waaZOɛ.

Pɔlu do Baanabasi à kpɛ

³⁶ Iyi í ce ajɔ minji má nɔi Pɔlu í sɔ Baanabasi í ni, ka koo kaa kaako kpaasi nwa ηau má si ilu ηa bii à tako à waaZO idei Lafɛɛ fei wo nɔ ka ye bei ine ηau à wɛɛ̀ò si nsei. ³⁷ Nɔi Baanabasi wa bi ku gbã Zãa Maaku aηàò ηa. ³⁸ Amma Pɔlu í fɔ í mantee í ni kù sɛa aηa a gbãa, nηu iyi kù sobi aηa wo si icɛu amma í sinda í j̀ò aηa wa hai Panfili. ³⁹ Nɔi à ce kakɔɔ nɔ a kù gbɔ si nje hee à na à kpɛ. Nɔi Baanabasi í gbã Maaku à lɔ akɔi inyi à bɔ Sipu. ⁴⁰ Nɔ Pɔlu mɔ í cica Silasi, nɔ kpaasi woo dasi naane ηau à so ηa à daa Lafɛɛ si aWɔ̀ à bei à ne, ⁴¹ à koo à lɔ ilei Siri do Silisi à wasi inei igbei Jesu ηa ku mua gbugbã si naane nηa.

16

Timɔtee í too Pɔlu do Silasi

¹ Nɔi Pɔlu do Silasi à to Dɛɛbu do Lisiti. Wee ine gɔ í wa be wa too kpãai Jesu. À ya kpoo Timɔtee. Iyɛɛ Zuifu woo dasi Jesu naane, amma baae Gɛɛkii.

² Kpaasi woo dasi naane na i yi à wa Lisiti do Ikonimu à ya maa fɔ jiiɗa ku jεε. ³ Pɔlu í bi Timotee ku too nɔ nɔ í gbã í nεε. Amma ku bei ku gbã ku nεε í dasiε bangoi na Zuifu na i yi à wa beu domi aɔa fei à mà i yi baεε Gerekii. ⁴ Nɔ à bɔ ilu do ilu na à sɔ woo dasi Jesu naane na i yi woo be na i do ine ngboi igbei Jesu na i yi à wa Zeruzalemu à jile nɔ à ni a jirima na. ⁵ Nɔi woo dasi Jesu naane na i yi, naane nna í teese í kɔsi nɔ akpɔ nna mɔ í ya maa kɔsɔi aɔa fei.

Pɔlu í ce kuyε Torasi

⁶ Hundei Ilaaɔ í ganji Pɔlu na a waazo ideɔ Ilaaɔ si ilei Azii, na i jɔ à too do ikpa ilei Firizi do ti Galati. ⁷ Iyi à to ilei Misi na i waa bi a bɔ ilei Bitini, amma Hundei Jesu í kɔ nna. ⁸ Nɔi í jɔ à too do ilei Misi à bɔ ilu i yi à ya kpe Torasi. ⁹ Nɔi Pɔlu í ce kuyε idũ. Si kuyεu í ye inei Masedɔni gɔ wa leekɔ nɔ wa tɔ nɔ ku naa Masedɔni ku na ku sobi aɔa. ¹⁰ Si bei í ce kuyεu na i gbakã à waa de kpãa ku ba ka bɔ Masedɔni domi à mà i yi Ilaaɔ í bi kaa waazo nna laabaau jiiɗau.

Lidi í dasi naane Filipi

¹¹ Hai Torasi bei awa à lɔ akɔi inyi nɔ gbakã à bɔ gungũm gɔ i yi à ya kpe Samɔtasi. Iju kumε nɔ à bɔ Neapolisi. ¹² Hai be do kutei à ne à bɔ Filipi, ilu nlaɔ Masedɔni nɔ à ce aɔa minji be. Wee inei Romu na i à ne iluu. ¹³ Si aɔa kusimiu na i à fita hai ilu be à bɔ itfi ido gɔ, à bɔ ku cɔ mà tengi bii à ya ce kutɔ í wa be. Nɔi à koo à ye tengi bii ine na à ya ce kutɔ nɔ à buba à ce faaji do inaabo gɔ na i yi à tɔtɔ be. ¹⁴ Abo gɔ í wa be à ya kpoo Lidi, inei Tiatiii, í ya ta aɔa fia nkpɔ nɔ í ya maa jirima Ilaaɔ. Iyi à waa ba na i ide ku

fɔ nɔ wa de itɪ, nɔ Lafɛɛ í cɪ idɔɛ ku ba ku gbɔ ide iyi Pɔlu wa fɔ. ¹⁵ Abou do inei kpasɛɛ ɲa fei à ce inyi ku dasi nɔ í tɔɔ wa í ni, bii ì mà iyi ò dasi naane ntɔ ntɔ ɲai i naa wa i naa i ce baa ajɔ minji kpasɛm ɲa. Nɔ í mante wa hee à jé nɔ à koo kpasɛ bɛ.

Inɔ piisɔɔi Filipi

¹⁶ Nɔi ajɔ ɲɲu gɔ iyi awa à waa bɔ tengi bii à ya ce kutɔɔu, à ko ama inaabo woo ce icɛ gɔ iyi í nɛ inei inɔko. Bii inei inɔkou í dede siɛ í ya maa fɔ ide iyi á na ku cei. Nɔ lafɛɛɛ ɲa à waa ba fia jiida na iriɛ. ¹⁷ Nɔi í too awa do Pɔlu wa la hee lele wa ni, inɛ ɲau ihɛ woo ce icɛi Ilaaɔ̃ ilu gbugbã ɲai. À naa ku nyisi ɲɛ kpãai faabai. ¹⁸ Bɛɛbɛi í ya maa fɔ ajɔ fei, hee ideu í caa si Pɔlu nɔ í sinda í sɔ̃ inei inɔkoɛu í ni, do saabui irii Jesu Kirisi ò ni, fita. Bɛ gbakã ɲɔi í fita siɛ. ¹⁹ Iyi lafɛɛɛ ɲa à mà iyi aɲa a kaa ba siɛ fia má, ɲɔi à mu Pɔlu do Silasi à tale ɲa à bɔɔ ɲa bantuma bi woo kiiti ɲa. ²⁰ À bɔɔ ɲa si wajui inɛ ngboi Romu ɲa à ni, inɛ ɲau ihɛ à waa beje ilu nwai. Zuifu ɲai, ²¹ nɔ à wasi ku sisi ide gɔ ɲa iyi wooda nwa kù bi ka gbɔ hee ka tooɛ, awa iyi à jɛ inei Romu ɲa. ²² Nɔi idɔi zamaau í kɔ̃ si ɲa. Nɔi inɛ ngbo ɲau à bɔ ibɔi Pɔlu do Silasi do gbugbã nɔ à ni a cã ɲa do faataa. ²³ Iyi à cã ɲa jiida jiida à tã ɲɔi à koo à cɪmbo ɲa ile piisɔɔ nɔ à sɔ̃ woo degbe piisɔɔu ku degbe ɲa ku sía. ²⁴ Iyi woo degbeu í gbɔ à sɔ̃ bɛɛbɛ, ɲɔi í koo í dasi ɲa hee ilaawai ankãanyii piisɔɔu nɔ í da ɲɲa si gbɛɛgbɛekui jii.

²⁵ Zakai idũ laja ɲɔi Pɔlu do Silasi à waa ce kutɔɔ nɔ à kɔ̃ iri à waa saabuɔ̃ Ilaaɔ̃. Nɔ inei piisɔɔ ɲa iyi à wa beu à waa de si ɲa itɪ. ²⁶ Nɔi gbakã ile í yaya do gbugbã hee icui ile piisɔɔu í yaya. Nɔi gambo ɲau

fei à cǐ nɔ seseen ɲa iyi à dǐdò inei piisɔɔ ɲau fei à fũ à cuku. ²⁷ Nɔi gbakã woo degbeu í jǐ í ba gambo ɲau fei wa cǐ ɲoi í tamaa bei inei piisɔɔ ɲau à sai. Nɔi í nya taakuba wa bi ku kpa arae. ²⁸ Amma Pɔlu í la hee lele í ni, maà cea arae laabɔ kãma. Awa fei à wa ihẽ. ²⁹ Nɔi woo degbeu í de fitila í sei í lɔ hee ilaawa bii Pɔlu do Silasi à wau nɔ í gule ɲɲa do kuyaya. ³⁰ Nɔi í fitaɔ ɲa wa waduude í ni, i suuru ɲa, mii an ce n baɔ faaba. ³¹ Nɔi à sɔɔ à ni, dasi Jesu Lafẽe naane aa ba faaba, awɔ do inei kpasẽe ɲa fei. ³² Nɔi à waazooa ideí Lafẽe Jesu, ɲɲu do inei kpasẽe ɲau fei. ³³ Nɔi idũu be woo degbeu í gbã ɲa í koo í wiε kumεε ɲɲa ɲau. Nɔ ɲɲu do inεε ɲa fei à ce inyi ku dasi gbakã. ³⁴ Nɔi í gbã Pɔlu do Silasi í bɔɔ ɲa lele bii ileε í wa nɔ í na ɲa ije à je. Nɲu do inεε ɲa fei, inɔ ɲɲa í dɔ do bei à dasi Ilaaɔ naane.

³⁵ Iyi iju í má ɲoi inε ngboi Romu ɲa à be polisi ɲa a koo a sɔ woo degbeu ku jɔ inε ɲau. ³⁶ Nɔi woo degbeu í sɔ Pɔlu ideu í ni, inε ngbo ɲa à ni n jɔ ɲe. Na ɲɲu, i fita i ne ɲɲe sɛε. ³⁷ Amma Pɔlu í sɔ polisi ɲau í ni, aawo. À cã wa si bantuma hai a kù ce nwa kiiti, awa mɔ iyi à je inei Romu ɲa nɔ à cǐmbo wa si ile piisɔɔ. Nɔ nsei à bi a nya wa do asii? Kù je beɛbei à ya ce. Í gbe aɲa taka ɲɲai a naa a nya wa. ³⁸ Nɔi polisi ɲau à koo à sɔ inε ngboi Romu ɲau. Iyi à gbɔ Pɔlu do Silasi inei Romu ɲai ɲoi zigi ɲɲa í da ntɔ ntɔ. ³⁹ Nɔi à koo à tɔ ɲa suuru nɔ à nya ɲa hai ile piisɔɔu à bei à tɔ ɲa a fita hai inɔ iluu. ⁴⁰ Iyi Pɔlu do Silasi à fita hai ile piisɔɔu ɲoi à bɔ kpasɛi Lidi. Iyi à koo à ye kpaasi woo dasi naane ɲau à mu ɲɲa gbugbã, à bei à ne.

17

Pɔlu do Silasi à bɔ Tesalonika

¹ Nɔi Pɔlu do Silasi à waa ne nɔ à lɔ ilu minji gɔ ɲa iyi à ya kpe Anfipolisi do Apoloni nɔ à to Tesalonika bii Zuifu ɲa à ne ile bii à ya ce kutɔtɔɔ. ² Nɔi Pɔlu í bɔ ileu be si bei í ne dɔɔneɛ. Nɔ aɲaɔ ɲa à wɔa tiai idei Ilaaɔ ajɔi kusimi mɛeta à mɔɔ. ³ Wa sɔ ɲa iyi kù ne bei á ce iyi inɛ iyi Ilaaɔ í cicau kù ye ijuukpã. Á kú nɔ ku jì hai si balɛ má. Nɔi í sɔ ɲa í ni, Jesuu iyi n̄ wa n sisi nɲɛ ideu ihɛ nɲui í je inɛ iyi Ilaaɔ í cicau be. ⁴ Inɛ ɲa iyi à de ití siɛu inɛ gɔ ɲa à dasi ideu naane, nɔ à baa anu akã ku ce, nɲu do Silasi. Bɛɛbei hai je Zuifu nkpɔ mɔ do inaabo ilu iri ɲau ilu iri ɲau à ce, aɲa iyi à mà bɛɛrei Ilaaɔ.

⁵ Amma Zuifu ɲau à dedeò igu ku ja nɔ à tɔtɔ inɛ nfe ɲa bɛɛtɛke à jɔ hoya hoya í dede nɔ aɲa fei à sei à bɔ Pɔlu do Silasi ku dede kpasɛi Zasɔɔ ku ba a fitaɔ ɲa wa si wajui zamaau. ⁶ Iyi à dede ɲa a kù ye ɲa, nɔ à mu Zasɔɔ do kpaasi woo dasi Jesu naane gɔ ɲa à fa ɲa à bɔɔ ɲa bi inɛ ngboi ilu ɲa. Nɔ à wasi ku la à waa ni, inɛ ɲa iyi à waa sinda andunya feiu à to wa ihɛ, ⁷ nɔ wee Zasɔɔ í jɔ à sɔ kpasɛɛ. Aɲa fei à waa beje woodai ilaalu n̄lai Romu à waa ni ilaalu gɔ í wɛɛ má iyi à ya kpe Jesu. ⁸ Nɔi ideu í dede idɔi zamaau do inɛ ngboi ilu ɲau. ⁹ Nɔi à ni Zasɔɔ do kpaasie ɲau a sã fia si bei wooda í jile a bei a jɔ ɲa a ne. Iyi à sã fiaw nɔ à jɔ ɲa.

Pɔlu do Silasi à bɔ Beree

¹⁰ Iyi idũ í dũ gbakã ɲɔi kpaasi woo dasi naane ɲau à jɔ Pɔlu do Silasi à ne Beree. Iyi à to be ɲɔi à bɔ ile bii Zuifu ɲau à ya ce kutɔtɔɔ. ¹¹ Amma inɛ ɲa iyi à wa be ɲau à lasabu si ideu do laakai í re Zuifu ɲa iyi

à wa Tesalonika. À gba idei Ilaaḥ do ino didḥ. Ajo fei à ya maa cio kukou ku ba a mà bii í je mii iyi Pòlu í ya maa sḥ nau ntai. ¹² Nò Zuifu nkpo í dasi Jesu naane do inaabo Gereki gò na iyi à je ilu iriu do inemako nkpo. ¹³ Amma Zuifu na iyi à wa Tesalonika à gbò iyi Pòlu wa waazo idei Ilaaḥ Beree nḥi à koo à dede idai ine na à fḥ ino nḥa. ¹⁴ Be gbakā nḥi kpaasi woo dasi naane nau à bḥò Pòlu ikpa tenku ku ba ku ne hai be, amma Silasi do Timotee à gbe Beree be. ¹⁵ Ine na iyi à koo à leekia Pòluu à bḥḍei hee Ateni. Nḥi Pòlu í samba na anu í ni a sḥ Silasi do Timotee a hāmeε nḥu wa nḥa nḥa. Nò ine nau à sinda à ne Beree má.

Pòlu í wa Ateni

¹⁶ Waati iyi Pòlu wa degbe na Ateni laakae ci ya sḥ domi iwε í kpo si iluu. ¹⁷ Na nḥu, Zuifu na do Gereki na iyi à ya maa jirima Ilaaḥ, í ya ba na faaji ku ce ile bii Zuifu na à ya ce kutotou. Nò ajo fei, ine na iyi í ko si bantumai iluu aḥḍò na mḥ à ya maa ce kakḥḥ má. ¹⁸ Si bei í ya maa ba na kakḥḥ ku ce nḥi woo mà gò na iyi à je inei Epikuri * do Sitosi † na à bḥ bi tee à waa baa kakḥḥ ku ce. Ine gò na à ni, woo ce ide nkpo yoomai ihε. Nò ine gò na mḥ, iyi à gbò wa fḥ idei ikui Jesu do kujie má à ni, mà iwε mmu gò nḥi wa fāa ya. ¹⁹ Nḥi à bḥḍe iri kuta gò iyi à ya kpe Arepagu, tengi bii ine ngboi ilu nau à ya ce kutotou nḥa nḥ à ni, à bi ka gbò ide titḥ iyi ì waa dabiidò, ²⁰ domi ì waa sisi nwa ide titḥ nḥ à bi ka mà yaaseε. ²¹ Wee inei Ateni na fei do ine njoo na iyi à na à buba ilu be à ya so waati nḥa fei a maa fḥ walako a gbḥḍ baau mii titḥ.

* **17:18** inei Epikuri na aḥa à ya ni, ino didḥi í re mii fei si kuweei amanε. † **17:18** inei Sitosi na aḥa à ya ni, inε ku jesi mii iyi á naa sie fei.

²² Njoi Pɔlu í dede í leeki Arepagu be í sɔ ɲa í ni, inɛ inɛi Ateni ɲa, n̄ ye iyi idei iwē ɲai wa mu ɲe ntɔ ntɔ.
²³ Waati iyi n̄ wa n dabii si inɔ ilu ɲɛ n̄ ye mii nkpɔ iyi ì waa tɔɔ ɲa. N̄ ye bi kuwee gɔ à kɔ si à ni, tengi ihēi à ya tɔɔ inɛ iyi a kù mà. Nsei inɛ iyi inɛ ì waa tɔɔ iyi ì kù mà ɲau be, ideei n̄ wa n sisi ɲɛ. ²⁴ Ilaaɔ, ɲɲu iyi í taka andunyau do mii iyi í wa si fei, ɲɲu iyi í jɛ Lafēi lele do ilɛ, kaa buba si ile iyi amane ɲa à ma do awɔ ɲɲa. ²⁵ Awɔi amane kaa yɔkɔ ku muaa nkāma, domi kù ne bukaatai ngɔgɔ. Nɲu takaei wa mua amane ɲa kumi do kuwɛɛ do mii fei. ²⁶ Hai si inɛ akā iyi í tako í takaui dimi iyi wa tɛ si andunyau ihē fei í fita. Hai takoi í jilɛ waati ɲɲa do tengi bii aa maa wa. ²⁷ Ilaaɔ í ce beɛbei ku ba a ce kookaai a maa dedɛɛ do kubabii nɔ si kudɛɛɛ aa yɔɔ. Amma ntɔ ntɔ Ilaaɔ kù jìò kāma nwa gɔ, ²⁸ domi na iriei à ne kuwɛɛ, nɔ ɲɲui í jò ara nwa wa ne. Woo kɔ tia ɲɛ gɔ ɲa à ni, awa mɔ amae ɲai. ²⁹ Debei, si na iyi í jò à jɛ amai Ilaaɔ ɲa, kù s̄ia ka maa ce lasabu ka ni Ilaaɔ í ye bei iwē iyi amane í lasabu í coo ku s̄ia do wura wala do isɔ fufū wala do kuta. ³⁰ Ilaaɔ í temuadò amane ɲa wo si kumà hai mà ɲɲa, amma nsei wa s̄ɔ inɛ ɲa tengi bii à wa fei a naa a kpaasi idɔ ɲɲa. ³¹ Nɔ í jilɛ ajɔ si bii inɛ iyi í cicau á kiitiò inɛi andunya ɲa fei nɔ kiitiɛu dee deei á jɛ. Nɔ í jūu tã hai si bale ku ba ku nyisi inɛ fei iyi inɛ be á na ku cei.

³² Iyi à gbɔ Pɔlu wa fɔ idei kujji iku ɲa hai si bale ɲɔi inɛ gɔ ɲa à waa yaakoɛ. Inɛ gɔ ɲa mɔ à ni, à bi faajii ideu be má ajɔ gɔ. ³³ Njoi Pɔlu í ne í jò ɲa. ³⁴ Do ɲɲu fei, inemɔkɔ gɔ ɲa à bɔ bi tɛɛ à dasi Jesu naane. Si inɔ ɲɲai Deni woo ce kiitii Arepagu gɔ í wa. Abo gɔ mɔ iyi à ya kpe Damarisi í dasi naane do inɛ gɔ ɲa

má.

18

Pòlu í bə Kərənti

¹ Si anyii n̄ɲu, Pòlu í n̄ɛ hai Ateni be í bə Kərənti.
² N̄ɔi í ko Zuifu gə be iyi à ya kpe Akilasi, iyi à buu ilei Pəntu. Kù kpe titā iyi í naa hai ilei Itali, n̄ɲu do aboe Pirisila, domi Kolodu ilaalu n̄lai Romu í na wooda í ni Zuifu fei ku fita hai Romu. N̄ɔi Pòlu í bə ku cə ɲa.
³ Nə í buba aɲaə ɲa à ce ice ajə domi í ya ce ilei acə bei aɲa mə à ya ce. ⁴ Ajəi kusimi fei í ya bə waazo ku ce ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutətəə. Nə í ya maa mu ɲa ide aɲa do Gerekɪ ɲau ku ba a dasi Jesu naane.

⁵ Waati iyi Silasi do Timətee à to wa hai ilei Masedəni, Pòlu í ya maa ce icei waazoi waati kama fei ku maa s̄ɔ Zuifu ɲau iyi ntə ntə Jesui í je in̄ɛ iyi Ilaaḏ í cicau. ⁶ Amma à j̄aa nə à waa buu, ɲəi í gbugbā si ɲa irurui ibəe nə í s̄ɔ ɲa í ni, bii ì na ì ce nfe ɲa, í je idei iri n̄ɲe. Kù je baam má. Hai nnyi an j̄ə ɲe n koo n cea hai je Zuifu ɲa waazo. ⁷ N̄ɔi í n̄ɛ hai be í bə kpas̄ei Titee Zusitu, in̄ɛ iyi í ya maa jirima Ilaaḏu. Ileɛ wee kəkəi ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutətəəui í wa. ⁸ N̄ɔi Kirisipu in̄ɛ ngboi igbeu í dasi Laf̄ɛe Jesu naane, n̄ɲu do in̄ei kpas̄ee ɲa fei. In̄ei Kərənti nkpə́ í gbə waazoi Pòlu nə aɲa mə à dasi naane, nə à dasi ɲa inyi.

⁹ N̄ɔi Aḏ Laf̄ɛe í s̄ɔ Pòlu si kuye idū í ni, maà ce njo. Hanya i s̄ɔ ɲa, maà coko, ¹⁰ domi n̄ wɛɛ do awə. In̄ɛ gə kaa yəkə ku lesie awə hee ku ceɛ laalə. S̄ɔ ɲa ideu domi in̄ɛ nkpə́i í wa si iluu ih̄ɛ iyi á je titom. ¹¹ Pòlu í buba ilu be ad̄ə akā do bubu nə wa kə ɲa si idei Ilaaḏ.

¹² Waati iyi Galiḏə wa je ilaalu si ilei Geresi, ɲəi Zuifu ɲau à ce anu akā à tətəə à gbā Pòlu à bəde bi

ku ce kiiti. ¹³ À ni, məkəu ihē njei wa lele ine ηa ku ba a tɔɔ Ilaaɔ si bei wooda nwa kù bi.

¹⁴ Iyi Pɔlu wa bi ku fɔ ide, ηɔi Galiɔɔ í sɔ ηa í ni, bii í je idei kurara walakɔ laalɔ ɔɔi í ce an nyi wa n naa n ɔbɔ ide nηe. ¹⁵ Amma bii í je idei kakɔɔ ηai do idei irii ine ηa do woodai inηe taka nηei, inηei aa wũa ndu nηe. N kaa n je woo kiitii ide dimi beεbe. ¹⁶ Nɔi í lele ηa hai bi ku ce kiitiu. ¹⁷ Nɔ ine ηau fei à mu Sɔsiteni ine nɔboi igbei Zuifu ηau à lɔsi ku cãa tengii andei ile bi ku ce kiitiu. Amma baai Galiɔɔ kù wa si ideu.

Pɔlu í nyi ikpa Antiəsi

¹⁸ Pɔlu í kpe Kɔrenti má. Si anyie nɔ í tɔɔ kpaasi woo dasi naane ηau sukudɔ nɔ í koo í wa irie Sankeree ku ba ku nyisi iyi í tako í cea Ilaaɔ kuwã do kugbasi wo. Nɔ í lɔ akɔi inyi do Pirisila do Akilasi ajɔ à ne ikpa ilei Siri. ¹⁹⁻²¹ Iyi à to Efεezu ηɔi Pɔlu í lɔ ile bii à ya ce kutɔtɔɔ nɔ í ba Zuifu ηau faaji ku ce. Nɔi à tɔɔe ku ce ajɔ minji bi tu ηa, amma kù waa je. Iyi wa ne ηɔi í sɔ ηa í ni, bii Ilaaɔ í bi an nyi wa má. Nɔ í jɔ Pirisila do Akilasi be í koo í lɔ akɔi inyi í ne hai Efεezu.

²² Iyi í to Sezaree, ηɔi í kita í bɔ Zeruzalemu í koo í ce inei igbei Jesu ηa fɔɔ. Si anyie nɔ í bɔ Antiəsi. ²³ Iyi í ce ajɔ minji be ηɔi í nyi í dasi kpãa má í koo wa dabii si ilei Galati do Firizi wa mua ine ηa iyi à waa too kpãai Jesu fei gbugbã.

Apolo í bɔ Efεezu do Kɔrenti

²⁴ Zuifu ɔɔ iyi à ya kpe Apolo iyi à bi Alesandiri í bɔ Efεezu. Ilu bisii nɔ í mà tiai idei Ilaaɔ sãa sãa. ²⁵ Wee í mà kpãai idei Lafεe nɔ í ya ce waazoe do himma nɔ í sisi idei Jesu dee dee. Amma inyi ku dasii Zãa nηu akãi í mà. ²⁶ Wa ce nηa waazo do

naane ile bii Zuifu na à ya ce kutótòu. Nɔi Piriſila do Akilasi à gbɔ waazie nɔ à kpoo ide na à koo à teese à sisiaa yaasei ideɪ Ilaaɔ dee dee. ²⁷ Si anyie, Apolo í dasi idɔ nɔ ku bɔ ileɪ Geɾesi. Nɔ kpaasi woo dasi naane nau à muaa gbugbã ku ba ku koo nɔ à cea ine na iyi à waa too kpãai Jesu iyi à wa ileɪ Geɾesiu tia ku ba bii í to be a coo cenkã. Waati iyi í to be í sobi woo dasi Jesu naane nau jiida jiida na didɔi Ilaaɔ. ²⁸ Nɔ í kãmia Zuifu nau do wɔkɔ si bantuma ku ba a mà iyi aɔa à wa si kurarai nɔ í nyisi na hai si tiai ideɪ Ilaaɔ iyi Jesuɪ í je ine iyi Ilaaɔ í cicau dim dim.

19

Pɔlu í bɔ Efɛɛzu

¹ Waati iyi Apolo í wa Kɔrenti Pɔlu í too kpãa iyi wa bɔ ikpa iri kuta nau nɔ í to Efɛɛzu. Nɔi í ba ine gɔ na iyi à waa too kpãai Jesu be. ² Nɔi í bee na í ni, i kù ba Hundei Ilaaɔ titã hai waati iyi ì dasi naane na? Nɔi à jeaa à ni, aawo. A kù gbɔ mà Hundei Ilaaɔ í weɛ mɔm. ³ Nɔi Pɔlu í bee na má í ni, debɛi, inyi ku dasi yoomai à ce nɛ. Nɔi à jeaa à ni, inyi ku dasii Zãai. ⁴ Nɔi Pɔlu í sɔ na í ni, ine na iyi à kpaasi idɔ, aɔai Zãa í dasi inyi. Nɔ í sɔ ine na í ni a dasi Jesu naane, nɔi iyi á na ku naa si anyii nɔi. ⁵ Iyi à gbɔ ideɪ Pɔluu nɔi à ce inyi ku dasi do irii Lafɛɛ Jesu. ⁶ Nɔi Pɔlu í le na aawɔ si iri nɔ Hundei Ilaaɔ í naa si na nɔi à waa fɔ ide do fee mmu na nɔ à ce walii. ⁷ Ine nau à to zakai aɔa maateeji.

⁸ Si anyii nɔi, Pɔlu í bɔ ile bii Zuifu na à ya ce kutótòu wa waazo ideɪ bommai Ilaaɔ do naane nɔ í ce beɛbe zakai cukpa mɛeta, nɔ aɔaɔ na à wasi ku busi nɛ nɔ í wasi ku lele na ku ba a dasi naane.

⁹ Amma ine gə ɲa à lele idə ɲɲa à kə ku dasi naane, nɔ à nyi à waa fə ide laalə má si kpāai ideɪ Lafɛɛ si wajui zamaau. Na ɲɔi í jò Pəlu í tɛkɛɛ hai bi tu ɲa, ɲɲu do ine ɲa iyi à waa too kpāai Jesuu. Í ya maa kə ɲa si cio ajə fei si ile cioi Tianusi. ¹⁰ Bɛɛbɛi à ce adɔ minji hee ine ɲa iyi à wa ilei Azii fei, hai Zuifu ɲa do hai jɛ Zuifu ɲa, à gbəð ideɪ Lafɛɛ Jesu.

Idei ama ineməkəi Seva ɲa

¹¹ Ilaaɔ́ í mua Pəlu gbugbā ku ceð maamaake nla ɲa. ¹² Na ɲɔi í jò jaae iyi í lu arae fei, bii à so à lea bɔɔ ɲau si ara à ya ba irii. Ine ɲa mə iyi à ne inei inəko ɲa, bii à lu ɲað, inei inəko ɲau à ya fitai. ¹³⁻¹⁴ Zuifu gə ɲa à ya maa dabii bii fei a maa nya inei inəkoɪ ine ɲa. Si inə ɲɲa gəgə ɲɲa ɲa à dasi idə a kpe irii Lafɛɛ Jesu a nyað inei inəkoɪ ine gə. Zuifu ine ngboi woo weei Ilaaɔ́ gə iyi à ya kpe Seva, ama ineməkə mɛɛjɛɛ ɲai à waa bi a ce bɛɛbɛ. Ajə ɲɲu gə à sɔ́ inei inəkoɪ ine gə ɲa à ni, do irii Jesu iyi Pəlu wa waazou, fita. ¹⁵ Amma inei inəkoɪ inɛɛu í ni, n̄ mà Jesu nɔ n̄ mà Pəlu, amma yooi inɛ mə ì jɛ. ¹⁶ N̄ɔi məkə iyi í ne inei inəkou í fo í bata ɲa n̄ í kāmia ɲa í cā ɲa í mɛɛ ɲa ntɔ ntɔ hee aɲa fei à sa hai kpasɛɛ basi. ¹⁷ N̄ɔi inei Efɛɛzu ɲa hai Zuifu do Gɛɛki ɲa fei à gbə ideu, nɔ njo í mu ɲa, nɔ irii Lafɛɛ Jesu í ne bɛɛɛɛ ntɔ ntɔ. ¹⁸ N̄ɔi woo dasi Jesu naane nkpɔ́ í naa í tuuba si bantuma. À fə mii iyi aɲa à ya ce wo. ¹⁹ Ine ɲa iyi à ya tako a maa ce dobu dobu wo aɲa nkpɔ́ nkpɔ́i à naað tia ɲɲa ɲa iyi à ya maa ceð dobu dobuu wa à naa à joo si wajui zamaa. Ine gə í ce dooai fiaɪ tia ɲau, nɔ à ba wee jiaɛ

í to zakai kpekele dubu ciitaa *. ²⁰ Beɛbei gbugbãi Aã Lafẽe í jò idei Jesu wa fangaa bii fei do gbugbã.

Ijai Efɛɛzu

²¹ Iyi n̄ɲu ɲau í ce í tã, ɲɔi Pɔlu í dasi idɔ n̄ɲu ku too do ilei Masedɔni do si ilei Gɛɛsi n̄ɲu ku bɔ Zeruzalemu. Í ni bii n̄ɲu í to be, tilasii n̄ɲu ku bɔ Romu mɔ. ²² N̄ɲɔi í be Timɔtee do Erasitu, aɲa iyi à waa sobie si icɛu, ikpa Masedɔni, amma n̄ɲu takae í kpe keeke má ilei Azii be.

²³ Waati beɛbe wahala nla gɔ í dede Efɛɛzu be na kpãai idei Jesu. ²⁴ Gbede woo cã isɔ fũfũ gɔ í wa be à ya kpoo Demetiusi. Í ya ce mii gɔ ɲa iyi à jɔ ilei iwẽ ɲa Aritemi. † Nɔ woo ce icɛ dimi beɛbe ɲa fei à ya ba si amanii jiida. ²⁵ N̄ɲɔi í tɔtɔ woo ce icɛɛ ɲa do gbede mmue gɔ ɲa má í ni, i kù mà ɲa iyi si icɛu ihẽi à waa ba si amani? ²⁶ Inɛ taka n̄ɲe ì waa yɔɔ ɲa, ì nɔ ì waa gbɔ ɲa mii iyi Pɔlu wa ce. Wa ni kù je iwẽ ɲa iyi amane ɲa à ce do awɔ ɲɲai aa tɔɔ. Nɔ í yɔkɔ í kãmia inɛ nkpɔ nkpɔ, kù nɔ kù je baa Efɛɛzu ihẽ n̄ɲu akã, do si ilu nkpɔi ilei Azii feii. ²⁷ Á na ku jò icɛ nwa ku ba iri sãmi. Si anyie á nyi ku jò a kaa saalu baa ilei iwẽ nwa Aritemi, nɔ beɛɛ nlae á na ku tã, iwẽ iyi inɛi Azii ɲa do inɛi andunya fei wa tɔɔ.

²⁸ Iyi à gbɔ ideu ɲɔi idɔ ɲɲa í kɔ, nɔ à wasi ku dɔ anu hee lele à waa ni, Aritemi nwa í la. ²⁹ N̄ɲɔi hoya hoya í dede si iluu fei nɔ do anu akã inɛ ɲa à fo à bata Gayusi do Aritaaki à mu ɲa à bɔɔ ɲa bii à ya cɛiu. Inɛ ɲau inɛi Masedɔni ɲai, aɲai à waa si Pɔlu

* **19:19** kpekele dubu ciita fiaɪ tia ɲau iyi à fãa à yɔkɔ ku to fia iyi aa sãa woo ce icɛ zakai aɔsɔ cijeò fɛɛwa si waati ɲɲa. † **19:24** iwẽ ɲɲa Aritemi iwẽu ihẽ inaaboi.

si iseenɛu. Nɔ inɛ nkpɔ́ í seí í bɔ́ bɛ. ³⁰ Pɔlu wa bi ku bɔ́ bi zamaau amma kpaasi woo too kpāai Jesu nja à kɔ. ³¹ Nɔ hee do akawei ile bɛ nja gɔgɔ nja iyi à jɛ kpaasiɛ nja aɲa mɔ́ à bɛ ama wa à ni a koo a tɔɔɛ suuru ku maà naa ile bɛ. ³² Ile bɛi aɲa fei à waa dɔ́ anu à wasi ku fɔ́ ide nja ikā ikā. Inɛ nkpɔ́ nja kù mà na mií í ce à tɔtɔ́ bɛ mɔm. ³³ Nɔi Zuifu gɔ́ nja à sisia Alesandu yaasei ideu nɔ́ à tale siɛ wajui zamaau. Nɔi Alesandu í ni a coko do awɔ́ nɔ́ wa bi ku sɔ́ nja ideu do yaaseɛ. ³⁴ Amma waati iyi à mà iyi nɲu mɔ́ Zuifui, aɲa fei à wasi ku dɔ́ anu hee zakai isɔ́ minji à waa ni, Aritemi nwa í la.

³⁵ Si anyiɛ nɔi woo kɔ́ tiai ilu nɲau í jò́ à coko nɔ́ í ni, inɛ inɛi Efɛɛzu nja, yooi kù mà iyi ilu nwai ilei Aritemi ilu bɛɛɛu í wa, awai à nɔ́ à waa ceaa ice. Nɔ́ ì mà nja hai lelei mii iyí í jɔ́u í cuku wa. ³⁶ Inɛ gɔ́ kaa yɔ́kɔ́ ku jã ideu. Na nɲu, i mu ara nɲɛ nja i maà ce ngɔgɔ́ do saasa. ³⁷ Inɛ nja iyi ì naaò wa nsei nja ihɛ́ nja a kù ce ilei mii ndii ilei iwɛ́ nwa nja a kù nɔ́ a kù fɔ́ laalɔ́ɛ. ³⁸ Na nɲu, bii Demetiusi do gbɛde nja iyi à wa bi tɛɛ nja à nɛ ide gɔ́ do inɛ gɔ́i à jilɛ ajɔ́ nja iyi à ya ce kiiti do woo ce kiiti nja, i jò́ nja a ce ide nja bɛ. ³⁹ Nɔ́ bii ì nɛ ide gɔ́ si antaɛ má nja, aa yɔ́kɔ́ i wūaɛ bi inɛ ngboi woo ce kiiti nja. ⁴⁰ Aa yɔ́kɔ́ a yɛ taale nwa a ni awai à dede ija si idei nnyiu ihɛ́ domi kù nɛ yaase. Bɛi à bee wa yaasei ideu a kaa ka ba iyi aa ka fɔ́ mɔm.

⁴¹ Iyí í fɔ́ bɛɛbɛ́ í tã nɔí í jò́ zamaaú í fanɲaa.

20

Pɔlú í bɔ́ Masedɔni do Gerɛsi

¹ Iyi hoya hoyau í leekí nɔi Pɔlú í tɔtɔ́ inɛ nja iyi à waa too kpāai Jesu nja í mu nja gbugbã nɔ́ í tɔ́ nja

sukudõ í bei í ne ilei Masedoni. ² Í dabii si ileu fei í mua ine na iyi à waa too kpãai Jesu na gbugbã ntõ ntõ, í bei í to ilei Geresi ³ í ce be cukpa meeta. Waati iyi wa bi akõi inyi ku lõ ku bõ ilei Siri nõi í gbõ iyi Zuifu na à waa de nõu ku kpa. Na nõu, í dasi idõ nõu ku too do ikpa Masedoni má. ⁴ Ine na iyi à suu si iseenneu wee, Sopatee amai Pirusi inei Beree, do Aritaaki do Sikundusi inei Tesalonika na, do Gayusi inei Deebu, do Timotee do Tisiki do Torofimu, inei ilei Azii na. ⁵ Anai à cua à koo à degbe wa Torasi. ⁶ Iyi awa taka nwa à je jingauí Pẽe hai ne lefeeu à tã à koo à lõ akõi inyi Filipi be. Nõ si iseenne nwau si ajõ miusia à koo à ba na Torasi nõ à ce ajõ meeje be.

Põlu í ce waazo Torasi

⁷ Nõi ajõ sintei azuma aleu awa à tõtõ à waa je ijei Lafẽe, nõi Põlu í wasi ku cea ine nau waazo. Bii iju í mái Põlu á ne. Nõi í jõ waazõeu í sõ hee í to idũ laja. ⁸ Wee fitila í kpõ lelei ile kukpeke bii à tõtõu. ⁹ Nõi awaasũ gõ wa buba si ferenti be à ya kpoo Etiki. Si bei waazoi Põlu í sõ nõi í siiko hee í na í sã njoo nõ í cuku wa ile hai lelei ile kukpeke meetasia. Iyi à koo à dedee à ba wee í ku. ¹⁰ Nõi Põlu í kita wa nõ í bate í soo í ni, i maà ce njo na, hundee í wee. ¹¹ Iyi Põlu í gũ lelei ileu má í so pẽe í bububu nõ anadõ na à je, nõ í lõsi ku waazo má hee iju í máu í bei í ne. ¹² Amma à bõde Etiki iyi í nya í cuku wau kpasẽ baani nõ inoi ana fei í dõ jiida jiida.

Hai Torasi Põlu í bõ Miletu

¹³ Awa à koo à lõ akõi inyi à cua à bõ Asosi. Tengí bei Põlu á na ku ba wa nõ ka soo. Bebebei í bi si na iyi í jõ wa bi ku koo do ise. ¹⁴ Iyi í naa í ba wa Asosi, hai bei í lõ akõi inyi awadõ na à bõ Mitileni. ¹⁵ Nõi à

nε hai be nɔ iju kumáe à to gungum gɔ iyi à ya kpe Kio. Iju kumá mmue nɔ à to gungum mmu gɔ iyi à ya kpe Samɔsi, ηɔi ajɔ mɛetasiaε à to Miletu. ¹⁶ Wee Pɔlu í dasi idɔ nηu ku maà leekí Efεεzu ku ba waati ku maà lɔ nηu si ilei Azii. Wa ce kookaai fei ku ba nηu ku to Zeruzalemu na jingauí Pantikotu.

Pɔlu wa tɔɔ inε ngboi Efεzu ηau sukudɔ

¹⁷ Nηɔi hai Miletu Pɔlu í be ama Efεεzu í ni a kpe inε ngboi igbei inei Jesu ηau wa a naa a ba nηu be. ¹⁸ Iyi inε ηau à to wa bi tεε ηɔi í sɔ ηa í ni, inε taka nηε ì mà ηa bei ñ je kuwεem waati iyi ñ wa si anini nηε hai ajɔ sinte iyi ñ naa si ilei Azii. ¹⁹ Ñ ce icei Lafεε Jesu do ara ku kaye do cikāaju ajɔ, ñ nɔ ñ ye wahala si na iyi í jɔ Zuifu ηau à leekí si aηa a kpam. ²⁰ Inε taka nηε ì mà mii ηa iyi á ce nηε aranfāani, n kù singa nηε kāmáε. Amma ñ sɔ ηε ntɔ fei nɔ ñ kɔ ηε si cio si bantuma do si kpasε nηε ηa. ²¹ Ñ sɔ Zuifu ηa do hai je Zuifu ηa a naa a kpaasi idɔ nηa a sinda si Ilaaɔ a dasi Lafεε nwa Jesu naanε. ²² Nɔ wee bebei má, Hundei Ilaaɔ wa tilasiim n bɔ Zeruzalemu, nɔ n kù mà mii iyi á koo bam be. ²³ Amu de ñ mà si ilu fei Hundei Ilaaɔ wa sɔm iyi piisɔɔ ku ce do ijuukpā wa degbem. ²⁴ Amma kuwεem kù je ngɔgɔ bi tom, n kù nɔ n kù wa saaluε, amu de n ba n tambɔ icem iyi Jesu Lafεε í dasim n ce. Iceu nηui í je n sisi laabaau jiidai didɔ iyi Ilaaɔ í ce nwa.

²⁵ Inε iyi ñ dabii ñ wa n waazo ideí bommai Ilaaɔ si aninii nηeu fei, nsei ñ mà iyi í kaa yem má ηa. ²⁶ Na ηɔi í ce ñ wa n sɔ ηε si bantuma hai nnyi, bii inε gɔ nηε í na í ce nfe kù je ideí irim, ²⁷ domi ñ sisi nηε ide iyi Ilaaɔ í jile fei n kù singa nηε gɔgɔε. ²⁸ I mu ara nηε ku sía, nɔ í ya maa degbe inε ηa iyi Hundei Ilaaɔ

í da nne si awɔ fei, aŋa iyi à je igbei inei Lafɛe Jesu ŋa iyi nŋu takae í ya do njeɛ. ²⁹ Ñ mà do anyim amane ŋa aa naa si anini nne bei inai sako í ya naa si angudã ŋa, a kaa nɔ a jò ŋe. ³⁰ Nɔ baa hai si inɔ nne ine gɔ ŋa aa kpaasi ntɔu ku ba ku je ibo nɔ aa wa inyii ifii woo dasi Jesu naane ŋau a jeò mɔcɔ ŋa. ³¹ Na nŋu, i wɔ njoo ŋa. I ye gigi ŋa bei amu takam ñ ce adɔ meeta bi tu ŋe Efɛɛzu be wo nɔ ñ kɔ ŋe akã akã alɛð daakɔ do cikãaju ŋa.

³² Nsei ñ so ŋe ñ wa n daa Ilaaɔ si awɔ nɔ ñ wa n da nne ideidi didɔ si awɔ. Nŋui á yɔkɔ ku mu nne gbugbã nɔ ku mu nne tubu iyi í jilea ine ŋa iyi í cica a je tee fei. ³³ Waati iyi ñ wa bi tu ŋe, inɛ taka nne ñ mà ŋa iyi n kù ne kɔðei isɔ fũfũi ine gɔ hee má je wura wala ibɔe. ³⁴ Ì nɔ ñ mà ŋa iyi ñ ya n ce icɛi do awɔm n bei n ba bukaatai mii ŋa iyi ñ bi fei, amu do ine ŋa iyi à waa toom. ³⁵ N nyisi ŋe si mii fei iyi á sɛa i ce icɛ beɛbe ŋa i ya sobið hai ne gbugbã ŋa nɔ i ye gigii ideidi Jesu Lafɛe iyi í ni, woo ce amua í ne inɔ didɔ í re ine iyi wa gba amuau.

³⁶ Iyi Pɔlu í fɔ beɛbe í tã ŋɔi í gule aŋað ŋa fei nɔ à ce kutɔ. ³⁷ Nɔi aŋa fei à kpata nɔ à yáa à tɔɔe sukudɔ do kubi ³⁸ à bei à suu hee bi akɔi inyiu. Aŋa fei à wɛɛð inɔ ku fɔi si na iyi í jò í ni a kaa na a ye nŋu má.

21

Pɔlu í bɔ Zeruzalem

¹ Iyi à tɔɔ ŋa sukudɔ ŋɔi awað Pɔlu à koo à lɔ akɔi inyi à ne suusu à bɔ gungum gɔ iyi à ya kpe Kosi, iju kumae nɔ à to gungum mmu gɔ iyi à ya kpe Rodu. Hai be má nɔ à bɔ Patara. ² Bei à ba akɔi inyi iyi wa bɔ ikpa ilei Fenisi nɔ à lɔ à ne. ³ Nɔi à ye gungum gɔ iyi à

ya kpe Sipu, à daleε do ikpa awə canga nɔ à bɔ ikpa ilei Siri. Nɔi à to Tii bii akɔi inyi u á kita asoε. ⁴ Ilu bei à ye inε gɔ nja iyi à waa too kpāai Jesu nɔ à ce ajɔ mεεje bi tu nja bε. Nɔi Hundei Ilaaɔ í jɔ à sɔ Pɔlu à ni ku maà bɔ Zeruzalemu. ⁵ Amma iyi ajɔi kune nwa í to à nyi bi akɔu má. Anja fei do abo nja nja do ama nja nja à naa à leekí nwa hai iluu. Awa fei à gule ífi tenkuu nɔ à ce kutɔɔ. ⁶ Iyi à tɔɔ nje sukudɔ à tā awa à lɔ akɔi inyi u à ne, nɔi anja mɔ à ne à nyi kpasε nja nja.

⁷ Hai Tii à dasi kpāa má nɔ à to Tolemasi. Bei à kita hai si akɔi inyi u nɔ à koo à ce kpaasi woo dasi Jesu naane nja fɔɔ nɔ à sū be idū akā. ⁸ Iju kumáe nɔ à ne à bɔ Sezaree. Nɔ à koo à sɔ kpasεi Filipu woo waaazou, nju iyi wa je inε akāi amanε mεεje nja iyi à cica wo si ilui Zeruzalemu. ⁹ Məkɔu í ne mudεε mεε gɔ nja iyi a kù mà məkɔ, walii nja. ¹⁰ Iyi à ce ajɔ minji be walii gɔ iyi à ya kpe Agabusi í naa be hai ilei Zudee. ¹¹ Í naa bi tu wa nɔ í so santiikii Pɔlu í dīo isεε nja do awəε nja nɔ í ni, ide iyi Hundei Ilaaɔ wa fɔ wee. Inε iyi í ne santiikiu ihε be ihεi Zuifu nja iyi à wa Zeruzalemu aa dūu nɔ a daa dimi mmu nja si awɔ. ¹² Iyi awa do inei Sezaree nja iyi à wa be à gbɔ ideu, nɔi à wasi ku tɔɔ Pɔlu ku maà bɔ Zeruzalemu má. ¹³ Amma í ni, na mii í ce ì waa kpata beεbe nja ì waa ganji wɔkɔm nja. N̄ tā sɔlu n ku na irii icei Lafεε Jesu Zeruzalemu be, kù je ku dī nju akā. ¹⁴ Iyi à ye kù gbɔ ide nwa, à coko nɔ à ni, Aɔ Lafεε ku ce idɔɔbiε.

¹⁵ Si anyii nju nɔ à dede à ce sɔlu à waa bɔ Zeruzalemu. ¹⁶ Nɔi si inɔi inε nja iyi à waa too kpāai Jesu nja, inε gɔ nja à dede hai Sezaree be à si wa, nɔ à bɔò wa hee kpasεi Nasɔɔ inei Sipu bii aa ka sɔu.

Mòkòu í dasi Jesu naane í kpɛ.

Pòlu í bɔ Zaaki ku cɔ

¹⁷ Iyi à to Zeruzalemu be nɔi kpaasi woo dasi Jesu naane na à gba wa do inɔ didɔ. ¹⁸ Iju kumáe nɔi awað Pòlu na à bɔ bi Zaaki nɔ inɛ ngboi igbei Jesu nau fei à tɔtɔ be. ¹⁹ Nɔi Pòlu í ce na fɔɔ nɔ í sisi nna mii na iyi Ilaaɔ í ce akã akã si gãmei hai je Zuifu na na ice iyi nnu í ce. ²⁰ Iyi à gbɔ ideɛ nɔi à saabu Ilaaɔ. Nɔi à sɔ Pòlu à ni, kpaasi nwa, ì gbɔɔ? Zuifu nkpɔ nkpɔi í dasi Jesu naane nɔ anja fei à waa too woodai Moizi do himma. ²¹ Amma inɛ na à máe ide à ni ì waa sɔ Zuifu na iyi à wa bi dimi mmu na a jɔ woodai Moiziu do dedembai bala nwa na, nɔ a maà ya dasi ama nna na bango. ²² Debei, beirei aa ka ce. Kù ne sika kãma inɛ na aa mà iyi ì to wa ilu ihẽ. ²³ Na nnu, ce iyi aa ka sɔɛ. Amanɛ mee go na à wa ihẽ iyi à cea Ilaaɔ kuwã *. ²⁴ Kooð na nɔ inɛ fei i ce buki iyi á jɔ ì má na, nɔ i sã fiái iri ku wa nna. Nnui á jɔ inɛ fei ku mà mii iyi à gbɔ na irieɛ kù je ntɔ, amma aa ye iyi awɔ takɛ ì waa too woodai Moizi. ²⁵ Amma iyi í je ti dimi mmu woo dasi Jesu naane na, awa à kɔ tia à samba nna si na iyi í jɔ à yɔɔ iyi í sɔa ka jile nna wooda ka ni a maà ya je ijei kuwee nɔ a maà ya nɔ kpaai inja nɔ a maà ya nɔ inja jifa nɔ a maà ya tɔtɔ sɛɛ hai ce abɔdɔ. ²⁶ Iju kumáe nɔ Pòlu í kooð inɛ nau nɔ à ce buki iyi á jɔ a má. Si anyie Pòlu í lɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ í koo í sɔ woo weei Ilaaɔ nau aja iyi buki inja á kɔ, aja nnu bei a cea anja kuwee akã akã.

À mu Pòlu kpasɛi Ilaaɔ

* **21:23** à cea Ilaaɔ kuwã Si waati nna, bii inɛ í cea Ilaaɔ kuwã, kù ne kpãai ku wa irie. Amma bii kuwãu í kɔ, waati nnu á wa irie, nɔ ku ce kuwee na.

27 Iyi aɔ mɛɛjeu wa tã nɔi Zuifu na iyi à naa hai ilei Azii à ye Pɔlu kpasɛi Ilaaɔ be. Nɔi à dede idɔi zamaau fei nɔ à muu. 28 À dɔ anu à waa ni, inɛ inɛ Izireli na, i faaba. Mɔkɔu ihɛ í ya maa bɔ bii fei ku maa kɔ inɛ fei si cio ku maa fɔð taalei inɛ Izireli na do woodai Moizi do kpasɛi Ilaaɔu ihɛ. Wee í naaò dimi mmu gɔ na wa si kpasɛu ihɛ má, nɔ í dasi ile kumáú riisi. 29 À fɔ beɛbei si na iyi í jò à tako à ye Torofimu inɛ Efɛɛzuu, nɔ do Pɔlu si iluu, nɔ à tamaa bei Pɔlu í naaɛ wa kpasɛi Ilaaɔ bei. 30 Nɔ inɛ na à cã bii bii si iluu fei. Nɔi inɛ na à sei à wasi ku naa hai bii fei, nɔ à mu Pɔlu à faa à fitaɛ wa hai bantumai kpasɛu. Be gbakã à cɔmbo gambo nau. 31 Waati iyi à waa bi a kpaɔ nɔi inɛ ngboi igũi Romu í gbɔ iyi hoya hoya í dede si ilui Zeruzalɛmu fei. 32 Nɔi gbakã í so sooge gɔ na do inɛ ngboi sooge gɔ na má nɔ í sei í bɔð na bi zamaau. Iyi zamaau í ye nɔ do sooge nau, nɔi à jò Pɔlu ku cã. 33 Nɔi inɛ ngboi igũu í bɔ bi Pɔlu í muu nɔ í ni a dũu do seseɛ minji. Nɔ í bee na í ni, yooi. Mii í ce. 34 Amma si zamaau inɛ gɔ na à waa la do ide akã, inɛ gɔ na mɔ do ide mmu hee í jò inɛ ngboi igũu kù yɔkɔ ku mà ntɔi ideu na wakatau. Na nɔi í ce í ni a bɔð Pɔlu bii kuwai sooge na. 35 Iyi à toð Pɔlu hai bii à ya gũ a lɔð inɔ ileu, nɔi sooge nau à soo lele na kugaabui zamaau, 36 domi inɛ nau fei à waa too na à waa lað à waa ni, i kpaɔ.

Pɔlu wa kɔð araɛ

37 Si bei à waa bi a lɔð Pɔlu inɔ ileu, nɔi í bee inɛ ngboi igũu í ni, aa yɔɔdaam n fɔ ide gɔ? Amma inɛ ngbou í beɛ í ni, asee ì waa gbɔ Gereki mɔm? 38 Debei, i kù je inɛ Ezibiti iyi si aɔ gbɛɛjiu ihɛ í bi ku kɛkɛ ilaaluu nɔ í tɔtɔ woo kpa inɛ na aɔa dubu

mεε í bòð ña si gbabuau? ³⁹ Njoi Pòlu í jεaa í ni, amuu Zuifui. Amuu amaalui si ilu gò iyi í nya iri. À bim ni Tarusi si ilei Silisi. N̄ wa n tǎœi, jò n ba inε ñau ide ku fò. ⁴⁰ Nò inε ngboi igũu í muaa kpãa. Njoi Pòlu wa leekí bi ku gũ ku lòð inò ileu í ni zamaau ku coko do awò. Njoi aña fei à coko cau. Nò Pòlu wa sǎ ña ide do feei Ebεε.

22

¹ Í ni, inje kpaasim ña do baam ña, i gbò iyi n̄ nε ku sǎ ñε n kòð aram. ² Iyi à gbò wa ba aña ide ku fò do feei Ebεε ñoi à mu ara ñña sǎε í re baa bei à tako à mu ara ñña wo. Njoi Pòlu í sǎ ña í ni, ³ amuu Zuifui, à bim nii Tarusi si ilei Silisi, amma Zeruzalemu ihěi à bíím. Gamalielii í kəm si cio, ññui í kəm si woodai bala nwa ña sãa sãa, nò n̄ nε himma si icei Ilaaǎ si bei inje fei í wεεð nnyi ña. ⁴ N̄ kpã woo too kpãai Jesu ña iju jiida jiida hee n̄ kpa gǎgǎ ña. N̄ mu inεmǎkò ña do inaabo ña n̄ ðí ña n̄ dasi ña piisǎo. ⁵ Woo wee nlai Ilaaǎu do igbei inε ngbo ñau fei aa yǎkò a je sεedam. Hai si awò ññai n̄ gba tia iyi à kǎa Zuifu kpaasi ña iyi à wa Damasi. Nò n̄ bò bε ku ba n mu woo dasi Jesu naane ña iyi à wa beu n ðí ña nò n naaò ña wa Zeruzalemu n jò a kpã ña iju.

*Pòlu wa sǎ ña bei ññu í kpaasi ido
(Cò IWB 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ Njoi Pòlu í sǎ ña má í ni, si bei n̄ wa n koo n̄ maai Damasi zakai dasǎu, si kpãau gbakã ñoi inya kumá nla gò í naa sim hai lele í biim piu. ⁷ Njoi n̄ cuku ile nò n̄ gbò ide ku fò gò wa kpem wa ni, Sòlu, Sòlu, na mii í ce ì waa kpãm iju. ⁸ Njoi n̄ bee n̄ ni, awoi yoo Lafěε. Njoi í ni, amui Jesu inei Nazareti, amu iyi ì ya

maa kpã ijuu. ⁹ Ine ña iyi à waa toom ñau à ye inya kumáú amma a kù gbɔ imui ine iyi wa bam ide ku fɔu. ¹⁰ Nɔ ñ beee ñ ni, Lafɛɛ, beirei an ce. Nɔi í ni, dede i bɔ Damasi. Bei aa sɔɛ mii iyi Ilaaɔ́ í bi i ce fei. ¹¹ Kulai inya kumáú í jò ñ fɛɛju. Na ññu, kpaasim ña à mu awɔm nii à toð Damasi.

¹² Wee məkɔ gɔ́ í wa be à ya kpoo Ananiasi, í mà beerei Ilaaɔ́ nɔ wa too woodai Moizi. Zuifu ña iyi à wa ilu be fei à waa je seeda jiidæ. ¹³ Nɔi í naa bi tom nɔ í ni, Solu kpaasim, ye ilu. Tengi be gbakã ijum í cɪ nɔ ñ yɔɔ. ¹⁴ Nɔ́ í ni má, Ilaaɔ́ Lafɛɛi bala nwa ñai í cicæ ku ba i mà idɔɔbie nɔ i ye Jesu Ine Dee deeu, nɔ i gbɔ idei gɛɛɛ. ¹⁵ Awɔi aa je seedaɛ i sɔ́ ine fei mii iyi i ye do iyi i gbɔ. ¹⁶ Nsei, mà ñ jò ku kpe má. Dede i kpe irii Aɔ́ Lafɛɛ, i jò a dasiɛð inyi ku ba i we i má hai si dulum dɛɛ ña.

Pɔlu wa sisi bei Lafɛɛ í be ññu bi dimi mmu ña

¹⁷ Pɔlu í ni má, iyi ñ nyi Zeruzalemu ñai ajɔ ññu gɔ́ ñ wa n ce kutɔɔ kpasɛi Ilaaɔ́ nɔ ñ ce kuyɛ. ¹⁸ Si kuyem nɔu ñ ye Lafɛɛ Jesu nɔ́ í sɔ́m í ni n ce ñya n fita hai Zeruzalemu domi ine ñau a kaa gba ide iyi ñ wa n sisi na irii ññuu. ¹⁹ Nɔ́ ñ ni, Lafɛɛ, ngu ña à mà sãa sãa iyi ñ ya n bɔ ile bii à ya ce kutɔɔ ña n mu ine ña iyi à dasiɛ naane n cã ña nɔ n dasi ña piisɔ́. ²⁰ Nɔ́ à mà si ajɔ iyi à kpa Etiɛni woo je seedaɛ, amu takam ñ wa be ñ jesi a kpa. Amui ñ cɔa ine ña iyi à kpa ñau jɪne ñña mɔm. ²¹ Amma í sɔ́m í ni n koo, domi hee jɪjɪ bi dimi mmu ñai ññu á bɛm.

Pɔlu do ine ngboi igɔ́i Romu

²² Ine ñau à waa desi idei Pɔlu itɪ hee í fɔ́ ide ñau be. Amma waati iyi à gbɔ́ í ni Ilaaɔ́́ í be ññu bi dimi mmu ña, ñai aña fei à lɔ́si ku dɔ́ anu à waa ni, i kpa.

Dimii lafɛɛ kù s̄ia ku maa weɛ. ²³ Idɔ̀kɔ̄ n̄ja í j̄d̄ à waa d̄s̄ anu n̄o à b̄o ib̄o n̄ja n̄ja à nȳɔ̄, n̄o à waa dede iruru lele. ²⁴ N̄j̄o inɛ ngboi igũi Romuu í ni a b̄oð P̄olu in̄o ile n̄o a t̄ɛaa kp̄ɔ̄t̄ɔ̄ ku ba ku f̄ɔ̄ nt̄o. Í ni b̄ɛɛb̄ei si na iyi í j̄d̄ wa bi ku mà na mii í j̄d̄ zamaau wa d̄s̄ siɛ anu. ²⁵ Iyi à ði P̄olu à waa bi a c̄ãa n̄j̄o í bee inɛ ngboi sooge n̄ja iyi í wa b̄eu í ni, ì n̄ɛ kp̄ãa í c̄ãa in̄ei Romu tit̄ã i b̄ei i ceaa kiiti? ²⁶ Iyi inɛ ngboi sooge n̄j̄au í gb̄o ideu í koo í s̄õ inɛ ngboi igũu í ni, b̄ɛirei aa ce. M̄ɔ̄k̄ɔ̄u in̄ei Romui. ²⁷ N̄j̄o inɛ ngboi igũu í naa bi P̄olu í b̄ɛɛɛ í ni, aw̄ɔ̄u in̄ei Romui? N̄o P̄olu í ni, oo. ²⁸ N̄j̄o inɛ ngboi igũu í ni, amu n̄ s̄ã f̄iaí j̄iida j̄iida n̄ b̄ei n̄ j̄ɛò in̄ei Romu. N̄j̄o P̄olu í j̄ɛaa í ni, amu, b̄ɛɛb̄ei à b̄im. ²⁹ N̄j̄o gbak̄ã inɛ n̄ja iyi à waa bi a c̄ãau à j̄d̄, domi n̄j̄o í mu baa inɛ ngboi igũu tak̄ɛ do iyi í gb̄o P̄olu tak̄ɛ in̄ei Romui n̄o wee n̄j̄u í j̄d̄ à ð̄u do sesee wo.

À b̄oð P̄olu bi igb̄ei woo kiiti n̄ja

³⁰ Inɛ ngboi igũu í bi n̄j̄u ku mà kam kam mii iyi í j̄d̄ Zuifu n̄j̄au à waa yɛ taalei P̄olu. Na n̄j̄o í j̄d̄ iju kumáɛ í j̄d̄ à f̄ũu, n̄o í ni inɛ ngboi woo wee Ilaāñ n̄ja do igb̄ei woo kiiti n̄j̄au fei a t̄ɔ̄t̄ɔ̄ wa. N̄o í b̄oð P̄olu waju n̄ja.

23

¹ P̄olu í k̄ãsi inɛ n̄ja iyi à t̄ɔ̄t̄ɔ̄u iju n̄o í ni, in̄ɛ kpaasim n̄ja, id̄ɔ̄m kaa yɛ taalem domi n̄ ce kuwɛɛm nii dee dee si waju Ilaāñ hee do nnyi fei. ² N̄j̄o Ananiasi woo wee n̄lau, í s̄õ inɛ n̄ja iyi à waa leek̄i bi P̄oluu í ni a c̄ãa si gɛlɛɛ. ³ N̄o P̄olu í buu í ni, Ilaāñi

á cãε, awɔ idī fūfū *! Ì buba ì waa kiitiim si woodai Moizi, nɔ ì kua wooda má ì ni a cãm. ⁴Ŋɔi inε ŋa iyi à waa leeki kɔkɔεu à ni, woo wee nlai Ilaaɔi ì yɔkɔ ì waa bu bεεβε? ⁵Ŋɔi Pɔlu í ni, kpaasim ŋa, n kù mà mà woo wee nlai. Ñ mà iyi kukɔi idei Ilaaɔ í ni, i màà ya fɔ taalei ilu iri nŋε ŋa.

⁶Pɔlu í mà si igbeu inε gɔ ŋa Sadusi ŋai, inε gɔ ŋa mɔ Farisi ŋai. Ŋɔi í fɔ ide hee lele si igbeu í ni, inε kpaasim ŋa, amuu Farisii, inε iyi Farisi ŋa à bí. Ì waa kiitiim ŋai si na iyi í jɔ ñ dasi naanε iyi iku ŋa aa na a jī hai si bale. ⁷Iyi í fɔ bεεβε gbakã, ŋɔi Farisi ŋau do Sadusi ŋau à waa ce kakɔɔ nɔ igbeu í kpɛ minji. ⁸Sadusi ŋa à ya ni iku ŋa a kaa jī hai si bale, amaleka do hunde mmu gɔ ŋa mɔ a kù wεε, amma Farisi ŋa à jesi iyi mii ŋau be fei í wεε. ⁹Nɔ wakata í dede si anini nŋa à waa jā do gbugbã, nɔ Farisi woo kɔ inε ŋa si wooda gɔ ŋa à ni, a kù ye taalei mɔkɔu. Yooi í mà mà amaleka gɔi walakɔ hunde mmu gɔi í sɔɔ ide.

¹⁰Ŋɔi kakɔɔu í la ntɔ ntɔ hee njo í mu inε ngboi igūu jiida a màà na a ga arai Pɔlu. Nɔ í ni sooge ŋau a koo a gbã Pɔlu wa a nyiðε inɔ ileu.

¹¹Idū ajɔ nŋu Aɔ Lafɛε í naa í sɔ Pɔlu í ni, màà mɔngɔ munya. Si bei ì jεem sɛɛda Zeruzalemu ihɛ, bεεβε mɔi aa jεem sɛɛda Romu má.

À waa de Pɔlu ku kpa

¹²Iju kumáε daadaakɔ ŋɔi Zuifu ŋau à ce anu akã nɔ à ceekpe à ni aŋa a kaa jε hee má jε a mɔ bii kù jε à kpa Pɔlu sisi. ¹³Aŋa iyi à ce anu akãu à re baa

* **23:3** awɔ idī fūfū bi Zuifu ŋa arabui. Bi tu ŋa inɔ ilei à ya si inε ŋa nɔ à ya teese anyii ileui jiida. Amma inɔ ileu takæ konkombii í ya maa nu. Bii à nia inε idī fūfū í ye bei ilu muafitii à waa kpoo.

anya ciiji. ¹⁴ Nɔi à koo à ba inɛ ngbo na do inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ na u à sɔ na à ni, à ceekpe iyi a kaa ka tie ngɔɔ bii kù je à ba à kpa Pɔlu sisi. ¹⁵ Na nɔu, à bi inɛ do igbei woo kiiti na u i koo i sɔ inɛ ngboi igũu ku naaɔ Pɔlu wa bi tu ne, nɔ ku jɔ bei ì waa bi i teese i cɔ yaasei ideeu má na. Awa aa ka ce sɔlu ka kpa hee ku maa to wa be.

¹⁶ Amma ama inɛmɔkɔi weɔi Pɔlu í gbɔ à waa fɔ ide i zambau. Nɔi í koo í lɔ ide i sooge na u nɔ í sɔ Pɔlu ideu. ¹⁷ Nɔi Pɔlu í kpe inɛ akai inɛ ngboi sooge na u í sɔ í ni, bɔɔ ama awaasũ ihẽ bi inɛ ngboi igũu domi í ne ide gɔ iyi á sɔ. ¹⁸ Nɔi inɛ ngboi sooge na u í bɔɔ awaasũu bi inɛ ngboi igũu, nɔ í sɔ í ni, Pɔlu inɛi piisɔu í kpem nɔ í tɔm n naaɔ awaasũu ihẽ wa bi titɛɛ, domi wa bi ku sɛ ide gɔ. ¹⁹ Nɔi inɛ ngboi igũu í mu awai awaasũu í bɔɔɛ kɔkɔɛ í beɛ í ni, ide mii ì waa bi i sɔm. ²⁰ Nɔi í ni, Zuifu na à ce anu akã à tɔɛ ala i bɔɔ Pɔlu bi igbei woo kiiti na u, nɔ ku jɔ bei à waa bi a teese a cɔ yaasei ideɛ má. ²¹ Amma maà ti i gbɔ ide nɔu, domi à re baa anya ciiji inɛ na iyi à waa siaa kpãa ku ba a muu. Nɔ anya fei à ceekpe à ni anya a kaa je a kaa mɔ bii kù je à kpa. Baa nsei à tã sɔlu a coo. Awɔ akai à waa degbe i jɔ ku naa wa. ²² Nɔi inɛ ngboi igũu í ni, maà sɔ inɛ gɔ i ni ì sisiim ideu ihẽ má. Nɔ í jɔ awaasũu í ne.

À bɔɔ Pɔlu bi Felisi ilu ilɛ

²³ Nɔi inɛ ngboi igũu í kpe inɛ ngboi sooge minji gɔ na í sɔ na í ni, i tɔtɔ sooge ciɔ minji a bɔ Sezaree do masa kitaɔ fɛɛwa do ilu kakaa na anya ciɔ minji i ce sɔlu i dasi kpãa isɔ mɛɛsai ale na. ²⁴ Nɔ i dia aci na gaayi nɔ i so Pɔlu i koode bi Felisi ilu ileu baani. ²⁵ Iyi í fɔ beɛbe í tã nɔi í kɔ tia má í ni, ²⁶ amu Kolodu

Lisiasi, n̄ wa n ceε fɔɔ, awɔ Felisi ilu ile ilu beεε nla nla. ²⁷ Mɔkɔu ih̄ wee n̄ jò à naaðe wa bi tεε. Zuifu ηa à muui à waa bi a kpaa. Iyi n̄ mà iyi inei Romui ηɔi n̄ koo do soogem ηa nɔ n̄ gbaa. ²⁸ N̄ bi n mà na mii í ce à waa ye taaleε. Na n̄ηu, n̄ bɔðe si wajui igbei woo kiiti n̄ηa. ²⁹ Hai bei n̄ yɔɔ iyi à waa ye taaleεi na wooda n̄ηa amma kù ce ngɔɔ iyi í to a dasie piisɔɔ mɔm hee ma je a kpaa. ³⁰ Si anyie n̄ gbɔ iyi Zuifu ηau à ce anu akã ku ba aηa a kpaa, ηɔi gbakã n̄ jò à naaðe wa bi tεε. Nɔ n̄ s̄ inε ηa iyi à waa ye taaleε a naa a fɔ ide n̄ηa si wajue.

³¹ Iyi í kɔ tiau í tã nɔ í soo í na sooge ηau. N̄ɔi sooge ηau à ce bei í s̄ ηau fei, à so Pɔlu idũu à bɔðe hee Antipatisi. ³² Iju kumae ηɔi sooge ηau à nyi bi ileu nɔ masa ηau à waa bɔð Pɔlu bi Felisi ilu ileu. ³³ Iyi à to Sezaree gbakã ηɔi à naa tiau nɔ à nyisie Pɔlu. ³⁴ Iyi í cio tiau í tã ηɔi í bee Pɔlu hai bii í naa. N̄ɔi Pɔlu í ní hai ilei Silisii. ³⁵ Nɔ Felisi í ni, awɔi aa sisiim ideε bii woo ye taaleε ηau à to wa. Nɔ í ni a dasi Pɔlu kpas̄i amanlu Herodu.

24

Zuifu ηa à má Pɔlu ide

¹ Iyi í ce ajɔ miu ηɔi Ananiasi woo wee nlai Ilaaũu í bɔ Sezaree n̄ηu do inε ngbo gɔ ηa do woo mà wooda gɔ iyi à ya kpe Tεεtulu. N̄ɔi à bɔ bi Felisi ilu ileu à koo à waa fɔ taalei Pɔlu. ² N̄ɔi à kpe Pɔlu wa nɔ Tεεtulu í lɔsi ide ku fɔ wa yeð taaleε wa ni, awɔ Felisi ilu beεε nla, à nε laakai ku sũ ntɔ ntɔ do baakae. Ilu ku ye jiidae í jò ì kpaasi mii nkɔɔ na aranfãanii ile nwa. ³ À jesi mii iyi ì waa ce fei bii fei si waati kãma fei do saabu jiiida. ⁴ A kù bi ka kpa waatie amma à

waa tɔɔe i cɔ wa do iju jiida nɔ i gbɔ ide keeke iyi à neu ihẽ. ⁵ À ye iyi məkəu ihẽ ilu naanaui, nɔ í ne kòsi si aninii Zuifu ɲa si andunyaui ihẽ fei. Nɲui í je ine ngboi kpãai Aã ku tɔɔ ɔɔ iyi à ya kpe inei Nazareti ɲa. ⁶ Í de kpãa məm ku riisiò kpasɛi Ilaaɔu. Nɲui í jò à muu. [À bi ka kiitie do wooda nwa. ⁷ Amma Lisiasi ine ngboi igũu í naa í gbaa hai si awɔ nwa do gbugbã. ⁸ Nɔ í ni woo ye taalee ɲau a naa bi tee.] Awɔ takae beee ide, aa yɔkɔ i gbɔ ntɔi ideu si bii í jò à waa ye taaleeu.

⁹ Iyi Teetulu í fɔ beebe í tã nɔ Zuifu ɲa iyi à wa beu fei à ni ideu ntɔi.

Pɔlu í kɔ̀ò arae si wajui Felisi

¹⁰ Nɲi Felisi ilu ilɛu í tosi Pɔlu awɔ í ni ku fɔ ideɛ. Nɲi Pɔlu í ni, n mà iyi awɔi ì je woo ce kiitii ilɛu ihẽ hai ku kpe. Na nɲu, an kɔ̀ò aram do laakai ku sũ. ¹¹ Bii ì bee aa sɔe iyi kù re ajɔ maateeji wa iyi n bɔ Zeruzalemu Ilaaɔ ku gulea. ¹² Ine kãma kù yem bii n wa n ce kakɔ̀ do ine ɔɔ titã hee má je n kòsi ɲa ija si kpasɛi Ilaaɔ walakɔ̀ ile bii à ya ce kutɔ̀tɔ̀ ɲa ɲa walakɔ̀ si inɔ ilu ɲa. ¹³ Ide iyi à waa mám nɔu be nsei, nkãma kù wɛɛ iyi wa nyisi iyi ntɔi. ¹⁴ Amma ide akãi an jesi si wajuɛ, n wa n tɔ̀ Ilaaɔ Lafɛi bala nwa ɲa do kpãa iyi ine ihẽ ɲa à waa ni iboi. Do nɲu fei, n wa n jirima woodai Moizi ɲau do tiai walii ɲau fei. ¹⁵ N̄ dasi naane iyi Ilaaɔ á j̄i amane jiida ɲa do amane laalɔ̀ ɲa hai si bale, bei aɲa mɔ̀ à dasi naane. ¹⁶ Nɲui í jò amu mɔ̀ n wa n hanya ajɔ fei ku ba idəm ku maà ye taalem si wajui Ilaaɔ do si wajui ine ɲa.

17 Adō nkpō nkpōi í lō n kù bō Zeruzalemu. Si ajō gbeejiu ihēi n̄ koo be n̄ bō ku sobi inei ilem ŋa do fia nō n cea Ilaaō amua. 18 Si n̄ŋui à bam kpasēi Ilaaō be n̄ wa n ce bukii ara ku mām. Zamaa kāmā kù wa be, ija ku kōsi mō kù wa be. 19 Amma Zuifui ilei Azii gō ŋa à wa be. Á s̄ia aŋa taka n̄ŋa a naa a je seeda si wajue bii í je à ye sim taale gō. 20 Walakō jō ine ŋau ihē a fō taale iyi à ye sim si waati iyi à leekim si wajui igbei woo kiiti ŋau. 21 A kù ye taalem si nkāmā bii kù je si ide akāu ihē iyi n̄ fō hee lele n̄ ni iku ŋa aa na a j̄i hai si bale. Na ŋōi í jō à waa kiitim si wajue nnyi má.

22 Wee Felisi í m̄a yaasei kpāai woo dasi Jesu naane ŋa s̄āa s̄āa, ŋōi í s̄ō Zuifu ŋau í ni, i jō Lisiasi ine ngboi igūu ku to wa, ajō n̄ŋui an wūa ide n̄ŋeu. 23 Nō í s̄ō ine ngboi sooge ŋau í ni ku mu Pōlu titā, amma ku jō ku ne araε keeke nō kú ya jō kpaasie ŋa a ya naa a cōō nō a m̄āa gbōaa.

Pōlu í wa wajui Felisi do Dusila

24 Iyi waati í lō keeke ŋōi Felisi í naaò abo Zuifue gō wa, à ya kpoo Dusila. N̄ŋōi í ni a koo a kpe Pōlu wa. Iyi í to wa nō à waa desie it̄i si bei wa fō idei naane ku dasi si Jesu Kirisi. 25 Amma si bei Pōlu wa sisi n̄ŋa idei dee dee ku je do gaya do kiiti iyi wa naa, zigii Felisi í da nō í ni, aa yōkō i ne titā. Bii n̄ ba faya an kpee má. 26 Wee wa bi Pōlu ku mua n̄ŋu fia. N̄ŋōi í ce í ya maa kpoo kpaa kpaa aŋaò a maa fō ide.

27 Iyi í ce bei adō minji ŋōi Pōsiu Fesitu í na í s̄āsi agbei Felisi. Wee Felisi í jō Pōlu ile piisōō bei si na iyi í jō wa bi n̄ŋu ku ne beere bi Zuifu ŋau.

25

Pōlu í so kiitie í daa ilaalu n̄lai Romu si awō

1 Iyi Fesitu í to wa Sezaree, si ajɔ mɛɛsiaɛ í bɔ Zeruzalɛmu. 2 Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ɲau do Zuifu inɛ ngbo ɲau à koo à má Pɔlu ide bi Fesitu. 3 Nɔ à waa tɔɔɛ suuru ntɔ ntɔ ku ba kú jò Pɔlu ku naa Zeruzalɛmu. À waa bi Pɔlu ku naa Zeruzalɛmui si na iyi í jò à dɪ zamba ɲɲa aɲa a ba a kpaa kpãa. 4 Amma Fesitu í jɛ ɲɲa í ni Pɔlu í wa ile piisɔɔi Sezaree nɔ ɲɲu takai ɲɲu kaa kɛɛɛ ku nyi bɛ. 5 Na ɲɲu, í ni a jò ɲɲu do inɛ ngbo ɲɲa ɲa a koo bɛ nɔ bii í jɛ í ce taale ɔɔi á fɔ.

6 Fesitu kù re ajɔ mɛɛjɔ wala ajɔ mɛɛwa si inɔ ɲɲa nɔ í nyi Sezaree má. Iju kumáɛ nɔ í bɔ ile bi ku ce kiiti nɔ í ni a naaɔ Pɔlu wa. 7 Iyi Pɔlu í to wa ɲɔi Zuifu ɲa iyi à naa hai Zeruzalɛmu à kaakoɛ à waa máa ide laalɔ kugaabu nkpɔ nkpɔ nɔ nkãma kù wɛɛ iyi wa nyisi iyi ide ɲɲau ntɔi. 8 Nɔi Pɔlu wa kɔɔ araɛ í ni, n kù ce kurara ɔɔ si woodai Zuifu ɲa hee má jɛ si kpasɛi Ilaaɔ̃ hee má jɛ bi ilaalu nlai Romu. 9 Amma Fesitu wa bi ɲɲu ku nɛ bɛɛɛɛ bi Zuifu ɲau. Na ɲɔi í jò í bee Pɔlu í ni, ì bi i bɔ Zeruzalɛmu a ceɛɛ kiiti si wajum na irii ideu ihɛ? 10 Nɔi Pɔlu í ni, aawo. Bi ku kiitii ilaalu nlai Romui n wa ihɛ, ihɛi á sɪa a kiitim. N kù cea Zuifu ɲa kurara kãma, nɔ awɔ takae ì waa nɛ kumàsiɛ sãa sãa. 11 Bii n ce kurara walakɔ daa ɔɔ iyi í to a kpam n kaa n kɔ. Amma ide ɲa iyi à waa yɛ taalem siu ihɛ, bii kù jɛ ntɔ inɛ ɔɔ kaa yɔkɔ ku dasim awɔ. Na ɲɲu, n so kiitim n daa ilaalu nlau takae si awɔ. 12 Iyi Fesitu do inɛɛ ɲa à busi nje à tã, ɲɔi í sɔ Pɔlu í ni, si bei ì so kiitɛ ì daa ilaalu nlau si awɔ, bi tɛɛi aa bɔ.

À bɔɔ Pɔlu si wajui Agiripa do Berenisi

13 Iyi waati í ló keeke má, ηοi amanlu Agiripa do wec̄ie Berenisi à naa Sezaree Fesitu ku ce f̄o. 14 Si bei à waa kpε be ηοi Fesitu í s̄o amanluu idei Pɔluu í ni, ine gɔ í wa ih̄e, Felisi í jò à dasie piis̄o. 15 Iyi n̄ bɔ Zeruzalemu ηοi ine ngboi woo weei Ilaad̄ ηau do ine ngboi Zuifu ηau à naad̄ idee wa bi tom. Nɔ à tɔm n̄ ye taaleε ku ba aηa a kpaa. 16 Amma n̄ je nηa n̄ ni inei Romu ηa a ci ya jò a kpa ine bii kù je à kiitiε. À ya muaa waatii nηu do woo ye taaleε ηau a f̄o ide titã geleð gele. 17 N̄o aηa fei à naa ilu ih̄e. Si bei n̄ kù bi ku kpε má, ηοi iju kumáε n̄ kpe ηa bi ku ce kiiti nɔ n̄ ni a gbã Pɔlu wa. 18 N̄o woo ye taaleε ηau à dede sie amma a kù ye taaleε si ide laalɔ gɔ bei n̄ wa n̄ tamaau. 19 Idei kutɔi aηa taka nηai à waa ce si kakɔ, do idei m̄akɔ gɔ iyi í ku à ya kpoo Jesu. Amma Pɔlu í ni dim dim m̄akɔu í weε. 20 Amu n̄ biti beirei an kiiti ideu ih̄e. Na ηοi í jò n̄ bee Pɔlu bii í bi n̄ koo n̄ ceaa kiitii ideu Zeruzalemu. 21 Amma í so kiitiεu í na ilaalu n̄lau. Nɔ n̄ ni a dasie piis̄o má titã hee n̄ maa n̄ jò a kooðe bi tεε. 22 N̄o Agiripa í s̄o Fesitu í ni, amu takam n̄ bi n̄ gbɔ ide hai si gelei m̄akɔu. N̄o Fesitu í ni, ala aa gbɔ.

23 N̄o iju kumáε Agiripa do Berenisi à naa bi ku ce kiitiu do jirima jiida, ηοi ine ngboi sooge ηa do ilu beereí ilu ηau à too ηa wa. N̄o Fesitu í ni a naad̄ Pɔlu wa, nɔ à naae wa. 24 Iyi Pɔlu í to wa ηοi Fesitu í ni, to, awɔ amanlu Agiripa do iηe iyi ì wa ih̄e fei ηa, Pɔluu wee. Na iriei Zuifu ηau fei à naa bi tom waati iyi n̄ bɔ Zeruzalemu, nɔ à nyi wa bitom ih̄e má, à waa la à ni kù s̄la a jòo si hunde. 25 Amu n̄ kù ye sie taale kãma iyi í to a kpaa. Amma si bei nηu takae í so kiitiu í daa ilaalu n̄lau si awɔ ηοi í ce n̄ ni an jò a kooε bi tεε. 26 Do nηu fei, n̄ kù ye sie ide baa icu akã

iyi an ceaò ilaalu nlau tia. Na nɔi í jò ò naae wa si wajui inɛ fei. Iyi í re mòm ò naae wai si wajui awɔ amanlu Agiripa, i cɔ yaasei ideu ku ba n ba iyi an kɔ. ²⁷ Kù nɛem yaase n sambaa inei piisɔɔ gɔ nɔ n kù sisiaa taale gɔ iyi í ce.

26

Pɔlu wa kɔð arae si wajui Agiripa

¹ Nɔi Agiripa í sɔ Pɔlu í ni, i nɛ kpãa i fɔ ide i kɔð arae. Nɔi Pɔlu í wu awɔ lele nɔ í lɔsi ku kɔð arae í ni, ² awɔ amanlu Agiripa, inòm í dɔ do bei an fɔ ide nnyi n kɔð aram si wajue si ide ɲa iyi Zuifu ɲau à waa màm nɔu fei. ³ Ñ mà iyi ò mà dedembai Zuifu ɲa sãa sãa do idei kakɔɔ ɲɲa. Na nɔi í jò ò wa n tɔɔe i gbɔ idem do laakai.

⁴ Zuifu ɲau fei à mà kuwɛem hai waati iyi ò wɛɛ awaasũ. À mà iyi Zeruzalemu bei ò jɛ ama bi dimii inem ɲa. ⁵ À màm hai ku kpɛ. Na ɲɲu, bii à bi aa yɔkɔ a jɛem seeda iyi si kpãai Farisi ɲai ò la, aɲa iyi à re ine fei si kpãai Ilaaɔ ku tɔɔ nwa. ⁶ Nɔ nsei à waa kiitiim si na iyi í jò ò wa n cɔ kpãai kuwã iyi Ilaaɔ í cea bala nwa ɲa. ⁷ Kuwãui dimi maateeji nwa ɲau mɔ fei à waa cɔ kpãae. Na nɔi í jò à waa cea Ilaaɔ ice do himma aleð daakɔ. Amanlu, kpãau be iyi ò wa n cɔ ɲɲui í jò Zuifu ɲau à waa màm ide. ⁸ Beirei í ce inɛ Zuifu ɲa i ci ya yɔkɔ i dasi naane ɲa iyi Ilaaɔ á jì iku ɲa.

⁹ Amu takam ò tamaa í sɔi wo n dede kpãa baa yooma fei bei an ce n ganjiò idei Jesu inei Nazaretu. ¹⁰ Beɛbei ò ce Zeruzalemu. Inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa à nam gbugbã n muò woo dasi Jesu naane nkɔɔ n dasi ɲa piisɔɔ. Bii à bi a kpa ine gɔ mòm amu takam

n̄ ya n wa sii. ¹¹ Tuuba nkp̄o nkp̄o n̄ ya n maa n kp̄ã
 ña ijui ile bii Zuifu ña à ya ce kut̄t̄t̄o ñña ña fei ku
 ba n tilasi ña a k̄osi idei Jesu. N̄ ya n maa n mu ña
 do id̄ok̄ã hee kaa kaa, n̄ ya n b̄o hee do si ilu mmu
 ña fei n koo n kp̄ã ña iju.

P̄olu wa f̄o ide i d̄o ku kpaasiε
 (C̄o IWB 9:1-19; 22:6-16)

¹² N̄oi P̄olu í ni m̄á, b̄εεbei in̄ε ngboi woo weei Ilaaḏ
 ña à ȳoḏaam n b̄o Damasi do yiiko ñña. ¹³ Amanlu,
 zakai das̄a si kp̄ãau n̄ ȳε inya kumá í naa hai lele í
 bii wa, amu d̄o in̄ε ña iyi à waa sim. Inya kumá í
 re baa inya kumá inunu. ¹⁴ N̄oi awa fei à cuku ile,
 n̄ n̄ gb̄o imu ḡo wa bam ide ku f̄o do feei Ebeε wa ni,
 S̄olu, S̄olu, na mii í ce ì ya maa kp̄ãm iju. Á gaabue
 i k̄o sim bei í ya gaabua ket̄ε kombo iyi wa jabu na
 goloi laf̄εε. ¹⁵ N̄o n̄ bee n̄ ni, aw̄oi yoo Laf̄εε. N̄o í ni,
 amui Jesu iyi ì ya maa kp̄ã ijuu. ¹⁶ N̄sei, dede i leek̄i.
 N̄ naa siεi n cicaε i je woo ce ic̄em, n̄o i je seεdai mii
 ña iyi ì ȳε t̄ã do iyi aa nyi i ȳε m̄á waati iyi an naa siε.
¹⁷ N̄ cicaei hai si in̄ei Izireli ña do hai bi dimi mmu
 ña n̄ n̄ wa n b̄εε bi tu ña ¹⁸ i c̄í ñña iju. N̄ wa n b̄εε bi
 tu ñai ku ba a sinda hai si ilu kuku a l̄o si inya kumá,
 n̄o a sinda hai si gbugb̄ai Seetam a naa bi Ilaaḏ. An
 b̄εε bi tu ñai ku ba a dasim naan̄ε n̄o Ilaaḏ ku kpa
 dulum du ña n̄o a na a je tubu do in̄ε ña iyi í cica à je
 t̄εε.

P̄olu wa f̄o ide i ic̄εε

¹⁹ N̄oi P̄olu í ni m̄á, amanlu Agiripa, na ñoi í ce n̄
 wa n jirima kuȳε iyi í naa hai bi Ilaaḏu. ²⁰ Sinte tit̄ã
 n̄ ce waazo Damasi, si anyiε n̄o n̄ ce Zeruzalemu do
 si ilei Zudee fei do bi dimi mmu ña. N̄ s̄o ña n̄ ni a

kpaasi idɔ a sinda si Ilaaɔ, nɔ a ce ice iyi á jò a ye si nja iyi à kpaasi idɔ. ²¹ Na nɔi í ce Zuifu njaɔ à mum hai kpasɛi Ilaaɔ à waa de ku kparam. ²² Amma Ilaaɔi í nyam hee do nnyi fei nɔ n̄ wa ih̄e n̄ wa n̄ je sɛɛda si wajui amanɛ nja hai keeke do nla fei. N kù wa n̄ fɔ ide gɔ bii kù je iyi Moizi do walii nja à ni á na ku ceu baasi. ²³ Mii iyi à ni á na ku ceu nɔi í je Kirisi á na ku ye ijuukpã nɔ kù je inɛ sinte iyi á j̄i hai si bale nɔ ku sisi idei inya kumá bi Zuifu nja do bi dimi mmu nja.

Pɔlu í s̄ Agiripa ku dasi Jesu naanɛ

²⁴ Si bei Pɔlu í sisi yaasei ideɛ beɛbe nɔi Fesitu í la hee lele í ni, Pɔlu, ì waa s̄m̄ui. Mà cio nla ku ceɛi í dasiɛ s̄m̄u. ²⁵ Amma Pɔlu í ni, n kù je s̄m̄u Fesitu, awɔ ilu beɛɛu. Ide iyi n̄ wa n̄ fɔu dei í je ntɔ, nɔ wa too kpãa. ²⁶ Amanlu Agiripa í nɔ í mà yaasei ideu. Nɔi í ce n̄ wa n̄ fɔ ideu do laakai ku s̄ si wajue si na iyi í jò n̄ mà kãmaɛ kù manjia, domi ideu kù ce si asii. ²⁷ Awɔ amanlu Agiripa, ì dasi idei walii njaɔ naanɛ mbe? N̄ mà s̄a s̄a iyi ì dasi naanɛ. ²⁸ Nɔi Agiripa í s̄ Pɔlu í ni, debei, si waati keekeu ih̄e ì waa tamaa aa cem inɛi Kirisi? ²⁹ Nɔi Pɔlu í jeaa í ni, n̄ wa n̄ tɔɔ Ilaaɔ ku jò i ye bei amu, bii á ce n̄ sei, bii í nɔ í je á kpe m̄oi. Ku maà je baa awɔ akã, amma hee do inɛ nja iyi à waa de it̄i si idem nnyiu ih̄e fei. N̄ bi inɛ m̄o í ye bei amu amma ku maà je a da nɔje si kpenkpen bei à daam siu ih̄e.

³⁰ Iyi Pɔlu í fɔ beɛbe í tã nɔi amanluu do ilu ileu do Berenisi do inɛ nja iyi à wa bi tu njaɔ fei à dede ³¹ à fita hai inɔ ileu. Iyi à waa fita nɔi à s̄ nje à waa ni, inɛu be kù ce daa kãma iyi í to a muu piis̄ɔ hee má je a kpa. ³² Nɔi Agiripa í s̄ Fesitu í ni, bii m̄okɔu

kù so kiitiu ku daa ilaalu nlai Romu si awə wo aa ka yəko ka jəə.

27

À waa bəò Pəlu Romu

¹ Waati iyi à dasi idə ka bə ilei Itali do akəi inyi nɔi à so Pəlu do inei piisəə gə nɔ à daa inɛ ngboi sooge gə iyi à ya kpe Juliu si awə. Nɔu mə wa jɛ inɛ ngbo si inə wuai soogei Romu nɔ iyi à ya kpe ti ilaalu Ogusitu.

² À lə akəi inyii Adamiti gə iyi wa bə ikpa ilei Azii, nə à nɛ. Nə inei Masedəni gə iyi í naa hai Tesalonika í wa inə nwa à ya kpoo Aritaaki. ³ Iju kumáe nə à to Sidəə. Nɔi Zuluu í cea Pəlu jiida í jə í koo í yɛ kpaasie nɔ ku ba a muaa mii iyi í bi. ⁴ Iyi à nɛ hai be nɔi fufu nla gə wa ko nɔ wa, nɔui í jə à too do icei gungum gə iyi à ya kpe Sipu. ⁵ Nɔi à kua inyi dūdūu ikpa ilei Silisi do Panfili nə à to wa Mira si ilei Lisi. ⁶ Ilu bei, inɛ ngboi soogeu í yɛ akəi inyii Alesandiri gə iyi wa bə ikpa ilei Itali nə í dasi wa bɛ.

⁷ Iyi à nɛ, ajə nkpə nkpə kpɛle kpɛlei à ce à waa koo do wahala nla nla nə à to kəkəi ilu gə iyi à ya kpe Sinidi. Si bei fufu nlau wa ganji wa waju ku bə, à yàa à bə ikpa gungum gə iyi à ya kpe Kɛɛti. Iyi à waa koo, à tooi do ikpa icei gungum nəu kəkəi ilei Saməneeí domi fufuu kù la do ikpa bɛ. ⁸ Nə à lə bɛ do kookaai nla nla nə à to bi ku leekii akəi inyi iyi à ya kpe Ku Sia kəkəi Lasee.

⁹ Waati sisəi à ce bɛ hee inɛ nɔ à dī anu à tã, nə waju ku bə nwa í jɛ mbirisi nla nla domi waatiu í ya gaabu do akəi inyi. Na nɔi í jə Pəlu í sə nɔ í ni, ¹⁰ inɛ kpaasim nɔ, n̄ yɛ ilu ku bə nwau á gaabu, á nɛ mbirisi do muse. Aso nwa nɔ do akəi inyi takəe fei

á ce nfe, nɔ awa taka nwa ka ku. ¹¹ Amma ine ngboi sooge ηau wa gbɔ ideɪ woo mu akɔu do ine iyi í ne akɔu takæ í re ti Pɔlu. ¹² Wee bi ku leekɪ akɔi inyi ηau kù sɪa a leekɪ bε sukui kpaa. Nɔi í jò ine nkpɔ nηa í dasi idɔ í ni ka mɔsi waju ka to Fenisi tengi bii bi ku leekɪ akɔi inyii gungum ndii Keretiu í wa. Bi ku leekɪ akɔi inyi do ikpa nunui aε cingaa do cingai wa cɔ. Bei à bi a wa sukui fufuu.

Fufu nla gɔ í dede si tenku

¹³ Nɔi fufu fεfεfε gɔ í dede hai ikpa awɔ cangai kpãai inunu ηɔi ine ηau à tamaa bei isεeneɪ aηau á cei si bei aηa à bi. Nɔi à fa mii ku leekɪ akɔu wa hai inɔ inyi à bɔ waju nɔ à waa too kɔkɔi gungum ndii Kereti. ¹⁴ Amma iyi í ce sãa fufu nla gɔ iyi à ya kpe Erakilɔ́ í dede do gbugbã hai geeteɪ gungum nɔu wa. ¹⁵ Nɔi í tale akɔu wa hee à mɔngɔ ku jò akɔu ku ne dee dee nɔ à jòɔε í neò wa bii í bi. ¹⁶ Nɔ à koo à lɔ kɔkɔi gungum keeke gɔ be iyi à ya kpe Koda. Gungum nɔui í jò fufuu í tia. Do nηu fei ka bei ka so akɔi inyi keeke iyi í je ti faabau ka dasi inɔ akɔi inyi nlau à wahala ntɔ ntɔ. ¹⁷ Iyi à dasi à tã ηɔi woo ce ice si inɔi akɔi inyi ηau à dɪ akɔi inyi do ikũ ηa. Nɔ à fũ ikũi acɔε, nɔ à jò fufuu í bɔò ηa bii í bi si na iyi í jò à waa ce njo a maa na a dasi sãai Libi. ¹⁸ Iju kumáε si bei fufuu wa cã wa do gbugbã ηɔi à lɔsi asoi akɔi inyi ku wà ku dasi inɔ inyi. ¹⁹ Iju kumáε má à wasi nyauɪ akɔi inyi takæ ku wà ku sɔsi inɔ inyi do awɔi awa taka nwa. ²⁰ Ajɔ nkpɔ nkpɔi à ce inunu kù fita hee má je andaiya ηa nɔ fufu nla gɔ wa ce, a kù tamaa ma aa ka fita si.

²¹ Hai kukpε a kù je. Nɔi Pɔlu í dede í leekɪ si anini nηa í ni, inε fei, bii ì je idem ηa wo a kaa ka ne hai

Keretɪ nɔ a kaa ka yɛ mbirisi do museu ihẽ. ²² Amma nsei n̄ wa n tɔɔ ɲɛ, i jò laakai ɲɛ ku sũ domi kãma ɲɛ gɔ kaa ce nfe bii kù je akɔi inyiu ɲɲu akã. ²³ N̄ mà bɛɛbei si na iyi í jò Ilaaɔ, ɲɲu iyi n̄ je tɛɛ, n̄ wa n ceaa icɛu, amalekaɛ í naa sim idũ ana ²⁴ í ni, Pɔlu, maà ce ɲjo. Kù nɛ bei aa ce iyi i kù leekɪ si wajui ilaalu nlai Romu. Nɔ wee, inɛ ɲa iyi inɛɔ ɲa ì wa inɔ akɔu fei, Ilaaɔ í yɔɔda ɲɲai a baɛ ku wɛɛ. ²⁵ Na ɲɲu, inɛ fei, i fũ ara ɲɲɛ, domi n̄ wa n naanɛ ideɪ Ilaaɔu. Bei í sɔm nɔu á ceɪ. ²⁶ Amma akɔi inyiu á cuku kɔkɔi gungum gɔ ku legɛ.

²⁷ Si idũi ajɔ maatɛɛsiaɛ ɲɔi fufu nla gɔ wa tale wa si antai tenku bii à wa iyi à ya kpe Mediteraneu. ɲɔi zakai idũ lajau woo ce icɛi akɔi inyi ɲau à tamaa bei à maai ilei. ²⁸ ɲɔi à dasi mii gɔ inɔ inyi à wã kujji isae nɔ à ba í to mɛɛtu kuntaa do mɛɛje. Iyi í kɔɔsi keeke nɔ à sɔsi má nɔ à ba í ce mɛɛtu kɔnfia do mɛɛjo. ²⁹ À waa ce ɲjo a maa na a gamɔ do kuta ɲa, na ɲɔi í ce à sɔsi mii ku leekɪ akɔi inyi ara mɛɛ do anyii akɔu ku ba ku leekɪɛ nɔ à waa degbe iju ku má n̄ya. ³⁰ ɲɔi woo ce icɛi akɔ ɲau gɔgɔ ɲa à waa de bei aa ce a sa do ile. Na ɲɔi í jò à kita akɔi inyi keeke iyi í je ti faabau si inyiu ku ba inɛ ɲa a tamaa bei à waa bɔ ku d̄i mii ku leekɪ akɔu si wajuei. ³¹ Amma Pɔlu í sɔ sooge ɲau do inɛ ngbo ɲɲa í ni, bii inɛ ɲau ihẽ a kù buba sɛɛ inɛ taka ɲɲɛ i kaa ba faaba ɲa. ³² ɲɔi sooge ɲau à bu ikũi akɔ keekeu nɔ à jò í mile si inyiu.

³³ Si bei à waa degbe iju kumáu ɲɔi Pɔlu í tɔɔ aɲa fei a je. Í ni, ajɔ maatɛɛ wai ihẽ ì waa de kpãai faaba ɲa i kù nɔ i kù je ngɔgɔ ɲa. ³⁴ N̄ wa n tɔɔ ɲɛ i je na faaba ɲɲɛ. Ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ɲɛi, baa ntoɪ irii inɛ akã ɲɲɛ kaa da ku nyɔ. ³⁵ Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã ɲɔi í so

pɛɛ í saabu Ilaaḏ si wajui aṅa fei nɔ́ í bububue í lɔ́si ku jɛ. ³⁶ Nɔ́i aṅa fei à fũ ara nṅa à wasi ku jɛ. ³⁷ Awa iyi à wa si inɔ́i akɔ́i inyiú à wɛɛi amanɛ cɔ́o minji do kitaḏ fɛɛwa do mɛɛfa. ³⁸ Iyi aṅa fei à jɛ à yo nɔ́i à wa iyafũ nṅau à sɔ́si inɔ́ inyiú ku ba akɔ́u ku fɛɛ.

Akɔ́i inyiú í lɛgɛ

³⁹ Iyi iju í má nɔ́i à nyɔ. Woo ce ice si akɔ́i inyi nṅau a kù mà inyau, amma à ye waawaa gɔ́ í nɛ sãa, nɔ́ à dasi idɔ́ a bɔḏ akɔ́u bɛ bii aa yɔkɔ́. ⁴⁰ Nɔ́i à bu ikũ ku leekɔ́ akɔ́u à jɔ́ í mile. Si waati akãu nɔ́ inɛ gɔ́ nṅa à fũ ikũ iyi à ya diḏ falafili nṅau. Nɔ́ à dede acɔ́u lele ikpa wajui akɔ́u ku ba fufu ku taleɛ ikpa waawaa. ⁴¹ Amma à kãsi geetei sãa gɔ́ do gbugbã nɔ́ à mɔ́ngɔ́ ku lɔ́. Nɔ́ wajui akɔ́u í gũ ilɛ si sãa à mɔ́ngɔ́ ku wuɛ, nɔ́ kucãi inyi nlau í tale fitii akɔ́i inyiú do gbugbã í lɛgɛɛ.

⁴² Nɔ́i sooge nṅau à dasi idɔ́ aṅa a kpa inɛi piisḏo nṅau fei ku ba a maà na a wà a sa. ⁴³ Amma inɛ ngboi sooge nṅau í bi ku faaba Pɔ́lu. Na nɔ́i í ce í ganji nṅa. Í ni inɛ nṅa iyi à mà àwà a cua a kua ice. ⁴⁴ Nɔ́ inɛ nṅa iyi à gbe a gũ kpatakui akɔ́u walakɔ́ kpalaɛ nṅau a kuaḏ ice. Bɛɛbɛi inɛ nṅau fei à kuaḏ ice baani.

28

Pɔ́lu í wa Malitu

¹ Iyi awa fei à to gungum bɛ baani à mà iyi inyau Malitui à ya kpoo. ² Inɛi Malitu nṅau à mu wa do kubi jiiḏa. À ko nwa ina nla nla awa fei à naa à nyia si na iyi í jɔ́ iji wa rɔ́ nɔ́ tũtũ wa ce. ³ Nɔ́i Pɔ́lu í so jii kambo í dasi ina. Asee njo wukuku gɔ́ í wa si bɛ. Iyi í gbɔ́ inya gbãa nɔ́i í fita í wenwee si awɔ́ɛ. ⁴ Iyi inɛi ilu nṅau à ye njou si awɔ́i Pɔ́lu nɔ́i à sɔ́ nje à waa ni, kam

kam məkəu ihē woo kpa inei. Baa do iyi í fita hai si wahalai inyiu ihē fei, iwē ŋa aa kiitie nɔ a kaa jò ku wεε. ⁵ Amma Pəlu í gbugbā njou si ina kù nɔ kù gbɔ ara kuro kāma. ⁶ Njoi ine ŋau à waa cɔɔ mà arae á na ku wu walakɔ mà á na ku ku. Amma à kpe be nɔ nkāma kù ce nɔ à kpaasi ide à ni inεeu ihē iwē nla nla gɔi.

⁷ Wee kəkoi inyau kpasēi məkɔ gɔ í wa be, məkoui í je ilaalui gungum nɔu, à ya kpoɔ Pubilusi. Í gba wai jiida jiida à ce ajɔ mεeta si kpasēε. ⁸ Wee baεε kù waa ne baani, wa ce ara gbāa do bambannu. Njoi Pəlu í bɔ ile bii wa sūu í koo í ceaa kutɔɔ í le sie awɔ nɔ í ba iri. ⁹ Si anyii nɔu, à naaɔ bɔɔ mmu gɔ ŋa wa má nɔ à ba iri. ¹⁰ Njoi ine ŋau à jirima wa ntɔ ntɔ. Iyi awaati í to à waa bi ka ne njoi andi bukaatai mii iyi à bi fei ine ŋau à mu nwa.

Pəlu í to Romu

¹¹ Cukpa mεetai à ce be à bei à lɔ akoi inyii Alesandiri gɔ à ne. Nɔu mɔ gungum bei í leekɪ sukui kpaau. Akəu í ne nyindai iwē Sika ŋa *. ¹² Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Sirakusi nɔ à sū be idū mεeta. ¹³ Si anyiε njoi à dede hai be má à bɔ Rezio. Iju kumáε nɔ fufu gɔ í dede wa hai ikpa awɔ cangai kpāai inunu wa tale wa í jò à to Puzəli si ajɔ minjisiaε. ¹⁴ Njoi à ye kpaasi woo dasi Jesu naane gɔ ŋa be nɔ à ni ka ce azuma akā bi ti aɔa. Bεεbei isεene nwau í ce à bei à toɔ Romu. ¹⁵ Njoi kpaasi woo dasi Jesu naane ŋa iyi à wa Romuu à gbɔ baau nwa nɔ à naa kuko nwa hee kəkoi ajai Apiusi. Nɔ ine gɔ ŋa mɔ à kò wa bi ku soi

* **28:11** iwē Sika ŋa Iwē Sika ŋau à ya kpe Kasitɔɔ do Polusi. Nyinda nɔai ilu akoi inyi ŋau à masi akɔ nɔau ku ba ku je woo degbe nɔa.

ine njoo na iyi à ya kpe Ile Mæeta. Iyi Pølu í ye na naì laakæ í sú í wasi Ilaað ku saabu. ¹⁶ Iyi à to Romu naì à jò Pølu í ne ilee ikā. Nə sooge gə í ya maa degbeε.

Pølu í ce waazo Romu

¹⁷ Iyi í ce zakai ajə mæeta naì Pølu í kpe ine ngboi Zuifui Romu nau. Iyi à tətəə à tã naì í ni, inε kpaasim na, Zuifu na iyi à wa Zeruzalemu à mum à koo à na inei Romu na n kù bei n kù raraan zamaau si nkāma, n kù nə n kù kəsi dedembai bala nwa na. ¹⁸ Inei Romu nau à cə yaasei ideu nə à bi a jəm domi a kù ye sim kurara kāmā iyi í to a kpam. ¹⁹ Amma Zuifu nau a kù je ideu naì í ce n so kiituu n daa ilaaluu n lai Romu si awə, baa do iyi n kù bi n ye taalei inei dimim na. ²⁰ Na naì í jò n tətəə ne n sɔ ne do yaaseε. Inε na à daam si kpenkpem nii na inε iyi inei Izireli na à waa cə kpāæu. ²¹ Naì à sɔə à ni, a kù ye tia kāmā iyi à ce wa hai ilei Zudee na irii ideε, a kù nə a kù ye inε kāmā iyi í naaə ide laalə wa hai be na iriε. ²² Amma awa taka nwa à bi ka gbə iyi í wa idəε, domi à m à bii feii à ya maa fə laaləi kpāa iyi ì waa toou.

²³ Nə à jile ajə iyi aa nyi wa bi tεε má. Iyi ajəu í to inε nkpoi í naa ile bii í wau. Naì í kə nna si cio hai daakə hee alε í koo í ləð. Wa sisi nna yaasei bommai Ilaað nə wa kə nna si idei Jesu hai si woodai Moizi do si tiai walii nau ku ba a jesi. ²⁴ Naì inε gə na à je ideu, amma inε gə na a kù jesi. ²⁵ Si bei a kù gbəsi nje, naì à fita hai bi Pølu. Waati iyi à waa bi a ne naì Pølu í fə ide gə í ni, hai tako Hundei Ilaað í ne ntə waati iyi í jò walii Ezai í sɔ bala nne na ide gə. ²⁶ Í ni, Bə bi inε nau be i sɔ na i ni, Aa ya de ití do laakai na amma i kaa gbə yaasei ide kāmā na.

Aa ya cə ilu ɲa jiida jiida amma i kaa yɛ ɲa.

²⁷ Ntə ntə, idəi inɛ ɲau kù nɛ bitɪ.

À dī itī ɲɲa

Ku ba a maà gbə ide.

Nə à bii iju ɲɲa

Ku ba a maà yɛ ilu.

Βεεβει à ce ku ba idə ɲɲa ku maà mà nɔɔɔ

Nə a maà na a sinda wa bi tom n jə a ba iri.

²⁸ ɲɔi Pəlu í sɔ̃ ɲa má í ni, na ɲɲu, i mà ɲa iyi ɪlaaɔ́ í jə ideɪ faabaɛ í bə bi dimi mmu ɲa. Aɲai aa gbəə. [

²⁹ Iyi Pəlu í fə ideu βεεβε í tā ɲɔi Zuifu ɲau à dede à waa ce kakəə ntə ntə à waa nɛð.]

³⁰ Adɔ̃ minjii Pəlu í ce si ile iyi í hayau. Nə inɛ ɲa iyi à bə ku cəə fei í ba ɲa faaji ku ce do inə didɔ̃. ³¹ Wa waaZO ideɪ bommai ɪlaaɔ̃ nə wa kə ɲɲa si ideɪ Lafɛɛ Jesu Kirisi do wəəkə nə inɛ kãma kù ganjiɛ.

Akabuu Titõi Idei Ilaa **Monkole New Testament**

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titõi Idei Ilaa

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

lxxxv

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282